

Lovas Nemzet

magazin

A fogatvilág Szilvásváradra figyelt

Képes beszámoló a világbajnokságról

Fieracavalli újra!

vásár Veronában

Lóbarát-fesztivál

A felelősen gondolkodó lovasoknak

50 éves az Asil Club

ünnepi találkozó Marbachban

Boyd Exell

a Négyesfogathajtó VB
hétszeres világbajnoka

Ara 1250 Ft.

TÖBB MINT 200 ÉVE A LÓTENYÉSZTÉS SZOLGÁLATÁBAN

O'Bajan XXXV (O'Bajan XXIX – 283 Gazal XIX)

Shagya XIV (Shagya VI – 263 Gazal XVII)

Shagya XI (Shagya VII – 277 Gazal XIX)

Gazal XXV /Shahim/ (Gazal Golyó – 59 Amurath Sziena)

Kemir IX (Kemir VII – 294 O'Bajan Basa)

Shater B (Malik B – 246 Salma B)

A mének felállításának helye:

Bábolna Nemzeti Ménesbirtok • 2943 Bábolna, Mészáros út 1.

Bővebb információk: www.babolnamenes.hu • menesiroda@babolnamenes.hu

Érdeklődni Kósik Petra ménesvezetőnél lehet: +36 30 8837-970 vagy +36 34 569-292

Fülöp Sándor 1974-ben Freudenfeldből első VB-aranyérmünket hozta haza

Kiadja: Lovas Nemzet Kft.
Megjelenik: évente 6 alkalommal
ISSN: 1416-2377
Felelős kiadó: Király László
 kiralylaszlo@lovasnemzet.hu
Főszerkesztő: Király Éva
 kiralyeva@lovasnemzet.hu,
 70/619-22-75
Főmunkatárs: Balázs József
Nyomdai előkészítés és laptervezés:
 ifj. Király László

Nyomdai munkák:
 Pauker Nyomdaipari Kft.
 Felelős vezető: Vértés Dániel

Elérhetőségeink:
 Postacím: Lovas Nemzet magazin,
 8380 Hévíz, Szabó Lőrinc u. 17.
 E-mail: lovasnemzet@lovasnemzet.hu
 Weboldal: www.lovasnemzet.hu

Hirdetés: +3670/60-48-578
hirdetes@lovasnemzet.hu

Előfizethető és utánrendelhető a Szerkesztőség elérhetőségein (Postacím: Lovas Nemzet magazin, 8380 Hévíz, Szabó Lőrinc u. 17. E-mail: lovasnemzet@lovasnemzet.hu), Megvásárolható a hirdetéseknek.

Előfizetési díjak:
 1 évre (6 lapszám) 7500 Ft.

A Kiadó nem feltétlen azonosul a cikkek tartalmával, a lapban megjelent hirdetések tartalmáért nem vállal felelősséget. A cikkeket, fotókat szerzői jog védi, azok másolása, másodközlése csak a Kiadó írásbeli engedélyével lehetséges. Az (x)-el jelölt vagy "Tér-mékajánló" rovatcímű cikkek fizetett hirdetések.

Címlap: A Lovas Nemzet Fotópályázat 2024 profi kategória nyertese
 Fotó: Jerszi Gabriella
Kisképen: Boyd Exell, Ausztrália
 A Négyesfogathajtó VB hétszeres világbajnoka (Fotó: Hajdu Krisztina)

LEZÁRULT A JUBILEUMOK VILÁGBAJNOKSÁGA FEI NÉGYESFOGATHAJTÓ VB, Szilvásvárad, 2024. szeptember 4-8.

Az eredményhirdetéssel egybekötött záróünnepséggel vasárnap délután befejeződött a jubileumok négyesfogathajtó-világbajnoksága, mellyel az ötven évvel ezelőtti első magyar vb-aranyat, a negyven évvel ezelőtti teljes magyar sikerrel zárult, ugyancsak szilvásváradai vb-t és a húsz évvel ezelőtti legutóbbi magyar vb-aranyat ünnepelte meg a százéves Magyar Lovassport Szövetség.

„Négy évtized elteltével ismét eljött az idő, mikor világbajnokságot ünnepelhet Szilvásvárad és a magyar lovassport.

Az elmúlt napokban láthattuk, átérezhettük miért van az emberiség oldalán a ló évezredek óta, és miért szól számos ember élete máig a lovakról. Ismét megérezhettük a Bükk hegység és a lipicai fajta varázslatát, miért ragaszkodunk hozzá több mint 4 évszázada, és egykor miért változtatta meg és kötötte össze nemzetek sorsát.”

Összefoglalónk a 30. oldalon

Időszórú	
Lóbarát-fesztivál	04
Fieracavalli – Verona 2024	05
Lovastanárs és szervező szak	06
Nemzeti Vágtá 2024	07

Lovas művelődéstörténet	
Huszárdicsőség és műveltség – Dr. Diószegi György rovata	08
A Hortobágy örökös pásztora – Topor István sorozata	10
A lovak szerelmese – Hetey Sándor életútja – Könyvbemutató	13
Sisi – Erzsébet királyné a nyeregben – Könyvbemutató	14

Tenyésztés, tartás	
50 éves az Asil Club – Ünnepi találkozó Marbachban	18
Lovardaépítész – Épületbetegségek – Vili Ágota sorozata	24
Négyesfogathajtó VB – Mezőhegyes fogata	38

Kiképzés	
Lóképzés felsőfokon – Az olimpiáról - Dr. Göblyös István rovata	22
Természetes lóképzés – Dr. Rácz Zsuzsanna rovata	50

Sport	
Magyar Imre Díjlovagló Emlékverseny	16
FEI Négyesfogathajtó VB – Eseménybeszámoló	30
9. Nemzetközi Díjlovagló Fesztivál Máriakálnokon	51
Lovastorna EB és VB Bern	52
Lovasíjszát	56

Tudomány	
Lépés – A jármód, ami mindenre jó – Dobos Áron rovata	26
Lőegészség – Kihívások a sebállásban – Dr. Bába András rovata	27
A pszichológiai lovasterápia – Könyvbemutató	42
Dr. Zöldág László: A ló színöröklése és genetikai betegségei	43
Lovas pszichológia – Jánosi Annamária rovata	44
Megküzdés a háziasítással – Tóth Bettina sorozata	46
Lovas filozófia – Kormos Ferenc rovata	48

Lovas világ	
Ló és Művészet Kutatóműhely	54
Kutyák és lovak – A magyar vízsla	62
A lelünk most is vágat – Fotópályázat 2024	64

Kitekintő	
Katonatevők – Vajda Boglárka rovata	59

Gyerekeknek	
Junior Lovas	66

Lóbarát-fesztivál a felelősen gondolkodó lovasoknak

2024. szeptember 28-án szombaton kerül megrendezésre az 1. Lóbarát Fesztivál, ahol az érdeklődők a legmodernebb, legállatbarátabb elveket tanulhatják meg a lovas szakma krémjétől.

„Szeresd lóként! Kezeld társként! Ne árts!”

A fesztivál abból az indítatásból jött létre, hogy felhívja a lovasok figyelmét: a lovak nem sport- és/vagy munkaeszközök, hanem társak, érző lények. Így mindannyiuknak megvannak a saját adottságaik, amiken nem tudnak túllépni, illetve a saját igényeik, amit felelős és állatbarát hozzáállással kell kielégíteniük.

A fesztivál életrehívója, dr. Tornyi Kata állatorvos vallja: „Egy-egy aktuális trend követése, a tudáshiány sokszor ártalmas az állatnak.” Több mint egy évtizede dolgozik hazánkban azon, hogy a tudatos és felelős állattartók táborát egyre szélesítse. Az 1. Lóbarát Fesztiválon az odalátogatók hiteles és szakszerű forrásból tanulhatnak a lovas élet szinte minden szegletéről.

Kiknek szól?

- Hobbilovasoknak, akik szívükön viselik lovuk testi, lelki és szellemi egészségét.
- Profi lovasoknak, sportolóknak, akik szeretnék a maximumot kihozni lovukból úgy, hogy közben vigyáznak rá és minden igényét kielégítik.
- Tenyésztőknek, lovarda tulajdonosoknak, lovas szakembereknek, akik szeretnék magukat továbbképezni és más lovas szakemberekkel kapcsolódni.
- Olyan lovasoknak, lovas szakembereknek, akik nyitottak a holisztikus, integratív szemléletű lógyógyászatra és ló tartásra.
- Lovasiskolák tulajdonosainak és diákjainak egyaránt, hiszen fontos, hogy a felelős gondolkodás minél hamarabb alakuljon ki az állattartás terén is.

Ízelítő a rendezvény programjából:

Valóban fejben dől el? Avagy milyen szerepet játszanak a lovak adottságai a használatban?

Szakértők: Kappel Edit, Ecole De Legerete lovaglótanár, lókiképző, Egyed László többszörös magyar military bajnok, lovasedző, agrármérnök, Tóth Ferenc, SZTE Tangazdaság Kft. ügyvezető

Mi a sikeres lovas titka? – mentális és fizikális kihívások

Szakértők: Dr. Mezei Orsolya okleveles sport coach, sport mentáltréner és jogász, Andics Bernadett lovasedző (parasport), paralimpikon, gyógytornász, Halápi Roland A „Lovakkal Másként” képzés megvalósítója és vezetője, Hézső Emese lovasedző, lótenyésztő szakmérnök, Fáy András Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium oktatója.

„Száras kenyér és aranykalitka, avagy mire van szüksége valóban a lovadnak?” Szakértők: Dr. Hevesi Ákos lóegészségügyi szakállatorvos, címzetes egyetemi tanár, a Pannon Lógyógyászati és Rehabilitációs Kft. klinika vezetője, Dudás Ferenc, patkoló-kovács, lótenyésztő, Varró Zoltán és Bán Beatrix, Wackaro Manufaktúra

A holisztikus szemléletmód adta lehetőségek

Szakértők: Dr. Egyed Anna, Lóegészségügyi szakállatorvos, Dr. Jánosi Kata, állatorvos, mikrobiológus, ló oszteopátiás szakember, Oroszlán Szonja, Masterson Method

A kerekasztal beszélgetések mellett izgalmas workshopok, így például nyeregilleszkedés, lófogászat, lovas testtudat-építés, ló-elsősegély gyakorlat vagy takarmányozás-workshopok is várnak a résztvevőkre. De bemutatókkal, úgy mint magyar lófajták bemutatója, sántaság vizsgálat innovatív módon, illetve ló agility készülnek.

A felelős állattartást nem lehet elég korán kezdeni. Hogy a jövő felelős lovasait hiteles és szakszerű tudással vértessék fel, 14 év alatt a fesztiválon való részvétel ingyenes.

Gyere, ha számodra is fontos az értő gondoskodás!

1. Lóbarát fesztivál, 2024. szeptember 28.

Vanyarc, Lóska Ménes

Bővebb információ: lobaratfesztival.hu

FIERACAVALLI • 126TH EDITION
IN VERONA SINCE 1898
7-10 NOVEMBER 2024

FIERACAVALLI – Verona 2024. november 7–10.
3000 ló – 60 fajta – 750 kiállító cég – 140.000 látogató – 200 lovas esemény – JUMPING VERONA

A FIERACAVALLI vásár során Verona a lovas sport világfővárosává válik, ahol a hazai és nemzetközi lovas szcéna legfontosabb versenyének ad otthont. Ne hagyja ki a Fise Arénát az 5-ös pavilonban, ahol történelmi díjugrató versenyeket rendeznek, a 8-as pavilonban pedig a Longines FEI Jumping World Cup™ egyetlen olasz állomását. A gyorsaság, az ügyesség és a sztárok hangulatának kedvelői azonban nem hagyhatják ki a Western izgalmas versenyeit, a 11-es és 12-es csarnokban. A Fieracavalli büszkesége és a díjugrató Világkupa a Jumping Verona a nemzeti és nemzetközi versenynap-

tár legfontosabb és legkövetettebb fedett pályás versenyévé vált, amely november 7. és 10. között kerül megrendezésre.

A Fieracavalli nem csak a sportot és a versenyeket jelenti, hanem a szórakozást, a kultúrát és a hagyományokat is. 200 program egyetlen nagy eseményben, köztük a Fieracavalli Nights és az Arany Gála a vásár alatt. A lovak szerelmesei a Fieracavalli alatt megismerkedhetnek több mint 60 fajtával, többek között az arab, amerikai, ibériai, fríz lovakkal, az összes olasz fajtával, mintegy 3000 ló részvételének köszönhetően.

A lassú nyaralás – SLOW TOURISM – szépségének újra felfedezéséhez a környezetbarát lovas turizmusé a főszerep.

A Fieracavalliban találkoznak a legfontosabb hazai és nemzetközi lovaslástechnikai cikkek és felszerelések márkái, de a több mint 750 kiállító céggel számos lehetőség kínálkozik alkalmi ruházat és egyedi kiegészítők vásárlására is.

További információért forduljanak a Veronai Vásár magyarországi képviselőjéhez, **Mathiasz Janinához** a mathiaszjanina@gmail.com címen.

www.fieracavalli.it/en/

A SIKERTÖRTÉNETET HALLGATÓINK ÍRJÁK TOVÁBBI!
LOVASTANÁR /Hippológus/ és SZERVEZŐ SZAK

Tudásvagon – piacképes diploma

Az Állatorvostudományi Egyetem és a Magyar Lovas Szövetség együttműködésében folytatjuk a másoddiplomát adó népszerű képzést.

Házigazda, a 237 éves világhírű Állatorvostudományi Egyetem.

Készülődik a LOVASÉRTELMISÉG, tartozzon Ön is közéjük.

Lázár Vilmos egyetemi lovas tanár, tízenkétszeres világbajnok: a szárkezelés művészetét oktatja

Dallos Gyula mesteredző, egyetemi lovas tanár, a gyakorlati és az elméleti tananyag összhangjáról beszél

Az anatómia nehéz, mégis kedvelt alapozó tantárgy, Dr. Sótónyai Péter professzor előadásában

Hippológus: lóismerő, lószakértő aki a lovakkal kapcsolatos magas szintű ismereteit megszerzi, folyamatosan korszerűsíti, tovább adja, tanítja.

- Kincsem Lovaspark /galopp, ügető/,
- Alagi Nemzetközi Military Központ
- Lógyógyászati Klinika /Üllő/
- A szakágak országos bajnokságai, nemzetközi versenyei

Felvételi követelmények

- Bármely tudományágban szerzett felsőfokú végzettséget igazoló diploma
- Számítógép alapismeretek; a képzés alatti kommunikációhoz rendszeres e-mail és internet kapcsolat megléte
- A szakirodalom tanulmányozásához szükséges szintű idegennyelv-ismeret
- Kedvező áron és a legszínvonalasabban.
- 4 szemeszter
- Szakvezető: Prof. Dr. Fehér Károly CSc. c. egyetemi tanár, Tel.: 06 30 466 1543 e-mail: feher.lovakrul@gmail.com

A piacképes diploma

- Általános lovasműveltség
- Lovasvállalkozás indítására és üzemeltetésére jogosult (31/2013. /VIII.9. nemzetgazdasági miniszter rendelete alapján)
- Oktatás, kutatás, hagyományörzés, versenyszervezés, kapcsolatépítés
- **A Magyar Lovas Szövetség a diplomát edzői regisztrációhoz szakmai végzettségnek ismeri el.**

Tananyag – szakmai tudásvagon

- A nyolc lovas szakág gyakorlati oktatása
- Állat-, állatorvos- és sporttudományok
- Lóetológia. Állatvédelem.
- Lovasterápia. Lóspport. Lovasíjászat
- Lovas-közgazdaságtan
- Pályázati módszertan
- Hagyományörzés
- Lovasturizmus. Lovas-turisztikai vállalkozások tervezése, szervezése, vezetése

Egyedülálló oktatókar. Csak nálunk!

- Nemzetközi rangú professzorok, akadémikusok
- Világbajnokok: (Lázár Vilmos, Lázár Zoltán, Szegedi Gábor, Kassai Lajos)
- A magyar lovassport mesteredzői Dallos Gyula, Széplaki Pál
- Szakedzők, olimpiakonok

Patinás gyakorlati oktatóhelyek

- Gyakorlatok a történelmi méneseinkben Mezőhegyesen, Bábolnán
- Nemzeti Lovarda
- Fóti Lovasterápia Központ
- Dallos-, Kassai-, Szalontai-, Lezsák Lovasközpont

*Csak akkor foglalkozz lovakkal, ha nem tudsz élni nélkülük!
 Lázár testvérek, ketten huszonegyszeres világbajnokok

NEMZETI VÁGTA 2024

OKTÓBER 4-5-6.

SZILVÁSVÁRADI LIPICAI LOVASKÖZPONT

RÉSZLETES PROGRAM ÉS TOVÁBBI INFORMÁCIÓ: **VAGTA.HU**

Jegyek vásárolhatók:
JEGYMESTER.HU

HUSZÁRDICSÓSÉG ÉS MŰVELTSÉG AZ ARADI VÉRTANÚINK KORÁBAN

1849. október 6.: 175 évvel ezelőtt e napon végezték ki Pesten az első felelős magyar miniszterelnököt, gróf Batthyány Lajost, és Aradon pedig azt a tizenhárom honvédtisztet, akiknek nevei hallatán a haza és a nemzet szolgálata, a becsület és a hősiesség eszményei jutnak mindenki eszébe. Aulich Lajos, Nagysándor József, Damjanich János, Desseffy Arisztid, Kiss Ernő, Knezić Károly, Lahner György, Lázár Vilmos, Leiningen-Westerburg Károly, Poeltenberg Ernő, Schweidel József, Török Ignác, Vécsey Károly.

Vértanúink tisztelete olyan emlékeztetmíveltségi értéktárat képvisel, ami a XXI. században is a nemzeti összetartozást erősíti. E vértanúink nevét felidézve indokolt a korabeli magyar huszárvilágunk csatateri hősiességét is méltatni, hiszen lovas nemzetünk hírneve ismét a magasban volt az egész művelt világban 175 évvel ezelőtt. Fontos, hogy a XIX. századi csatateri huszárminőség és a korabeli világkép műveltségi összefüggései jegyében folytassak kutatásokat. A haza és a nemzet eszménye ugyanis a vértanúink számára egyben olyan történelmi ismereteket és műveltségi látásmódot is jelentettek, melyek valójában az egész nemzedéküket jellemezte, és egész Európában is évszázadok óta jelen voltak a magyarság lovas nemzet voltáról. Az 1848-1849-es szabadságharc huszárvilágának nemzedéke olyan tudástár birtokában volt, amit (az alábbi tárgykörök vonatkozásában) az 1945 utáni pártállami diktatúra intézményrendszere teljesen megsemmisített. E körbe tartozik a szkíta-hun-magyar azonosság civilizációs jelentősége (hiszen nemzetünk lovasjászként léptetett át a történelem küszöbén); valamint a magyar Hunyadi-uralkodóház székely eredete is. A szabadságharc aradi vértanúi közé tartozott Kazinczy Lajos (1820–1849), aki főhadnagyként, majd később századosként több csatában is harcolt (pl. Pákoz, Schwechat). 1849 januárjától alezredes lett: a Császári és Királyi 1. V. Ferdinánd Huszárezred parancsnokaként harcolt több ütközetben is (pl. Szolnok, Cegléd). Végül hadtestparancsnokként tette le a fegyvert a cári hadsereg egyik orosz tábornoka előtt. Kazinczy Ferenc és gróf Török Sophie honvédezedes fiát október 25-én végezték ki Aradon. Kazinczy Lajos hadtestparancsnok otthonról hozott műveltségi világképe kapcsán indokolt arra is rávilágítani, hogy gyermekként hatalmas tudásalapot kapott az édesapjától, hiszen Kazinczy Ferenc akadémikus már önmagában is egyszemélyes műveltségi központot testesített meg. Az otthoni tanítás után Sárospatak kollégiumában, majd pedig Sátoraljaújhelyen folytatta tanulmányait. Az édesapja elhunytát követően Kazinczy Lajos taníttatását a sárospataki kollégium főgondnoka, gróf Teleki József segítette. Remek érzés arról is megemlékezni, hogy a Hunyadi-eredet-

kutatás tárgykörében Kazinczy Ferenc és Teleki József is hatalmas értékteremtő tevékenységet fejtettek ki. Az egyetemes műveltségi világképpel bíró és hatalmas tudományos kutatói munkát végző gróf Teleki József (1790–1855) történétíró, jogász, Erdély kormányzója, az Akadémiai Könyvtár alapítója, valamint a Magyar Tudományos Akadémia társalapítója és első elnöke volt 1830-tól 1855-ig. A „Hunyadiak kora” címet viselő 12 kötetes műve különleges értéktárat képviselő nemzeti örökséget képez a XXI. századi történettudomány számára. Akadémiai elnökként a XIV. századi Hunyadi-ősök magyar eredete mellett foglalt állást. A XIX. századi kultúrhéroszaink közé tartozó gróf Teleki József olyan emlékeztetmíveltségi örökséget teremtett, ami a XXI. században is a történelmi hűség alapjait biztosítja a hazát és nemzetet szolgáló tudományosság igényével fellépő kutatók számára.

A „Magyarország családai czimerekkel és nemzékrendi táblákkal” (I-XII. kötet; Pest 1857-1868.) címet viselő kötetével lett a magyar genealógia fejlődését meghatározó tudósunk Nagy Iván (1824–1898), aki genealógus, heraldikus, történész minőségében a XIV. századi Hunyadi-elődök magyar eredete mellett foglalt állást. Nagy Iván 1848 júliusában a pesti Királyi Táblán jurátusként dolgozott, majd pedig a szabadságharc főhadnagya lett. Az 1883-ban megalakított Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság alelnökeként máig ható meghatározó tudományos munkásságot fejtett ki.

E tárgykörben Kazinczy Lajos hadtestparancsnok otthon kapott műveltségi világához azért is érdemes visszatérni, mivel az édesapja, Kazinczy Ferenc kapcsolatban állt legkiemelkedőbb kultúrhéroszaink közé tartozó Zágoni Aranka György (1737–1817) tudósunkkal is. E székely polihisztor az erdélyi királyi tábla ülnöke és törvényszéki közbíró a magyar Hunyadi-uralkodóház székely eredetét rögzítette az 1811-ben megjelentetett művében: „Két értekezés. ... Gubernátor HUNYADI JÁNOSRÓL, melyben megbizonyítatik: hogy ... őse neve Székely volt.” (Kolozsvár, 1811.). Zágoni Aranka György kutatásai alapján Kazinczy Ferenc írt arról 1816-ban, hogy a „Hunyadi Székely familia Zsigmondnak ideje előtt már virágzott”: „a Vajda és

Kormányzó Hunyadi Székely Jánost e familia tagjának, a Hunyadi (Székely és Oláh és Buthi) Vojk fiának kell tartanunk”. (1) A székely Ponori Thewrewk József (Déva, 1793–1870., Pest) tanító, királyi, táblai jegyző, ügyvéd, író, régiséggyűjtő, nyelvújító 1825-ben kiadott művében írt arról, hogy a „Hunyadba telepített Székelyek” valójában „mindnyájan nemesek voltak”. Megemlítette Hunyadi Székely János kapcsán „a Szent Koronához és a Kormányzóhoz hív Nemes Székely Kenéz” katonaosét, a XV. századi „Ponori Pétert” is. (2) „Hunyadi Székely János” eredete kapcsán közismertek voltak a fenti alapvetések a XIX. századi Erdély világában. Kövály László (1819–1907) jogász, történész, statisztikus, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja „A Székelyhonról” (Kolozsvár, 1841. 35., 47. o.) címet viselő könyvében arról értekezett, hogy Hunyadi János „székelyfi” volt. A szabadságharcban való részvétele kapcsán érdemes arra utalni, hogy 1849 márciusától az erdélyi sereg hadi tudósítója lett. A levéltári kutatásai alapján hatalmas életművet teremtő XIX. századi tudós kultúrhéroszaink közé tartozó Jakab Elek (1820–1897) ítéltáblai bíró, történész, művelődéstörténész, levéltáros, jogász, akadémikus „Az erdélyi országos címerek története” jelentősége kapcsán értekezett arról 1867-ben, hogy a „székelyek napjáról és holdjáról” azért is fontos megemlékezni, mivel e jelképrendszer található meg „Hunyadi János erdélyi vajda 1446-ban használt holló-címerű pecsétjén”. (3) Jakab Elek 1848 szeptemberétől a honvédsereg 15. huszárezredében harcolt. 1849 februárjától hadnagy, majd főhadnagy, azután júliustól alszázados (alkapitány) lett. Vitézsége alapján a Magyar Katonai Érdemrend 3. osztálya kitüntetésben részesült. De mi a helyzet 2024-ben? A fenti adatokra és összefüggésekre tekintettel indokolt rögzíteni azt a megdöbbentő XXI. századi helyzetet, hogy az 1945 utáni pártállami diktatúra óta a magyar hadtörténet tudományterületén egyáltalán nem folyt olyan kutatás, ami a Hunyadiak

magyar eredetének és az ezen belül értelmezett székely származásnak a bizonyítását tűzte volna ki célul. Akadémiai szinten is az a helyzet, hogy 1990 óta sem jelent meg e tárgykörben ilyen tudományos kötet. Az 1945 utáni pártállami diktatúra óta valójában a teljes agyonhallgatás helyzetébe kényszerítették a hivatkozott tudós kultúrhéroszaink által felmutatott tudományos alapvetések tárházát. A magyar Hunyadi-uralkodóház székely eredetét igazoló publikációim annak eredményeként születtek meg, hogy a heraldikai és genealógiai kutatásaim alapját a XIX. századi magyar akadémiai műveltség legjelesebb személyiségeinek tudástárára alapoztam. A magyar katonai örökség legmértőbb képviselője és a szellemi honvédelem érdekében a magyar Hunyadi-uralkodóház székely eredetét a XXI. században ismét közkinccsé kell tenni a határokon átvéltörténelmi örökségünk legmértőbb felmutatása révén is. A 175 évvel ezelőtt kivégzett vértanúink idején már hatalmas tudományos képzésben részesült akadémikus nemzedékünk XIX. századi világában egymást erősítő értékeként voltak jelen a címerjogi műveltség és a katonai örökség adatai és összefüggései. Huszárdicsóság: ezen egyetemes magyar örökségünk arra is rávilágít, hogy a katonai örökség és szellemi honvédelem egymást erősítő műveltségi értéktárai által valóságos civilizációs öntudatot kell tudnunk átadni a XXI. századi nemzedékünk számára.

Dr. Diószegi György Antal

Források: (1) Ponori Thewrewk József: Három értekezés Hunyadi Székely János Magyarországi Kormányzó, Erdélyi s Havasalföldi Vajda, Tótországi, Temesi s Szörényi Bán, Besztercei örökös Gróf, és Nándor-Fejérvári Kapitány törvényes ágyból lett születésének bebizonyítására” Pozsony, 1825.). Ponori Thewrewk József: Három értekezés ... Pozsony, 1825. (a továbbiakban: i. m.) 21. o.; (2) i. m. XXII. o., (3) Jakab Elek Az erdélyi országos címerek története Századok.1867. 339. o.

Az aradi vértanúk mellszobrai a Hadtörténelmi Múzeum kertjében

A Hortobágy örökös pásztorai

GARAI LAJOS CSIKÓS

A SZÁMADÓK ASZTALÁNAK ALAPÍTÓ TAGJA

Cséke Zsolt filmrendező 2008-ban forgatott dokumentumfilmet három legendás hortobágyi csikósról: Szabó Gáborról, Kordás Jánosról és Garai Lajosról. Szabó Gábor 2010-ben, Kordás János pedig néhány héttel ezelőtt távozott az égi mezőkre.

Garai Lajos 1941. szeptember 11-én született Nádudvaron régi pásztorcsalád tagjaként. Elődei, a nagyszülei is pásztoemberek voltak. Beleszületett tehát a pásztorlétbe, megfertőződött.

Egy interjúban erről így vallott: „Nekem világeletemben a ló volt a mindenem, az elődeim, a nagyszülők is csikósok meg gulyások voltak, ezért abban nőtem fel én is. Ez amolyan „lóbetegetés” – szoktam mondani –, akire ráragad, abból nem lehet kivenni, csak ha meghal”.

Az általános iskolát követően előbb csordásnak szegődött el a falujában. Megegett, hogy 200-300 marhára kellett vigyáznia. Három évet töltött el így, mondván, hogy majd ha felerősödik, majd valami szakmát tanul. Aztán jelentkezett csikósnak és Elepre, majd innen 1961. szeptember 5-én Mátára került a méneshez.

A fiatal csikós. Forrás: Garai család

A csődöröcsikókhoz osztották be. 150-180 csődörrel dolgozott. A lovak őrzése mellett előszeretettel indult különböző bemutatókon, versenyeken, ahol lovastudását csillogtathatta meg. 1962 nyarán a Hortobágyi Állami Gazdaságot képviselte a tiszacsegei s a debreceni lovasversenyen. Az előbbi helyszínen Vigh Sándor, az utóbbin pedig Bodnár Gyula csikóstársával tartott fergeteges bemutatót. Lovastudásának híre külföldre is eljutott, így több meghívást is kapott. Így jutott el például Dániába, később pedig Nyugat-Európa számos országába, így az NSZK-ba, Belgiumba, Svájcba, Olaszországba és Angliába is. Egy vele készült riportban idézte fel azt a jelenetet, amikor egy grófnő felkínálta neki és még két társának a lehetőséget, hogy maradjanak kint, szegődjenek el hozzá, busásan megfizeti őket. Erre a következőt mondta: „ha ideadja az össze vagyonát, akkor sem maradok itt, mert itt nem látom a pusztát, az a baj”.

Fontos külföldi delegációkat gyakran vittek ki a Hortobágyra, hogy megmutassák nekik a híres ménest. 1963 nyarán Ville Pessit, a Finn Kommunista Párt főtitkárát fogadták Hajdú-Bihar megyében. A családjával érkező politikust vendéglátói kivitték Hortobágyra. A vendégek tiszteletére a ménest három híres hortobágyi csikós hajtotta fel: Szabó Gábor, Bak István és a fiatal Garai Lajos. A jóképű csikóst külön megtiszteltetés is érte, hiszen a főtitkár tizenhét éves lánya, Maija Pessi kedvet kapott a lovaglás kipróbálására. Gondolkodás nélkül felpattant Garai Lajos Gergő nevű lovának a nyergébe, no persze nem egyedül, hiszen mögötte ott ült Garai Lajos is. Majdnem húsz évvel később az akkori finn köztársasági elnököt, Mauno Koivistót is kivitték vendéglátói a Hortobágyra. Lovasbemutatóval kedveskedtek a messziről érkező vendégeknek. Az elnök nagy érdeklődéssel nézte a lovasok mutatványait és a ménes vágatását. A bemutatót követően Garai Lajos a maga készítette karikás ostorral ajándékozta meg Koivistót, aki rögtön ki is próbálta azt.

1965-ben kötött házasságot Fodor Máriával. Három gyermekük született: Lajos, Marina és Zsuzsanna. Ma már három unoka és két dédunoka veszi körül a népszerű csikóst. Fia édesapja hivatását választotta. Jelenleg ő a mátai ménes számadó csikósa.

Még az év nyarán a Hortobágy szélén levő Nagyiván községben rendeztek díjugrató versenyt, melyen hortobágyi és a balmazújvárosi lovasok indultak. A versenyt és a csikósbemutatót 1000 főnyi nézőközönség tekintette meg. Két ügyességi versenyt is rendeztek a csikósok számára. Az egyik a székfoglaló tréfás lovasjáték volt, amelyet a balmazújvárosi Harangi Sára nyert míg, a csikósok szalagtépő versenyében Garai Lajos diadalmaskodott. Ez a verseny Garai Lajos számára az első hortobágyi lovas napokra való készülést is jelentette. Június 19-én, szombaton ugyanis a csikósok szalagtépő versenyét is ő nyerte meg.

A csikósok nagydíjért folyó 800 méteres síkversenyben R. Tóth István mögött másodikként ért célba.

A második hortobágyi lovasnapok egyik nagy sikerű attrakciója a „Pünkösdi király” című népi lovasjáték volt. Már szürkülni kezdett, amikor kezdetét vette a sok száz szereplőt: csikósokat, táncosokat, énekeseket, zenészeket felvonultató játék.

A három Lajos. Középen id. Garai Lajos, balra a lovon fia, ifj. Garai Lajos, jobbra az unokája. Forrás: Garai család

Örökös Pásztorok. Balról jobbra: Dankó Imre, Kordás János, Garai Lajos és Szabó Gábor. Forrás: Garai család

A régi valóságos ünnepet elevenítette fel sok színnel, izgalmas versengésekkel, tarka tánccal, muzsikával, amelynek csattanója a nagy küzdelem volt. Szombaton este Garai Lajos hortobágyi csikós nyerte el a pünkösdi királynak járó virágkoszorút, amelyet a falu legszebb lánya adott át neki kedves csók kíséretében.

A következő évben a hídi vásáron rendezett síkfutóversenyen diadalmaskodott Daloló nevű lovának köszönhetően. De nem ez volt az egyetlen szereplése, hiszen a pályaépítés szünetében ő mutatta be a Hortobágyon nevelt arab lovakból álló „Bátrak fogatát”. Méltán vetette papírra később Hetey Sándor György róla az alábbi sorokat: „Egyre jobban összehajtja ez a ritka jó lovasérzékű csikós a gyönyörű mozgású szürkéket. Nem sokan tudnák ezt utánozni, mert ez olyan ötösfogat, hogy a kocsis nem a bakon ülve hajt, hanem a két hátsó lovon állva, egyensúlyozva hajtja az öt lovat és közben ugyancsak szól a karikás. Elfogódottság nélkül mondhatjuk, rövidesen méltó ellenfele lesz Garai Lajos világhíre szert tett budapesti Lénárd Bélának”. 1968 augusztusában Szilvásváradon a Nemzetközi Lovasnapokon hortobágyi és kiskunsági csikósok mérték össze tudásukat. A kiváló magyar tenyésztésű lovak és az ügyes lovasok versenye után került sor a „királyválasztásra”.

A hortobágyi és kiskunsági csikósok pusztai vetélkedése három számból állt. Legelőször azt kellett bizonyítani, hogy a zabolátlanul rohanó, tajtékzó lovakat ki tudja a legrövidebb időn belül megállítani és kezesbáránnyként lefektetni. Ezt követően a „pusztai ötöst” kellett felhajtani. Végül a szalagtépéssel dőlt el, ki lesz a győztes. A falu legszebb lányának kendőjét kellett megszerezni üldözéssel versenyben. A küzdelem egy hortobágyi és egy kiskunsági csikós között zajlott. Hortobágyot Garai Lajos képviselte. Ők küzdöttek egymással. Kemény küzdelem után Garai Lajos lett a kendő és a királyi koronát helyettesítő gyönyörű koszorú. ▶

A sokat megért idős csikós. Forrás: Garai család

A Hortobágyi Lovasnapokon az egyik ügyességi versenyben, a köcsögverésben, hosszú ideig nem akadt legyőzője. A póznára tett edényekből rendre ő verte le mindig a legtöbbet.

1988 őszén a Budapesten rendezett első Nemzetközi Huszár-találkozóan a hortobágyi csikósok is bemutatkoztak. A „huszár kavalkád” című műsorban tartottak nagy sikerű bemutatót.

Ezen az eseményen Garai Lajos mellett Szilvási János, Dobos János és Juhász Imre műsorának tapsolt a közönség.

2001-ben 42 év, 1886 nap után vonult nyugdíjba. Nyugdíjazásáig több ezer lovat nevelt az állami gazdaságban.

Felemelő élmény és hatalmas megtiszteltetés volt számára, hogy ő lehetett – Tóth József juhász és Nagy Imre gulyás – azoknak a pásztoroknak az egyike, aki jelen lehetett azon az ünnepségen, amelyen Hortobágyot a világörökség részévé tették. Az erről szóló diplomát Francesco Bandarin, az UNESCO Világörökség Központjának igazgatója adta át Aradi Csaba, Gyarmati István és a pásztorársadalom három jeles képviselője jelenlétében. 2007-ben a Hortobágy Örökös Pásztorának választották.

Garai Lajos nem csak csikósként írta be nevét a puszták történetébe. Híressé vált a maga készítette karikás ostorairól. Ezek nem csak egyszerű tárgyak, hanem a szó valódi értelmében, alkotások, amelyekre készítője a lelkét is rálehelte.

Nagyon sok fiatal tekintheti őt mesterének. Így például Hasznos János törökszentmiklósi népi iparművész is, aki így beszélt róla: „Tőle nagyon sokat tanultam a pásztorművészetről. Nagy hatással volt rám és a mai napig inspirál az az életfelfogás és szemlélet, amit megtapasztalhattam és megélhettem általa. Rendkívül büszke vagyok rá és szerencsésnek érzem magam, hogy ilyen embertől tanulhattam”.

Puszták szerte ismert főzőtudományáról is. Mi sem bizonyítja jobban, mint az az oklevél, amellyel slambucfőző tudását díjazta a Hortobágyi Nemzeti Park.

2013-ban Hortobágy Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a hortobágyi pásztorok kultúra megőrzése és ápolása terén végzett tevékenységéért elismerő oklevélben részesítette. 2022-ben pedig neki ítelték a Hortobágyért-díjat, amiért csikóstársaival hosszú évtizedeken keresztül népszerűsítette a magyar csikós- és lovas hagyományokat nemcsak a Hortobágyon, hanem Európa számos országában. Hortobágy csikósának neve immár összefonódott a pusztával, a csikós hagyományokkal, melyet mind a mai napig népszerűsít.

Garai Lajos csikós, Hortobágy Örökös Pásztor, a számadók asztalának alapító tagja szeptember 11-én tölti be 83. életévét. A magam és az olvasók nevében is jó egészséget kívánunk a közmegebecsülésnek örvendő lovasembernek, a messze földön híres hortobágyi pásztoroknak és ostorkészítőnek.

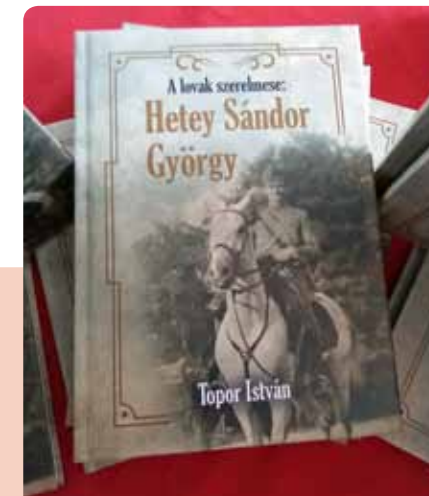
Köszönettel tartozom Lajos bácsinak, ifj. Garai Lajosnak és Szabó Gábornak az adatokért és a fényképekért.

Topor István

Garai Lajos ételt készít kint a pusztán. Forrás: Garai család

A LOVAK SZERELMESE HETEY SÁNDOR GYÖRGY ÉLETÚTJÁT BEMUTATÓ KÖNYV JELENT MEG

A Hajdú-Bihar Vármegyei Huszárhagyomány-őrző Egyesület kezdeményezte a közelmúltban, hogy az alapítójának színes életét mutassák be könyv alakban is. Több szervezet is csatlakozott a kezdeményezéshez, ezt követően látott munkához Topor István történész, aki Lapunkban is rendszeresen publikál...

A szerkesztő és segítői derekas munkát végeztek és a könyv 2024 júliusában a híres Hortobágyi Lovasnapok megnyitójának kapcsán került bemutatásra, stílszerűen Hortobágy-Mátán. A mátai Nyerges presszó termében 2024. július 13-án került sor a könyvbemutatóra.

Az ünnepi esemény előtt a Hetey-család tagjai, valamint csikósok, lovas és gyalogos huszárok jelenlétében megkoszorúzták a presszó épületének falán korábban elhelyezett emléktáblát. Ezt követően a jelenlévő vezetők és vendégek a könyvbemutatóra gyülekeztek. Csontos János köszöntötte a megjelenteket, majd Fülöp Bernadett, Dallos Gyula, és Finta Gábor tartott rövid emlékezőbeszédet Hetey Sándor Györgyről. Ezt követően Topor István, a könyv szerzője köszöntö meg mindazok segítségét, akik képekkel, történetekkel elősegítették munkáját és azt, hogy egy izgalmas életút könyv alakban is fennmaradjon, mindenki Gyurka bácsijának életéről. Megtudhattuk tőle, hogy a könyv gondolata a 2023-ban Lovas Nemzetben Hetey Sándor Györgyről írt cikkével kezdődött. Ezt követően merült fel a kiadvány gondolata. Szabó Gábor huszár hagyományőrzővel, a Hetey-hagyaték gondozójával láttak neki a munkához. A kalandos és jelentős lovasmunkásságot bemutató könyvben több beszámolót is olvashatnak majd az érdeklődők arról, hogy ki milyen érdekes emléket, történetet őriz

Gyurka bácsival kapcsolatban. A kötet a Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Nonprofit Kft. gondozásában jelent meg, de számos támogató járult még hozzá a kiadvány megjelenéséhez, így a Hetey család, a Hajdú-Bihar Vármegyei Lovas és Huszár Hagyományőrző Sport és Kulturális Egyesület és több magánszemély is.

A szerző ismertetője után Dallos Gyula miniszteri biztos, örökös magyar bajnok méltatta a könyvet. Beszédében kiemelte, hogy „a könyv hiánypótló értékét növeli, hogy szerzője hiteles ember, arról a személyről ír és azokról az eseményekről, amit maga is átélt. Boldog ember vagyok, mert egy emberöltőn keresztül (1962-től) hallhattam, láthattam, tapasztalhattam meg munkásságát, lehettem partnere, mint ember szellemi társa és barátja Hetey Sándor Györgynek”.

Majd így folytatta: „Ez a könyv, amit most a kezében tart az olvasó, sokkal több mint egy kiváló személy életének bemutatása, mert rajta keresztül megismerhetjük azokat a személyeket is, akik tovább viszik a lángot. Őszintén remélem, hogy Hetey Sándor György példája erőt ad nekünk a jelenben élőknek, hogy a mindennapi szolgálatunkban a hazáért jobba váljunk és segít bennünket a reményteljes jövő kialakításában”.

Hetey Sándor György (1913-1995) tüzér százados Debrecenből került ki a második világháború vérvizatarába, majd fogságba esett, és hazatérte után röviddel – már a Rákosi időkben – el-távolították a Honvédség kötelékéből. Ezt követően több évtizedet dolgozott a hazai lovassport fellendítése érdekében, így a Hortobágyon is meghatározó személyiséggé vált. A kiváló lovas szakember, a rendszerváltást követően rehabilitált őrnagyi rendfokozatot kapott. Nevéhez fűződik többek között a híres Hortobágyi Lovasnapok megálmodása, és a ma már 36 éve működő Hajdú-Bihar vármegyei huszárbandérium létrehozása is, 1988-ban. Hetey Sándor György több lovas szakmai kis-könyvet írt, és lelkes külső szerzője volt a korabeli lovas szaklapoknak is. A lovasélettel kapcsolatban pedig több szakcikket, ismeretterjesztő írást közölt a korabeli Hajdú-bihari Napló nevű megyei napilapban is.

Szoboszlai Endre (Fotók: magánarchívum)

Sisi

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ A NYEREGBEN

Nem mindennapi könyvbemutatóra került sor 2024. augusztus 4-én, a Donau Derby futamai előtt a budapesti Kincsem Parkban. Igazi kuriózum jelent meg magyarul lovaskultúra témában: Sisi - Erzsébet királyné a nyeregben címmel.

A könyvbemutatót Krebs András a Kincsem Park marketing igazgatója nyitotta meg a szépszámu magyar és osztrák megjelentek, köztük Dallos Gyula miniszteri biztossal, örökös magyar bajnokunkkal előtt. Az IAC Kiadó képviselőjében Brenyó József igazgató köszöntötte az érdeklődőket, majd Habsburg-Lothringen Eilika oldenburgi hercegnő méltatta a magyar nyelvű kiadást és annak szakmai színvonalát. Hangsúlyozta: külön öröm, hogy a könyv első fordításban a királyné kedvenc nyelvén, azaz magyarul jelenik meg. Martin Haller osztrák hipológus, a könyv szerzője elismeréssel és meleg szavakkal méltatta Erzsébet királyné és Magyarország kapcsolatát, amelyben a lovaknak is döntő szerep jutott. „Egy olyan népnek, amelyik úgy szereti a lovakat, mint a magyarok, olyan királynéra volt szüksége, aki úgy szereti a lovakat, ahogyan Sisi tette.” – mondta meghatottan.

A könyvbemutató zárásaként mi mással is lehetett volna koccintani, mint az Erzsébet királyné ihlette és Sisi koronázási képével ellátott magyar kézműves remekkel, a méltán híres Sári prémium kajsziarack borral...

Bajor származású gyönyörű magyar királynénk kora leghíresebb női lovasa volt, ő honosította meg hazánkban a dámanyeregben történő lovaglást. Hihetetlen szorgalommal, kitartással és érzékkel több szakágban is tökélyre fejlesztette lovas tudását, többek között a Gödöllői Királyi Kastély pompás lovardájában gyakorolva, de a bécsi freudenau lóversenypálya is az edzés-helyszíne közé tartozott. Ezek után nem is olyan meglepő, hogy kedvenc lófajtája az angol telivér volt. Mai mércével mérve egyáltalán nem kizárt, hogy Sisi lovas teljesítménye alapján akár még olimpiai bajnok is lehetett volna...

Erzsébet királyné szépségével és kiemelkedő lovas tudásával elbűvölte a magyarokat, akik között példanélküli népszerűségnek örvendett. A könyv megjelenése kapcsán kérdeztük a fordítót, **Dr. Rátki Emőke** lovas-tanár és – szervezőt.

Honnan jött a könyv fordításának ötlete?

Ehhez egy kicsit messzebből kell kezdenem a történetet. Jómagam felnőttfejjel cseppentem bele a lovak csodálatos világába, amikor a kisfiam születésekor elhatároztam, hogy gyermekkorom álmomat követve végre megtanulok lovagolni. Hosszas kutatás eredményeképpen végül Potyka Szilvia személyében találtam egy az igazán elkötelezett lovasokatatót Miskolcon. Tőle olyan precíz utasításokat kaptam, amiket esténként le szerettem volna jegyezni, hogy a következő lovaglásra ne felejtsem

el őket. Nem tudtam azonban, hogyan is kell pontosan lovaglónaplót vezetni; arra viszont korábbi tanulmányaimból emlékeztem, hogy Sisi vezetett ilyet és tulajdonképpen ezt kezdtem el keresni az interneten. Így találtam rá Martin Haller osztrák hipológus csodálatos könyvére, amely Erzsébet királyné lovaglótudományát mutatja be; egy valódi hiánypótló mű! Amikor belelapoztam, rögtön arra gondoltam, hogy ezt le kell fordítanom magyarra, ha még nincs meg, hadd legyünk büszkéek magyar lovas múltunkra e korszak kapcsán is. Ezután már viszonylag könnyű volt felkutatni a szerzőt, hogy engedélyt kérjek a magyar fordításra.

Meddig tart egy ilyen könyv lefordítása?

Miután én hobbiból, a szabadidőm terhére fordítottam, jobbra késő esténként és hétfőként jutottam a könyvhöz. Így egy év kőkemény munkája lett belőle, majd újabb fél év következett a korrektúrákkal és pontosításokkal. De minden perc megérte, mert fordításkor egy csodálatos világba, a 19. század második felébe csöppentem, ahol a lovak még a mindennapi élet szerves részét képezték, de szívesen sportoltak is velük,

amikor csak tehettek – nem volt ezzel másképpen Sisi sem.

Mi volt a legkönnyebb a fordításban?

Eldönteni, hogy lefordítom a könyvet.

És mi volt a legnehezebb?

Kihívást jelentett a legmegfelelőbb szakszavak megtalálása, hiszen nemcsak lovasszakmailag kellett helytállónak lenniük, hanem a 19. századbeli elnevezéseknek megfelelően is kellett fordítani. Ebben óriási segítségemre volt a könyv szaklektora, Dr. Hecker Walter professzor úr, aki a német nyelvű lovas szakirodalom megkerülhetetlen szaktekintélye Magyarországon. Hálásan köszönöm továbbá Dallos Gyula miniszteri biztos úrnak, örökös magyar bajnoknak is a szakmai észrevételeit. További patinás neveket is olvastam a könyvben...

A magyar lovas nemzet. Kultúránk, történelmünk ezer szállal kötődik a lóhoz, amely a Kárpát-medencében élő magyarok számára a szabadság és az összetartozás jelképe. Nemhiába írta a világhíró hipológus, a svéd Wrangel gróf, aki 1907-ben beutazta az Osztrák-Magyar Monarchiát, hogy Anglián kívül nincs még egy ország az egész világon, ahol a lovakat olyan általános és kétségbevonhatatlan tisztelet övezi, mint Magyarországon.

Átérezte mindezt Erzsébet királyné is, akinek lovaglás iránti szenvedélye még egy „lelki hidat” jelentett köztük és szeretett magyarjai között – a szabadságvágyon és a bátorságon túl. Magyarországi tartózkodásai nem telhettek el lovaglás nélkül, az itt megölt több ezer éves lovaskultúra felidítette a sokszor szomorú és tragikus fordulatokban bővelkedő életét.

Bajor származású gyönyörű magyar királyné kora leghíresebb női lovasa volt, ő honosította meg hazánkban a dámanyeregben történő lovaglást. Hihetetlen szorgalommal, kitartással és érzékkel több szakágban is tökélyre fejlesztette lovas tudását, többek között a Gödöllői Királyi Kastély pompás lovardájában gyakorolva.

Immár magyar fordításban is olvashatjuk Martin Haller osztrák hipológus csodálatos képekkel illusztrált könyvét, amely történelmes Kincsem születésének 150. évfordulója évében jelenik meg. Ejen soká szeretett királynénk emléket!

Dallos Gyula
örökös magyar bajnok
miniszteri bizos

Ár: 9 990 Ft

Erzsébet királyné, Magyarországon is népszerű becenevén Sisi, életében szépségével és kiemelkedő lovas tudásával elbűvölte a magyarokat, akik között példanélküli népszerűségnek örvendett. Alakját tisztelet és szeretet övezte, amit az is tükröl, hogy hozzánk magyarokhoz bensőséges kapcsolat fűzte.

A ridg bécsi udvarból sokszor menekült hazánkba, ahol megszabadulva az etikett köntösétől végre ön maga lehetett. Sisi magyarországi népszerűségében fontos szerepet játszott löszerepote. A lovas ember szemében ugyanis a másik ember lóhoz való kötődése meghatározó.

Martin Haller osztrák hipológus – akinek sok éves szoros barátság fűz – szorgalmas kutató munkával csokorba kötötte Sisi életének lovas eseményeit, lovas történeteit és lovas emlékeit sok értékes fényképpel, képpel gazdagítva e könyvet. Hiánypótló, kiváló művet szeretettel ajánlom a magyar Olvasóknak.

Dr. Hecker Walter
hipológus professzor

Erzsébet királyné magyarországi kiemelkedő népszerűségében fontos szerepet játszott kiváló lovas tudása és a lovak iránti szeretete. A könyv megjelenésekor, a 2024-ben éppen 100 éves Magyar Lovassport Szövetség ezúton is tisztelettel adozik emléke előtt.

Lázár Vilmos
tizenkétszeres fogathajtó világbajnok
a Magyar Lovassport Szövetség elnöke

Dr. Rátki Emőke, Martin Haller és Habsburg-Lothringen Eilika

Igen, ezúton is köszönöm a magyar kiadás előszavát Habsburg-Lothringen Eilika oldenburgi hercegnőnek, valamint a borítón Lázár Vilmos tizenkétszeres fogathajtó világbajnok, a Magyar Lovassport Szövetség elnökének gondolatait.

Ha jól tudom, még egy vers is szerepel a könyvben...

Valóban! Ehhez tudni kell, hogy Erzsébet királyné egy ún. Költői naplót (Das poetische Tagebuch) vezetett. Ennek egyik versében, Diákkoromból címmel (Aus meiner Burschenzeit) 6 versszakban a kedvenc lovait örökölte meg. Mindenképpen méltó fordítását szerettem volna ennek a versrészletnek, igen ám, csak hogy magyarra ennek a versnek csak az első 12 sorát fordították le, a lovakról szólót éppen nem. Költő után nyomozva a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár munkatársai hívták fel a figyelmemet Dr. Békési Sándorra, a Károli Gáspár Református Egyetem egykori tanszékvezető egyetemi tanárára, aki jelenleg Erzsébet királyné verseinek fordításán dolgozik. Ezek után már egyszerű volt megkérni a professzor urat, hogy „vegye előre” Sisi versrészletének fordítását, ami pompásan sikerült.

Lábjegyzetek viszont nem szerepelnek a német nyelvű könyvben...

Igen, ez az én „találmányom”. Egyrészt pontosítani szerettem volna az eredeti szövegben szereplő neveket, helyszíneket, így megadtam mindenhol a német eredetit. Másrészt pld. jó néhány lovasszakmai kifejezést is megmagyarázok, hogy minél szélesebb réteg számára legyen érthető és élvezhető az egyébként kifejezetten olvasmányos stílusú, gyönyörű képekkel büszkélkedő könyv.

Vajon mit „tanulhat” a mai kor embere Erzsébet királyné lovaglása kapcsán?

Azt, hogy lovakkal foglalkozni és lovagolni csodálatos dolog volt minden korban – és ma is az. Csak bátorítani lehet a fiatalokat, de akár az idősebb felnőtteket is, hogy ismerjék meg és kezdjék el ezt a testet-lelket megmozgató, felemelő sportot, mert a lovaglásnak nincs korhatára. Legyünk újra lovas nemzet!
♦ A könyv megrendelhető az iatkiado@gmail.com címen, illetve a 06 30 9510 555-ös telefonszámon.

MAGYAR IMRE DÍJLOVAGLÓ EMLÉKVERSENY

A Georgikon Lovasiskolában Keszthelyen, augusztus 17-én, szombaton került megrendezésre a két fordulóból álló Magyar Imre Díjlovagló Emlékverseny (CDN-B) döntője. A verseny, az előző évekhez hasonlóan a Magyar Imre Díjlovagló Egyesület közreműködésével, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Tanüzeme és a Georgikon Campus támogatásával került megrendezésre. Itt szeretnék köszönetet mondani Sziráki Bencének és Kovács Ákosnak a versenyt megelőző felújítási munkákban és a rendezésben nyújtott segítségért.

A már hagyományosan, sok éve tartó versenysorozat népszerűségét mutatja, hogy ismét rekord számú versenyző tisztelte meg jelenlétével a rendezvényt. A korszerűsítési munkáknak köszönhetően, kiváló körülmények fogadták a résztvevőket, bár a hőség kissé próbára tette a lovakat és lovasokat egyaránt. Az utánpótlás szempontjából kiemelkedő jelentőségű, hogy az elmúlt évekhez hasonlóan ismét rajtengedély vizsgával

kezdődhetett a versenynap, szám szerint 5 fiatal tett sikeres vizsgát. A versenyen összesen 64 startot láthatott a népes közönség. Délelőtt a gyerekek számára rendezett szabadidős, valamint az előkészítő és alap kategóriákra került sor. Az említett versenyszámokat hagyományainkhoz híven a verseny névadójának, a magyar díjlovaglás örökös bajnokának, Magyar Imrének a születésének századik

évfordulóján felavatott emléktáblájának koszorúzása követte. Az ünnepség keretében a Georgikon Campus képviselőjében Dr. Polgár J. Péter egyetemi docens mondott beszédet, melyben Imre bácsi érdemeinek méltatása mellett hangsúlyozta a hagyományok tiszteletét és a Georgikon fontos szerepét a keszthelyi lovas életben. Kiemelte, hogy a Georgikon Campus aktív részese a hazai lovas képzésnek, a lovasiskola pedig már

hosszú évek óta áll a lovasoktatás és a lótenyésztés szolgálatában. A Campuson folyó lovasképzés népszerűségét egyértelműen bizonyítja a már 16 éve működő ménegazda szakra való kiemelten nagyszámú idei jelentkező is. Az emlékkoszorút Imre bácsi lánya, Wágenhofferné Magyar Ágnes, versenyünk vezető bírója helyezte fel Dr. Bartos Ádám, a ménegazda képzés szakfelelőse kíséretében. Az ünnepség végén Gyarmati Balázs lovardavezető mondott köszönetet a

Tanüzem vezetőinek és a Campus dolgozóinak segítségével, hogy ismét megrendezésre kerülhetett ez a méltán népszerű verseny. A rendezvény délután a könnyű osztály, LM kategória, fiatal díjló és középosztályú versenyszámokkal folytatódott. A programok után az eredményhirdetésekre és az egyes kategóriák bajnokainak avatására került sor. A nap folyamán összességében egy színvonalas és látványos versenyt láthatott a

szépszámu közönség. Reméljük, hogy a Georgikon Lovasiskola a jövőben is egyre több hasonlóan színvonalas versenynek, rendezvénynek adhat otthont és a továbbiakban is méltó szakmai gyakorló bázisa lesz a keszthelyi lovas képzéseknek. A közeljövőben tervezett további felújítási munkáknak köszönhetően, az eddigieknél is szebb környezetet igyekszünk teremteni hallgatóink és lovas barátaink számára.

Dr. Bartos Ádám

SÁTORKER.hu

KÉSZLETRŐL

- terménytárolás,
- állattartás,
- árutárolás,
- raklapos raktározás,
- bála tárolás,
- nagygép tárolás,
- garázs,
- lovarda,
- sportpálya fedés
- ... számtalan egyéb felhasználási lehetőség.

RAKTÁRSÁTRAK

+3630/305-9383
www.satorker.hu
info@satorker.hu

Raktározásra

Allattartásra

Tárolásra

50 ÉVES AZ ASIL CLUB

ÜNNEPI TALÁLKOZÓ MARBACHBAN

Az Asil Clubot, az asil arab lovat tenyésztők ernyőszervezeteként 50 évvel ezelőtt 12 elkötelezett arablótenyésztő közös akarattal alapította meg a németországi Hildesheimben. Elnökük, Dr. Walter Georg Olms a kezdetektől a mai napig vezeti a közösséget. Az alapítókhoz rövidesen csatlakozott számos tenyésztő. Valamennyiükről megemlékeztek a közgyűlés után rendezett ünnepi gálavacsorán.

„Az arab „asil” szó jelentése: tiszta, eredeti, nemes, hamisítatlan. Az Asil Club Egyesület asil arabként olyan lovakat ismer el, amelyek ősei között kizárólag beduin tenyésztésű arab lovak szerepelnek és amelyeket soha nem kereszteztek nem arab lovakkal. A regisztráció további feltétele, hogy a lónak egy, a WAHO (World Arabian Horse Organisation, vagyis Arab Lovakat Tenyésztők Világszövetsége) által elismert méneskönyvben is szerepelnie kell. Ezen kívül elvárás, hogy ennek a lónak meg kell felelnie a beduinok lovagolhatósági és küllemi elvárásainak is. Az Asil Club napjainkban a világ 40 országában, mintegy 400 taggal rendelkezik” – olvashatjuk szervezet honlapján.

Az Egyesület fennállásának 50. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségnek Németország Baden-Württemberg tartományának Fő- és Tartományi ménese, a marbach-i ménés adott otthont.

A festői természetvédelmi régió, a Schwäbische Alb dombjainak ölelésében levő Marbachban 500 éves múltja van a lótenyésztésnek. Bár a ménesintézet több lófajta tenyésztőit is szolgálja,

Marbach arab telivér ménese kiemelt szerepet tölt be a németországi arablótenyésztésben, az asil arab lovak szerelmesei és tenyésztői számára pedig egyenesen a legfontosabb források egyikét jelenti. Marbach, mint Fő- és Tartományi ménés 860 hektáron gazdálkodik ökológiai szemléletben, munkatársai a telephelyeken összesen 500 lovat látnak el. Tiszta egyiptomi állománya is jelentős, de emellett 1932 óta itt gondozzák a „weili örökséget”, tovább tenyésztve a württembergi „Parasztkirály”, I. Vilmos (uralkodott 1816-1864 között) híres, tisztavérű arab magánménésének leszármazottait is. Ezen lovak az 1808-ban született kancának, a Murana I-nek asil utódai. A Murana I. kancacsalád a legnépesebbek közé tartozik a WAHO által elismert arab telivérek körében. Megmaradása ily módon nincs veszélyben. Asil formában ez a megmaradás viszont többször is, ahogy mondani szokás, „selyemszálon függött”, újra és újra egy-egy kancán múltott. Közismert, hogy Dr. Astrid von Velsen-Zerweck asszony, a ménés vezetője kiemelten fontosnak tartja, hogy ez a kancacsalád asil formában is fennmaradjon.

Hadban Enzahi, a Pettkó-Szandner Tibor által tenyésztett legendás egyiptomi mén szobra köszönti a látogatókat

A ménesigazgatóság bejárata

Egy sikeres távlovos páros - DFA Shahir és Livia Jansen

Hamees El Naarah (Masri El SalaamxHikmat Bouznika)

Marbach minden évben megrendezi az Arab Ló Napját, amelyhez idén az Asil Club ünnepi rendezvénye is kapcsolódott.

A fesztivál nagyszámú közönség előtt zajlott, különleges lehetőséget adva az Asil Club tenyésztőinek is lovaik bemutatásához.

A szürke kancá felvezetője az Emirátusokból érkezett

Mousah (Teymur B x Authentic Mouna) tiszta egyiptomi mén

A Kauber Platte ménés tenyészménje, KP Noury (KP Maryoom x KP Naima) és felvezetője: Toni Baumann

Marbach eredeti egyiptomi ménje: Nasheed Al Amal Hoor

Meike Göbel és egyik salukija

A sivatag hajói a show-n

Az Asil Club filozófiája

A baráti találkozón, ami egyúttal ünnepi közgyűlés is volt, nagy tisztelet és szeretet övezte Olms urat, akit az elmúlt évtizedekben sikeres tenyésztőként is számon tartottak a szakmai közösségben. Kitartó és eredményes szervező munkája mellett az ismeretterjesztésben is fontos szerepe van mind a mai napig. Könyvkiadóként az arab ló múltjának megismerését, gazdag történelmét bemutató hasonló kiadványai könyvtárnyi tudást tettek és tesznek ma is elérhetővé. Kiadójának közreműködésével az Asil Club számára szerkesztett „Asil Book”-jainak eddig hét kötete jelent meg. Ezek a reprezentatív kiadványok a méneskönyvi adatok mellett az asil lovak múltjáról, kivételes képességeiről szóló rövid, figyelemfelkeltő szemelvényekkel, gazdag képanyaikkal igazi, inspiráló csemegét nyújtanak a tenyésztők és az egyszerű böngészők számára egyaránt. Az Egyesület filozófiájáról, múltjáról és jövőjéről Marbachban, a közgyűlést megelőző baráti találkozón kérdeztem Olms urat.

Farag (Morafic x Bint Kateefa), a Bábólnáról vásárolt mén 1973-tól szolgálta dr. Olms Hamasa ménesét

Dr. Astrid von Velsen-Zerweck alelnök és dr. Olms az ünnepi közgyűlésen

1974-ben Hildesheimben megalakult az Asil Club egyesület. Milyen célok vezérelték az alapítókat?

Az alapítók céljai egyszerűek és egyértelműek voltak: a fajta-tiszta arabok azonosítása a túlnyomó többséget adó, nemzetközileg arab telivérként elismert lófajtán belül. Akkoriban heves ellenállás volt ezzel a megjelöléssel szemben, gyakran nagyon gyenge indoklással. Itt nálunk Németországban különösen voltak olyanok, akik kiálltak a tények mellett: Ursula Guttmann, Dr. Georg Wenzler tartományi főlovaszmester, Dr. Foppe Bonno Klynstra (Hollandia), Erika Schiele, Karl-Heinz Dömken, Georg Thierer, H.H. Handler ezredes, Dr. W. Uppenborn, Detlev von Arentsschild ezredes (Bábólna egykori ménesparancsnoka) és természetesen jómagam.

Mi volt az a filozófia, ami összekovácsolta és fél évszázadon keresztül képes volt fenntartani az egyesületet?

Az Asil Club filozófiájának lényege, hogy az asil arab lovat a maga minőségében megőrizze.

Ehhez elsősorban a fajtaválasztás tartozik, de egyéb tényezők, mint például a teljesítmény, a típus és a jellem is kellő figyelmet kapnak.

Hogy látja, megvalósultak-e a kitűzött célok?

Mindenképpen, többek között a nemzeti és nemzetközi rendezvényeink illetve tevékenységeink révén, beleértve az „Asil Araber - Arabiens Edle Pferde” I-VII. köteteket, amelyek a III. kötettől kezdve három nyelven, német/angol/arab nyelven jelennek meg, valamint a bejegyzett egyesület szabályai szerint megrendezett éves Asil Club találkozót. 40 országból származó, hasonlóan gondolkodó emberek állnak rendelkezésünkre tanácsaikkal és segítségükkel,

Ön szerint milyen perspektívája van az asil arab lovak tenyésztésének?

Ami a jövőre vonatkozó kilátásokat illeti, az Asil Club minden tag-

ját arra buzdítjuk, hogy most és a jövőben is törekedjen a gondosan megfogalmazott célok elérésére és azok tudatos fenntartására.

Ön sokat tett az asil arab lovak népszerűsítése érdekében, nem kérdés, hogy Ön szereti ezeket a különleges állatokat. Hogyan tudná összefoglalni, miért szerette meg és személy szerint mit értekel különösen nagyra az asil arab lóban?

Már fiatal koromban megismerkedtem a hátslovak különféle fajtáival, és meglepett az arab lovak kvalitása. Később, az Ursula Guttmannal, Erika Schiele-vel és mindenekelőtt Dr. Georg Wenzlerrel folytatott beszélgetések során tudatosult bennem, hogy mekkora különbség van a beduin ló - függetlenül attól, hogy egyiptomi vagy nem egyiptomi - minősége és a különböző nemzetközileg elismert arab fajták között. Az elmúlt évtizedek során számos olyan tapasztalatot szereztem, amely különösen az asil arab ló mellett szól. Ha azt kérdezik tőlem, hogy miért értékelem legfőképpen az asil arab lovat, akkor elsősorban a végtelenül tisztességes karakterére gondolok.

Az Asil eszme egy erős kapocs lehet

Az alapítókról megemlékező kiselőadások moderátora Dr. Matthias Oster, az Asil Club elnökségi tagja volt. Dr. Oster lószak-állatorvos, az Asil arab lótenyésztő közösség aktív tagja, mondhatni az arab ló szerelmese, aki feleségével, Gabriele-vel egyiptomi arab lovakat tenyészt. Ménesük alapját olyan kancák képezik, amelyeket Gabriele édesapja, az Asil Clubhoz alapításkor csatlakozók egyike, a néhai Günter W. Seidlitz tenyésztett. Dr. Oster története az arab lovakkal akkor kezdődött, amikor még iskolás volt, és Marbachba kerékpározott, hogy meglátogassa a ménes lovait. Az odaút során, amely több napig tartott, az erdőben, saját készítésű sátrában aludt. Később állatorvos lett.

Miért szeretett bele az arab lóba, és miért lett a fajta lelkes rajongója? Mi vezette Önt, mint tenyésztőt az Asil arab lovakhoz?

Az „Arab lovak” című könyvvel kezdődött, amelyet még iskolásként kölcsönöztem ki a közkönyvtárból. A szöveget Carl Raswan írta, és az arab lovak eredetéről, a beduinok általi tenyésztéséről és az asil arab lovak Arábiában és világszerte egyaránt veszélyeztetett fajtájáról szólt. Ursula Guttmann fotói a marbach-i arab lovakat mutatták be, különösen a híres mént, Hadban Enzahit és utódait. Nem sokkal később, 1975-ben az újságban olvastam a kimúlásáról, apánk akkor elvitt minket, öt gyereket Marbachba. Amikor megláttam az ottani lovakat, teljesen meghatódtam. Ezzel kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy édesanyánk nem sokkal korábban rákban meghalt. Hogy ezt könnyebben feldolgozzuk, nekünk, gyerekeknek megengedték, hogy megtanuljunk lovagolni. Visszatekintve, az arab lovak iránti szeretetem olyan volt, mintha mennyei Atyánk ajándéka lett volna számomra. És döntő hatással volt későbbi életemre, állatorvosi pályaválasztásomra, és különösen arra, hogy megismerkedtem szeretett feleségemmel, Gabriele-vel.

Ma már több olyan tenyésztőszervezet is létezik, amely az arab lovak származásának tisztaságát központi témává tette, és szigorúbb, mint a WAHO. Ezek közé tartozik az Asil Club és annak amerikai testvérszervezete, az Al Khamsa.org, a Pyramid Society, a Pyramid Society Europe és újabban az Al Itaq, amely a Manifesto mozgalomból alakult ki. Még ha bizonyos kérdésekben vannak is nézetkülönbségek, a legfontosabb kérdés mindig a regisztrált lovak hiteles eredete, amely a beduinok által tenyésztett lovakra vezethető vissza.

Dr. Oster és egykori ménje Safeen (Ibn Safinax x Abitibi Madeena)
Fotó: Monika Pehr

Ön az Asil Club mellett az Al Itaq vezetőségi tagja is, Gabriele pedig a Pyramid Society Europe vezetőségében szerepel. Azt hiszem, ezekben a szervezetekben sok közös vonás van. Mik ezek általában, és miben különbözik a fajta definíciójuk?

Az „asil eszme”, amely csak a tiszta beduin tenyésztésből származó lovakat ismeri el, mindhárom szervezetnél közös. A Pyramid Society az egyiptomi állami és az egykori királyi ménesben tenyésztett génállományra szorítkozik. A különbség az Al Itaq definíciójában az arab nyelvben rejlik. Az arab nyelvben az arab ló és az asil kifejezést szinonimaként használják, azaz minden arab ló automatikusan asil ló is. (Az arab ló vagy asil, vagy nem arab.) Ez az eltérő értelmezés sok félreértéshez vezetett, különösen az arab világban, aminek következtében a

nem asil lovakat, amelyeket a WAHO arab telivérnek ismer el, keresztettk az asil populációkba. Ez pusztító következményekkel járt, nevezetesen számos asil vérvonal elvesztésével. Mindezt tehát nem a nem asil arab telivér lovak tenyésztése elleni támadásnak kell tekinteni, hanem szükséges „rossznak”, hogy világosan kihangsúlyozzuk az asil vagy atiq (az Al Itaq az atiq többes száma) és a nem asil lovak közötti különbséget.

Elképzelhetőnek tartja, hogy ezek a szervezetek a nemes arab ló jövőjének érdekében egy közös szabályrendszert alakítanak ki? Esetleg az önállóság megtartása mellett valamiféle laza szövetségben szolgálnák a fajta biztos megmaradását?

Véleményem szerint nem az a döntő, hogy lesz-e közös szabályrendszer.

A jó együttműködés és az asil tenyésztés közös előmozdításának folytatása ma fontosabb, mint valaha. Úgy gondolom, hogy az asil arab örökség tudatosítását kell elősegíteni, különösen az arab világban, ami csak ebből a kulturális szférából lehetséges. Ezt tűzte ki célul az Al Itaq, mint újonnan alapított szervezet. Új ötletekkel szeretnénk újra feléleszteni a lelkesedést az igazi arab ló iránt, és létrehozni egy olyan világméretű hálózatot, amely egy internetes platformon keresztül, többek között egy lónyilvántartáson és a közösségi médián keresztül minden barátot össze tud kapcsolni.

Az Asil Club ma is vallja amit az alapításkor, hogy az asil arab ló az emberiség különleges kultúrkinca, amit feltétlenül meg kell őrizni. Dr. Olms és az Egyesület erőfeszítéseket tesz és jó úton halad annak érdekében hogy e nemes célját az UNESCO is elismerje és támogassa.

Király László

Lóképzés felsőfokon Az olimpiáról

A cím miatt biztosan mindenki vaskos ökölrázást vár, amihez tulajdonképpen lenne is kedvem és lenne indoka is. De nem lenne sok értelme, hiszen ezt már sokan megtették. A lovak inkorrekt képzése, bántalmazása miatti harag és elkeseredettség nem újkeletű. Olyannyira, hogy ezt maga a „szakma” is elismerte, mégpedig nem akármilyen módon, a kiképzés legnagyobb ikonját, a legutóbbi két olimpia akkor még ünnepelet bajnokát zárták ki bántalmazó magatartása miatt. De a lovaglás, a lovassportok mára alapvetően biznisszt jelentenek és ott csak egy mérőszám van – a pénz. És a pénz érdekében minden megengedhetőnek, minden határ átléphetőnek tűnik igen sok lovasnak. Sőt! Számomra eddig nem is a lóbántalmazás volt a legdurvább eset. Jól emlékszem arra, hogy az athéni olimpián a győztes, Anky van Grunsven várandósan versenyzett a borzalmas melegben, ám kisfiát, Yannickot, nem sokkal később koraszülöttként hozta a világra... De a pénz az pénz és a lótenyésztő holland vidéki lakosság sokat köszönhet a győzelemnek.

Dujardin tetteről csak annyit, hogy a ló bántalmazásánál csak Dujardin ostobasága gyomorforgatóbb (és most a példakép, olimpiai bajnokról, a nemzetközi versenyek ünnepelet ikonjáról beszélünk), amivel nem érti a ló kommunikációját és tehetetlen dühében veri a lovat. Más nem is juthat eszünkbe, mint Petőfi verse: „Elkeseredésében mi telhetett tőle? Nagyot ütött botjával a számár fejére.” (Megy a juhász számon...)

Milyen érdekes, hogy pont csapattársra, Carl Hester érdemi az egyik legnagyobb elismerést olimpiai lovaglása kapcsán, könnyed, egyszerű lovaglása okán.

Mindezeknél azonban fontosabb az a kérdés, hogy miként juthatott a díjlovaglás a mai helyzetébe, abba a helyzetbe amikor már nem egy helyen rebesgetik, hogy a versenyzők abúzív magatartása miatt az állatvédők egész Európában betilthatják a lovaglást! Hiszen, amíg az okok nem tisztáztak, hogyan is lehetne megoldást találni? A válasz a mi nézőpontunkból viszonylag egyszerű: Josipovich tábornok megmondta!

A Nemzetközi Lovas Szövetség tevékenysége az első világháború után erősödött meg. Tevékenységét alapvetően a francia álláspont és kiképzési szemlélet alakította. A helyzetet és általában a sportok akkori nemzetközi helyzetét mi sem jellemezte pontosabban annál,

mint az, hogy az 1920-as antwerpeni olimpiára a világháború vesztes államainak sportolóit nem hívták meg, azon nem tudtak részt venni. Így a magyar lovasok sem és nem is lehettek jelen és a sportág legfontosabb szabályainak kialakításánál sem.

(Csak emlékeztetőül írom, hogy az 1912-es stockholmi olimpia után az 1916-os olimpia rendezési jogát Berlin, az 1920-as olimpia rendezési jogát pedig Budapest kapta. Berlin a háború miatt nem rendezett olimpiát, ezzel jogosultságát elvesztette, a budapesti döntésen pedig egyszerűen átléptek a döntéshozók és a jogot Antwerpennek adták át.)

A Nemzetközi Lovas Szövetségben a francia befolyást meg inkább erősítette, hogy az 1924-es olimpiát Párizsban rendezték meg. A kialakuló versenyszabályok kapcsán Josipovich tábornok három alapvető kérdésben tett ellenvetést. Ellenezte a kétkezes lovaglást. Arra hivatkozott, hogy a katonai hagyomány az egykezes szártartást hagyományozta ránk, versenyeken a kétkezes vezetés lehetősége csak a kiképzési problémák elfedését szolgálja. Ezt akkor kráglinak hívták, manapság eufémizmussal LDR-nek. Nem szabad felejteni, hogy egészen a második világháborút követő első olimpiáig csak katonatisztek versenyezhetek. Sem hölgyek, sem civilek, sem altisztek nem vehettek részt versenyeken.

Josipovich ellenezte a nagykantár (kettős zablá: alátétzablá és feszítőzablá) használatát, álláspontja szerint a kiképzés egyik formális célja a kizárólag feszítőzablával való lovaglás és az a ló, aminek szüksége van még alátétzablá (csikózablá) használatára is, annak képzése még nem jutott el arra a szintre, ami bemutatására alkalmassá tenné.

Harmadszor, Josipovich tábornok ellenezte a sorozatos ugrásváltások versenyen való bemutatását, különösen a minden egyes vágtaugrásra történő ugrásváltást, arra hivatkozva, hogy az nem része a klasszikus lóképzésnek. És ez így is van, hiszen a sorozatos ugrásváltástól nem lesz elengedtebb a ló, nem lesz egyenesebb és nem javítja egyensúlyi helyzetét sem. A sorozatos ugrásváltásnak nincs kiképzési értéke, ezért cirkuszi feladat, mondhatnánk parasztkiváltás. Sőt – amit én teszek hozzá – pont ellenkezőleg hat. A versenyprogramok vágtarészének leglátványosabb feladataként csapdába csalja a lovasok gondolkozását. A sorozatos ugrásváltást ugyanis merev, elejére esett lovakkal is végre lehet hajtani, mégis fontosságuk miatt a lovas, vagy a szemlélő az adott kategóriára alkalmasnak vélheti a lovat. Mennyi lovat láthattunk akár a hazai környezetben is, amelyik így-úgy megtanulta a szülő ugrásváltást és lovasa egyből középosztályú lónak minősítette. Az ilyen lovak rendszeresen a versenyévadukat befejezve télen „felajánlják” a sorozatos ugrásváltást is. Ilyenkor a lovasok egyből nehéz osztályúnak minősítik lovaikat, holott azok teljesen alkalmatlanok a program végrehajtására. Persze az ilyen lovak egy vagy két év után kiégnek, az erőszakba belekeményednek (jó esetben, rossz esetben sérülékenyekké válnak). Ilyenkor jön a lovas-tréner-edző következő lépése, hogy „nehézosztályú” lóként eladja lovat, vagy átadja tanítványának. Aki persze csak középosztályban, vagy könnyű osztályban tud a lóval versenyezni. (Hogy is tudna a képzetlen lóval magasabb kategóriában megjelenni? És a lovas lehet lelkileg gyűrni, hogy csak szerencsétlenkedni tud a „nehézosztályú” lóval.) Josipovich tábornok tiltakozása nem került meghallgatásra. A párizsi olimpiára a németek kivételével meghívást kaptak a világháború vesztes államainak sportolói. Nem tudom miért, de azt

gyanítom, hogy a fegyverbarátság okán, a német lovasok melletti kiállítás miatt, nem vettek részt magyar lovasok a párizsi versenyen. Ilyen előzmények után került sor az 1928-as amsterdami olimpiára. A jelen lévők szerint a kiérkezett magyar csapat felkészülése kiválóan sikerült, a melegítőben egyértelműen Keméry Pált és lovát látták a legjobbnak. A probléma az lett, hogy a magyar lovasok a sorozatos ugrásváltás feladatot a kiképzés eredményének tekintették és meglepődve tapasztalták, hogy versenytársaik azt cirkuszi feladatként tanították be lovaiknak. Mindezért a magyar csapat a melegítőből visszafordult, hazajöttek, nem akartak ilyen körülmények között részt venni a megmérettetésben. Nem teljesen tartozik ide, de azt is meg kell említeni, hogy ekkor még nem bírók döntöttél el a versenyeket, hanem a csapatvezetők (a katonai parancsnokok) közösen bíráltak és állapították meg a verseny végeredményét. Micsoda szöges ellentéte a mai lovasbiznissznek!

A nemzetközi lovassportban így a francia megközelítés, ezzel együtt pedig a baucherista hagyomány diadalmaskodott, ami a tartalom helyett inkább a formákra helyezi a hangsúlyt. Ez az oka annak, hogy mára szinte mindenki piaffe szerű feladatot mutat be piaffe helyett, passage szerű feladatot mutat be passage helyett, az összeszedést csak hírből ismerik még az olimpián is, az összeszedett jármódok helyett munkairamban rohanganak a lovak.

És miért is csodálkozunk az abúzuson, ha csak formákat kell teljesíteni? Ha valós tartalmi kérdések lennének a döntők, akkor az erőszak, vagy az inkorrekt képzési módszerek szóba se jöhetnének. A ló fityiszt mutatna a lovasoknak, trénereknek.

És persze megint ott tartunk, hogy ceterum censeo, nekünk, magyaroknak más utat kell járnunk. Az, amin járunk amúgy sem vezet sehová, hiszen még csak kvalifikálódni sem tudunk, a lóabúzusban nem tudunk és ne is akarjunk jobbak lenni másoknál! Vissza kell térni saját hagyományainkhoz, ki kell állni saját kultúránk mellett! Másra úgysem vagyunk képesek, hiszen senki sem tudja átugrani saját árnyékát. Értékelni fogják!

Dr. Göblyös István • zablaeskengyelblog.hu

KÖNYVAJÁNLÓ

VÍZIÓ, ÉRZÉS, TECHNIKA

A HÁTASLÓ KÉPZÉSE

A Vízió, Érzés, Technika az Egyensúly, Elengedtség, Egyenesség című könyv és a Tizenöt mondat című könyv folytatása. Míg az előbbi a lóképzés alapfogalmainak foglalja össze, hogy az olvasóknak helyes elképzelésük alakuljon ki a lóval való foglalkozás egyes kérdéseiről, a második kötet pedig a kiképzés alapszemléletét írja le, addig jelen, harmadik kötet magát a lóképzés folyamatát, az egyes lépéseket taglalja.

A könyv hasznos olvasmány és szép ajándék lehet kezdőknek és haladóknak egyaránt.

Rendelje meg most, ezt a hiánypótló kiadványt közvetlenül a szerzőtől!

WWW.GOBYLOS.COM

TORNADO

**... olcsóbb van ...
jobb nem ismert...**

AZ IGAZI CSÚSZÁSMENTES CSOMÓZÁSÚ VADHÁLÓ!

EGYEDÜLÁLLÓ MINŐSÉG!

KÉRJEN AJÁNLATOT!

WWW.CONT-ECO.HU • INFO@CONT-ECO.HU • +36-30/94-95-96-9

Épületbetegségek az istállóban

Hogyan óvjuk lovaink egészségét?

Az istállók építésekor és karbantartásakor nem csak a funkcionalitásra kell figyelni, hanem az egészségügyi kockázatok minimalizálására is. Az „épületbetegségek” olyan szerkezeti problémák, amelyek rossz levegőminőséget, penészt vagy más káros tényezőket okozhatnak, amelyek komoly egészségügyi kockázatot jelenthetnek mind a lovak, mind az emberek számára. Ezek a meghibásodások szerencsére nem túl gyakoriak és igényes lótartók gyorsan orvosolják az állatokat és az érintett helyszíneket.

Ideiglenes egészségkárosodás

A rossz beltéri levegőminőség, penészgombák, és az építőanyagokból felszabaduló vegyi anyagok átmeneti egészségkárosodást okozhatnak:

► **Allergiák és légzőszervi problémák:** A penész és poratkák allergiás reakciókat és légúti problémákat válthatnak ki. A nedvesség és rossz szellőzés különösen kedvez a penész megjelenésének. Amennyiben az épületszerkezetek nedvesednek, fontos a gyors közbelépés, mivel az alomra és takarmányra is kiterjed.

► **Vegyianyagok:** Azbeszt (hullámpala), formaldehid (faipari termékek, festékek, szigetelőanyagok) és más káros anyagok belélegzése hosszú távon légzőszervi és egyéb súlyos betegségeket okozhat.

► **Illékony gázok:** A Vizeletből felszabaduló ammónia irritációt, fejfájást és stresszt vált ki. A színtelen, szagtalan szén-monoxid az égési folyamatok során keletkezik, és különösen veszélyes lehet zárt térben. Általában meghibásodott fűtőrendszer okozza az esetleges mérgezést.

► **Trauma:** A sérült szerkezetek, éles peremek, kiálló szeglek, törékeny épületelemek sérüléseket okozhatnak a lovaknak.

► **Belgyógyászati és fogászati megbetegedések, kólika:** karórágás okozta megbetegedés (lepattogzott festékek, faanyagok és falak, vakolatok rágcsálása és lenyelése). Megelőzni megfelelő részletkialakításokkal lehet.

Tartós egészségkárosodás

Az elhanyagolt épületek hosszútávú egészségügyi problémákat idézhetnek elő:

► **Krónikus légzőszervi betegségek:** Az azbeszt belélegzése tüdőrákot vagy mezoteliómát okozhat. (hullámpala, régi csővezetékek bontása- sérülése esetén kerül a levegőbe)

► **Rákos megbetegedések:** Egyes építőanyagokból felszabaduló vegyi anyagok hosszú távú expozíciója rákos megbetegedésekhez vezethet (szigetelések- sztirol, műanyagok, habosított anyagok, kreozot: faipari termékek, vinil- klorid PVC).

Hosszútávon a talajból felszabaduló nagyobb koncentrációjú radon tüdőrákot okoz, ezért érdemes az érintett területeken ellene szigetelni a padlószerveketet.

► **Neurológiai károsodás:** A nehézfémek, például az ólom, komoly idegrendszeri problémákat okozhatnak. Festékekben, lakkokban vagy vízvezetékben fordulhatnak elő.

Megelőzés és karbantartás

Fontos, hogy természetes és állatbarát anyagokat használjunk az építkezés során azok se külső se belső sérülést ne okozzanak lovainknak, valamint a részletek az állatjóléti szempontok szerint legyenek kialakítva. Az energetikai számítások és rendszeres karbantartás elengedhetetlen az egészséges környezet fenntartásához. Az évenkénti nagytakarítás és fertőtlenítés jó alkalom az épület állapotának felmérésére, a sérült elemek javítására, valamint a szellőző- és szigetelőrendszerek ellenőrzésére. Ne feledkezzünk meg az elektromos és gépészeti rendszerek átvizsgálásáról sem.

Az egészséges istállókért minden érintettnek megvan a maga szerepe: a hatóságok rögzítik és ellenőrzik a szabványokat és jogszabályokat, a tulajdonosoknak és üzemeltetőknek a rendszeres karbantartás, a tervezőknek a megfelelő térszervezés, bevilágítás, szellőzés és az egészséges anyagok+ rendszerek kiválasztása, a kivitelezőknek pedig a szakszerű megvalósítás a feladata. Lovasként állatorvosként, látogatóként fontos figyelmeztetni az üzemeltetőt, ha bármilyen épülethibát észlelünk, vagy elmaradt karbantartást tapasztalunk.

Vili Ágota

/Hippológus, okl. tervező építészmérnök/

Témavezető: Lázár Antal dla, /Ybl és Kossuth díjas építész,

Műegyetem Ipar tanszék vezetője, kiváló lovas/

Opponens: Della Donna Alíz /építész/

Fotó: Stock fotó

FELSZÁMOLJA
intenzív
UGRÓLÓ
TENYÉSZTÉSÉT
mindkét
BOGNÁR MÉNES

Kiskunhalas 30 / 631 4883
Balatonkenese 70 / 379 5261
www.facebook.com/bognarboris

személyesen
csikók spermaáron
lovak csikóáron
gyerekek bármi áron

GALLAGHER villanypásztorok
MIRACO fagymentes itatók

HUNZAG
www.hunzag.hu
tel: (1) 213 9787

Lépés

A jármód, ami mindenre jó

Általánosságban elmondható, hogy amely jármód a legkevesebb figyelemben, és elismerésben részesül mind közül, az a lépés. Pedig mennyire nagy hiba is ez. A lépés mint jármód, nem csak az egyik legalkalmasabb az új feladatok tanítására, de számos pozitív mozgásszervi tényezővel is rendelkezik.

Első sorban a ló inszalagjai, ízületei lépésben vannak a legcsekélyebb terhelésnek kitéve, hiszen például vágásban az ízületi terhelés akár a ló súlyának a duplája is lehet, mely köszönhető a gravitációnak, illetve a ló lendületének.

A lépés egy szimmetrikus jármód (az ügetéssel karöltve), így ideális a ló esetleges ferdeségének kimutatására, egyben javítására.

De ami igazán kiemelkedővé teszi a lépést, és amiért személyes kedvenc feladatom a szabadlépés, az a biomechanikában keresendő. Elsősorban fontos tudni, hogy van egy tényező, ami nagyban megkülönbözteti a lépést az ügetéstől és vágatótól. Ez nem más, mint a lebegő fázis. A lépés, mint jármód nem rendelkezik lebegő fázissal, ami azt jelenti, hogy nincs olyan pillanat, amikor a lónak mind a négy lába elemelkedne a talajtól. Ennek a ló mozgásszervi gyakorolt előnye, hogy mivel mindig van talajt fogó láb, több is, így a ló válla, medencéje nagyobb mozgástartományt jár be, mivel a lábpárok cseréjénél is van talajfogó láb, nincs tehermentesítve az ízület. Így a csípő oldalra billenése nagyobb. Eme folyamatnak nagy előnye, hogy így a ló izomzata is nagyobb mértékben nyúlik, és húzódik össze a lépés folyamán.

A fent említettek hatványozottan igazak a szabadlépésre. Szabadlépésben a ló nyaka nincs formába kérve, amennyire tág keretet ő szeretne, annyira tud előre - lefele nyúlni. Mivel a ló a fejét, nyakát előre, lefele nyújtja, ezzel marját feladja, így végig nyújtja a nyak, illetve hát izmokat. Ha ehhez a folyamathoz társul egy aktív lépés,

az az egyik, ha nem a legjobb gyakorlat arra, hogy a lovunk nyak- és hátizmait, illetve csípőjét ellazítsuk.

A lebegő fázis hiánya miatt van nagyon jó nyújtó hatással a lóra a lépésben elvégzett hajlítás is. Legyen szó kis vagy nagykörről, egy, kettő, három ívű kigyóvonalakról. Az ívek meglovaglása során a külső végtagok nyúlása, és az íves belső végtagok feszítése, visszahúzása fejt ki pozitív hatását.

A lépés-járóiskola szintén a korábbi mechanizmus alapján működik. Ahogy a ló a rúdra nagyobb emel, méginkább megnő az a mozgástartomány, amit a vállak, illetve a csípő, medence megtesz a lépés különböző fázisaiban. Itt is a folyamatosan rögzített talajfogó láb az, ami garantálja a megnövekedett mozgástartományt. A lépés mindemellett szoros korrelációt mutat a vágta jármóddal, minőségében, ütemességében, lendületességében egyaránt. Mozgástani elemzések azt is bizonyították, hogy a lépés minőségének fejlesztésével, fejleszhető a vágta minősége is, legyen szó a ló tartásáról, a jármód ütemességéről, lendületességéről.

Mindezek alapján látható, hogy érdemes a ló lépésének fejlesztését ténylegesen beépíteni az edzéstervébe, és energiát fordítani rá, mert számos jótékony hatással bír a ló lovagolhatóságára, és állapotára egyaránt.

Dobos Áron FEI képezett ló masszázst terapeuta (FEI PET)

SmartHorseMassage

Fotó: Fehér Sára

LÓEGÉSZSÉG ELSŐSEGÉLY LOVAKNAK

Illusztrálta, szöveg: Marton Zsófia, agrármérnök – www.fitocavallo.hu, fitocavallo@gmail.com – Lektorálta: Dr. Bába András lóspecialista állatorvos, equidom@polequi.hu

A sebkezelés, sebellátás azokat a beavatkozásokat jelenti, amelyek megteremtik a sebgyógyulás feltételeit. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a seb gyógyulását hátráltató tényezőket megszüntetik. A sebellátást megelőzi azonban egy nagyon fontos feladat: a seb értékelése, vizsgálata. Egyszerű esetekben ezt a lovas megteheti, azonban súlyosabb eseteknél, szúrt vagy harapott sebeknél ezt állatorvosra kell bízni.

Kihívások és kritikus pontok a sebellátásban

A vérző sebek ellátása során számos kihívással szembesülhetnek a lovasok. Az alábbiakban bemutatjuk a leggyakoribb eseteket, és egyúttal megoldást is javasolunk.

Sebellátás állatorvos nélkül Sok lótartónak meggyőződése, hogy ha egy sérülés nem vérzik erősen, akkor házilag is kezelhető a seb, azonban a szúrt sebek – különösen ízületek közelében – sokkal veszélyesebbek, mint az eleinte látványos vérzéssel járó, túlzottan mélyre nem hatoló sebek. A bakteriális és a tetanuszfertőzés is komoly kockázatot jelenthet. A leghelyesebb minden seb és sérülés esetén mielőbb az állatorvos fordulni, és kikérni a tanácsát.

Figyelmeztetés: Feltétlenül fordulj állatorvoshoz minden olyan vérzéssel, amely: • erősen vérzik, vagy 10 percen belül nem áll el magától • szemet vagy ízületet érint, vagy ezek környékén helyezkedik el, akkor is, ha minimális a vérzés; • mellkason lévő szúrt seb; • akármilyen fokú vérzést okoz, és mellette a légzés és/vagy pulzus nem stabil (használd a légzésszámlálást, a pulzuszámolást, a kapilláris telítődési tesztet és a testhőmérséket).

A seb megítélése nem a ló tartó, hanem az állatorvos feladata

A sérülésnek sokféle formája létezik: lehetnek egyszerűek, összetettek, illetve enyhébbek, súlyosabbak. A vérzés mellett sérülhetnek a lágyrészek, csontok, ízületek vagy akár belső szervek is. A vérzéssel járó sérülések megjelenésük formáit tekintve lehet zártak (belső vérzések) vagy nyíltak. A zárt sérülések a felület, a bőr ép-sége mellett a mélyebb rétegekbe keletkeznek, míg a nyílt sérüléseknél a bőr folytonossága megszakad.

Fontos, hogy a ló tartó tudja, mely feladatok hárulnak rá, és melyek azok, amelyekkel mindenképpen várjon az állatorvosra. Például a seb mélységének pontos megítélése és a seb alapos kitisztítása nem állattartói feladat. A végleges sebellátást a helyszínre kikerkező állatorvos kezdi meg.

Az ideiglenes sebellátás az elsősegély része. Fő célja a vérzéscsillapítás, a seb védelme és az állat nyugalomba helyezése. Elsősorban ló tartói feladat! Fogásait minden ló tartónak tanulnia kellene, lehetőleg állatorvosok által tartott workshopon, vagy a saját állatorvostól. A stabil sebekre helyezett kötések cseréje és a sebek napi tisztítása, ellenőrzése sok esetben már a ló tartó feladata. A ló tartó aktív közreműködése nélkül a legjobb kötés sem hoz gyógyulást.

A seb ellátása során a legfontosabb a segélynyújtó saját biztonsága, a második a ló védelme

Vérzések ellátása esetén is a legelső teendő a segítségkérés, majd az állatra irányuló életveszély elhárítása, azaz a ló állapotának stabilizálása és a vérzés megszüntetése érdekében alkalmazott vérzéscsillapítás. Ez másképp zajlik egy enyhe horzsolásnál, mint egy erős vérzésnél.

Általánosságban a sebre nyomott gézlap (esetleg tiszta zsebkeendő), illetve a sebre és környékére engedett, folyó hideg víz a legkézenfekvőbb vérzéscsillapítási megoldások. Előfordulhat, hogy steril kendőbe vagy zacskóba tett jégkockák rövid felhelyezése segít. Erősebb vérzések esetén nyomókötés, nagyon súlyos vérzések esetén érfogó szükséges. Utóbbi kizárólag szakember kezében engedett eszköz.

KÖNYVAJÁNLÓ

Gyógynövények és illóolajok alkalmazása kedvenc házi állataink egészségének megőrzésében, betegségeik gyógyításában.

A könyvben infografikus illusztrációk, olvasmányos tartalom, illóolajreceptek, valamint 222+ gyógyhatású és mérgező, legelői, szénaalkotó, illóolaj-tartalmú és fűszernövény ismertetése található 450 oldalon.

TENYÉSSZ VELEM!

Ny-EURÓPÁBAN is jó vérvonalú SPORT és UGRÓ KANCÁKAT kihelyezek CSIKÓNEVELÉSRE vagy CSERÉLEM tartott csikóikra.

www.facebook.com/bognarboris

BOGNÁRLOVAK=MINŐSÉG

30/631-4883 és 30/941-1324

ANIPHARMA

ÁLLATGYÓGYSZERTÁR HÁLÓZAT

KÖZPONTI ÁLLATGYÓGYSZERTÁRA

CSOMAGKÜLDŐ SZOLGÁLTATÁS

Telefon: (66) 451-060 Telefax: (66) 451-852

www.anipharma.hu vevoszolgalat@anipharma.hu

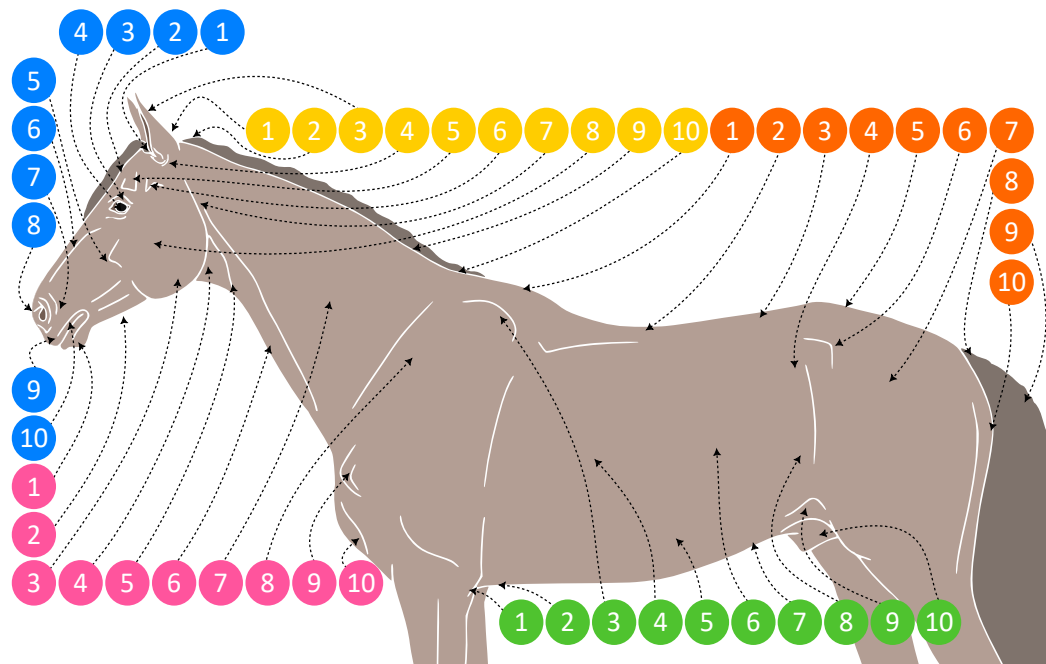

Testtájak a lovon

FitoCavallo®

Az állatorvos értesítésekor fontos, hogy meg tudjuk mondani, pontosan hol helyezkedik el a sérülés a lovon. Az alábbi ábra segít:

1. fejtető
2. homlok
3. szembolt
4. szem
5. arcléc
6. orrhát
7. pofa
8. orr
9. felső ajak
10. szájrés

1. állcsúcs
2. torokjárat
3. állkapocs
4. gégetájék
5. toroktájék
6. alsó nyakél
7. nyak oldala
8. lapockatájék
9. váll (vállbúb)
10. szügy

1. nyakszirt
2. tarkó
3. fül
4. fültő
5. vakszem
6. halánték
7. fültőmirigy t.
8. külső rágóizom t. (sörényél)
9. felső nyakél
10. baltavágás

1. mar
2. hát
3. ágyék
4. horpasz
5. kereszttájék
6. külső csípő-szeglet
7. far
8. farokrépa
9. farok
10. ülőgumó

1. könyök
2. szegycsonti t.
3. lapockaporc t.
4. mellkas oldala
5. hastájék
6. hátsó bordaív
7. köldök
8. lágyék
9. haskorci redő
10. vaszora

Elülső láb

1. kar tájék
2. könyökbúb
3. alkar
4. lábtő
5. lábközép (szár)
6. csüdizület t.
7. csüdcsont t.
8. pártaszél
9. pata

Hátulsó láb

1. térd t.
2. térdkalács
3. lábszár
4. csánk
5. lábközép (szár)
6. csüdizület t.
7. csüdcsont t.
8. pártaszél
9. pata

Illusztráció, szöveg: Marton Zsófia, agrármérnök - www.fitocavallo.hu; fitocavallo@gmail.com.
Lektorálás: Dr. Bába András, lógyógyász specialista állatorvos - equidom@polequi.hu.

Nem szabad megfélemezni a különböző állapotjavító megoldásokról. Ide tartozik, hogy a lovat nyugodt helyre vezessük, rögzítsük, hogy ne mozogjon feleslegesen, eltereljük a figyelmét evéssel (ha állapota megengedi), szükség esetén takarózzuk, illetve óvjuk erős napsütéstől, szélétől, hidegtől, esőtől, valamint a rovaroktól és egyéb lóársaktól.

Vérvesztesség becslése A legnagyobb kihívást azok a sérülések jelentik, amelyek nagy vérzéssel járnak, mert ezek életveszélyesek. Ilyenkor a vérzés elállítása és az állapot stabilizálása a legelső teendő, amit többnyire csak az állatorvos vagy asszisztense tud megtenni. A ló teste kb. 35-40 liter vért tartalmaz. Az állat sokkot kaphat, ha ennek körülbelül 25 százalékát (8-10 litert) hirtelen, rövid időn belül elveszíti. Mindig nehéz számszerűsíteni, hogy mennyi a vérvesztesség, de fontos, hogy legalább megpróbáld megbecsülni, és erről tudd tájékoztatni az állatorvost. Ehhez figyelj meg a következőket: • A ló közelében kialakult vértócsa/vértócsák mérete. • A seb alatti terület vérral telített? • Nyomásra aktívan spriccel a vér a sebből, vagy inkább egyenesen a vér szivárgása/folyása? • Mennyi idő alatt telítődik a kötés vérral?

Kíméletes sebtisztítás A sebellátás során fontos a további károsodások megelőzése, ezért a seb mély öblítése, a sebbe belenyúlás, a sebszélek mozgatása kerülendő. Tilos a sebre porokat, kenőcsöket tenni; a sebben lévő idegen testet az állatorvos jóváhagyása nélkül eltávolítani, koszos kézzel vagy eszközzel a sebzó nyúl.

Fájdalmas sebek ellátása További kihívást a fájdalmas sérülések, sebek jelentenek a ló tartók számára, mert ezek bódítás nélkül nem kezelhetők a személyi biztonság veszélyeztetése nélkül. Pipa és különféle láncok alkalmazásával egy szintig az ilyen jellegű problémák is orvosolhatók. Súlyosabb esetben bódítást alkalmaz az állatorvos.

Mozgás, jó levegő, napfény – ez kell a sebgyógyuláshoz?

Semmiképp. Fogadd el, hogy a legtöbb seb szebben gyógyul, ha

kötés van rajta! A lovasok körében gyakran hangoztatott szállóige: „A napfény és a levegő jót tesz a sebnak!”. Ez egy roppant ártalmas tévhit. A legtöbb sebet kötés alatt javasolt tartani, ha szép, gyors és lehetőleg komplikációktól mentes gyógyulást a cél. Előfordulhat, hogy állatorvosod nem javasolja kötés felhelyezését. Akkor ennek jó oka van, hallgass rá!

Ne mozgasd a lovat (kivéve, ha az állatorvos kifejezetten ezt kéri): a gyógyuló sebre nézve a mozgás nagyon káros (pl. ha ízületek közelében van a seb). A sebszélek elmozdulása és az itt ható nyíró- húzó erők jelentősen hátráltatják a gyógyulást, különösen, ha felszakad a seb.

Nehezen, lassan gyógyuló sebek Kihívást jelentenek a fertőzött és a nehezen gyógyuló sebek is, azonban ez már időben kissé túlmutat az elsősegély jellegű ellátáson. Minden esetben fontos a megfelelő hozzáértés (korábbi elsősegély tanfolyam állattartóknak), a jó hozzáállás (hidegvér, magabiztosság) és az alkalmas felszerelés (eszközök, anyagok, sebkezelő szerek).

Légy kitartó és türelmes: a szövetek újraépülése hosszadalmas folyamat lehet, egyes esetekben akár 6-12 hónapig is zajlik. Ez alatt a hegyszövetet óvni kell a kiszáradástól (ha szükséges, kötéssel).

Sajátítsd el a helyes kötéscserét és végezd lelkiismeretesen: a kötés által kifejtett kellő mértékű nyomás – bizonyos sebeknél, amelyek fokozott mértékű granulációs szövet képződésére hajlamosak – megakadályozhatja a vadhús képződését.

Vedd igénybe szakember segítségét a rehabilitáció alatt: jótékony hatású a helyesen végzett masszáz (fizioterápia), amely irányulhat magára a heggre, a nyirokkeringésre vagy a túlterhelt végtagok regenerációjára.

A legfontosabb, hogy működj együtt állatorvosoddal, tájékoztasd őt a fejleményekről és minden nap ellenőrizd személyesen vagy segítőt megkérve lovad állapotát a gyógyulás alatt. ha problémát tapasztalsz, ne halogasd a beavatkozást, mert akár súlyos szövődés is kialakulhat.

Marton Zsófia

Lektorálta: Dr. Bába András

Állatgyógyászati gyógyhatású termékek

- az állatorvosi kezelés kiegészítésére, megelőzésre és rehabilitációra
- 65-féle lovas és 42-féle kutyás gyógynövénykeverék
- lőegészségügyi blog infografikákkal

fitocavallo.hu

Gyógynövények

LOVAKNAK, KUTYÁKNAK ÉS MACSKÁKNAK

50.000 Ft felett ingyen szállítás

INEOS FEI NÉGYESFOGATHAJTÓ VILÁGBAJNOKSÁG

SZILVÁSVÁRAD 2024. SZEPTEMBER 4-8.

A 2024. évi szilvásvárad INEOS FEI Négyesfogathajtó Világ bajnokságra történt sikeres magyar pályázat eredményeként, a Nemzetközi Lovas Szövetséggel kötött rendezési szerződés alapján a Nemzeti Rendezvényszervező Ügynökség Nonprofit Zrt. készítette elő és látta el a sportesemény rendezési feladatait a Magyar Lovassport Szövetség sportszakmai közreműködésével. Az eseményhez az infrastruktúrát az Állami Ménesgazdaság Szilvásvárad biztosította.

Az FEI Fogathajtó világbajnokságok múltja hosszú évtizedekre nyúlik vissza. Az első Fogathajtó Világbajnokságot 1972-ben, a németországi Münsterben rendezték. Azóta a sportág óriási fejlődésen ment keresztül, mely számos emlékeztető pillanatot és bajnokot adott az évek során. Köszönet a rendező országok erőfeszítéseinek, akik mindenhol tárt karokkal fogadják a lovas közösséget, ez pedig arra inspirál minket, hogy a színvonal mércéjét egyre magasabbra helyezzük.

Az FEI Fogathajtás nagy népszerűségnek örvend világszerte, és lázba hozza a lovas sport rajongóit, akiket magával ragad ennek sokszínűsége, kecsessége, kontrollja, sebessége, intenzitása és precizitása. Ez a sport a hajtó és lovak, valamint a csapaton belüli összhangról, bizalomról, a hatékony kommunikációról és az atletikusságról szól. Ezek, valamint a történelem és a hagyományok fényében tökéletesen látható, hogy a lovas közösség miért tiszteli annyira ezt az évszázadokra visszanyúló sportágat.

Ingmar De Vos, a Nemzetközi Lovassport Szövetség elnöke

A magyar fogathajtás sikertörténetét a példaadó ikon-elődök Pettkó-Szandtner Tibor, Kádár László, Abonyi Imre, Szentmihályi Ferenc, méltó követők Fülöp Sándor, Bárdos György, Juhász László, a

Lázár testvérek, Papp József, Kecskeméti László, Hölle Martin, az edzőlegendák, Jávor György, Machánszky Gyula, Toepler István és a minden idők legsikeresebb szövetségi kapitánya, Dr. Várady Jenő alapozták meg. Aachen, Hamburg, Frauenfeld, Windsor... Amikor fogathajtóink Európa legrangosabb versenyein megjelentek és sikert sikerre halmoztak, a magyar stílus követezésre érdemes hajtótechnika lett az irányadó.

Az istenadta tehetségű fogathajtóink a világ- és Európa-bajnokságokon eddig 109 érmet, köztük 52 aranyat nyertek. A Nemzetközi Lovas Szövetség felkérésére Magyarország, nagy szakmai és közönség elismeréssel 17 világ és 6 Európa-bajnokságot rendezett. E megtisztelő bizalom lovas- és tenyésztőkultúránknak, hagyományainknak, versenyrendezőink sokszor bizonyított hozzáértésének, szakavatott munkájának, messze földön híres vendéglátásunknak, mindenekelőtt a világ fogathajtójában több mint fél évszázad alatt kivívott rangunknak, Magyarországnak szól.

Lázár Vilmos, a Magyar Lovassport Szövetség elnöke, tizenkétszeres fogathajtó világbajnok

A 2018-ban átadott Lipicai Lovasközpont megépítése megkérdőjelezhetetlenül elérte célját. Az elmúlt években több ezer

ló, több mint 30 nemzetet képviselve érkezett a Szalajka-völgybe, öt lovas sport szakágat magába foglalva, így kijelenthetjük, hogy a létesítmény Közép-Európa lovassportjának egyik zászlóshajójává vált.

Az elmúlt generációk győzelmei ellenére Szilvásvárad utoljára 1984-ben, hazánk pedig két évtizede rendezhetett négyesfogathajtó világbajnokságot. A beruházásnak, a magyar fogathajtó kultúrának és az elért eredményeknek köszönhetően a Nemzetközi Lovassport Szövetség 2024-re Szilvásváradnak ítélte meg a négyesfogathajtó világbajnokság rendezésének jogát. Az időpont nem véletlen, ugyanis a lovas sport ez évben ünnepli a legendás 1984-es szilvásváradai bajnokság jubileumát, ahol mind a csapat-dobogó tetején, mind az egyéni emelvény fokain magyar hajtók állhattak.

Házigazdaként és versenyigazgatóként tiszta szívből kívánom, hogy a rendezvény sikereiből 2024-ben is a magyar lovas sport és lótenyésztés mellett generációk profitáljanak, és ahogyan az történt a múltban is, ismét életutakat határozzon meg, legnemesebb célként pedig szem előtt tartva a honi fogathajtó sport visszatérését az őt megillető helyre!

Cseri Dávid igazgató, Állami Ménesgazdaság Szilvásvárad T. Huszár Százados

Első versenynap ♦ 2024. szeptember 5.

KETTŐS NÉMET VEZETÉS DOBROVITZ ELŐTT A DÍJHAJTÁS ELSŐ NAPJA UTÁN

Az első hivatalos versenynapon a 14 nemzet 43 fogatát felvonultató mezőny csaknem fele, húsz induló mutatkozott be, de előttük a közönség megcsodálhatta a negyven évvel ezelőtti, ugyancsak szilvásváradai vb magyar aranyérmesét, Juhász Lászlót, aki ezúttal előhajtóként szerepelt. A 73 éves, legendás hajtó képességeiről mindenki elmond, hogy versenyen kívül még most is volt két hajtó, akinél jobb teljesítményt nyújtott.

Juhász László

A legjobb produkciót minden kétséget kizáróan Anna Sandmann nyújtotta, ugyanis mind az öt pontozó öt és fogatát látta a legjobbnak a lovak idomítottságáról, elengedtségéről, hajlékonyságáról, a négy ló együttes munkájáról, a jármódok szabályosságáról és a feladatok pontos végrehajtásáról számot adó díjhajtásban. A német hajtó 40,99 hibaponttal vezetett, apját majdnem hat hibaponttal múlta felül.

Magyar részről a két csapattag, Dobrovitz József és fia, ifj. Dobrovitz József bemutatkozása volt a legfontosabb. Előbbi a nap utolsó versenyzőjeként harmadik lett, s bár lovaival maximálisan elégedett volt, a kapott pontszámmal (51,38) már kevésbé. „A második lépésnél a két első ló elkezdett kóvályogni jobbra-balra, de ezt a hibát leszámítva az egész éves munka mostanra beérett. Szenzációs és könnyed díjhajtás volt, amely nem ennyi pontot érdemelt volna” – értékelt az MTI-nek a húsz éve csapatban világbajnok magyar hajtó, aki úgy vélte, 46-47 hibapont lett volna a reális a produkciójára.

Dobrovitz József

Sandmann Anna

Fia, ifj. Dobrovitz József, akinek inkább a maraton- és az akadályhajtás az erőssége, 57,44 hibaponttal nyolcadik lett az első nap után. Elmondása szerint két komolyabb hiba volt, mindkét lépésben beügetett a fogata, ráadásul pont a két hátsó ló hibázott, akikben jobban bízott.

„A két hiba miatt nem sikerült a célként kitűzött 55 hibapontos határ alá kerülni, de így is nyolc ponttal javultam az aacheni versenyhez képest. Ha a csapatból mindenkinek sikerül a legjobbját hoznia, akár össze is jöhet az érem. Az elmúlt években a stabilitás hiányzott a dobogós helyhez, mert abból versenyzünk, hogy a legjobb lovakat értékesítjük, így állandó fogatépítés zajlott” – jelentette ki a kettesfogathajtásban csapatvilágbajnok versenyző. A csak egyéniben érdekelt magyarok közül a szilvásváradai ménest képviselő ifj. Galbács Ferenc 11., apja, Galbács Ferenc 13., az ugyancsak teljesen hazai közönség előtt szereplő Váczi István 16., a mezőny legfiatalabbjaként Juhász Péter 18., míg Tóth-Simon Sándor 20. a díjhajtás első napja után. (Fotók: Hajdu Krisztina)

ifj. Dobrovitz József

Sandmann Christoph

WEBER TÍZ ÉV UTÁN MEGELŐZTE EXELLT DÍJHAJTÁSBAN, LÁZÁR ZOLTÁN 12.

Chester Weber

Chester Weber

Meglepetésre Chester Weber nyerte a díjhajtást a szilvászváradai négyesfogathajtó-világbajnokságon, melynek első száma után legjobb magyarként Lázár Zoltán a 12. helyről várja a folytatást.

Az amerikaiak csapatvilágbajnoka elképesztően precíz, gyönyörű és elegáns produkciót nyújtott a lovak idomítottságáról, elengedtségéről, hajlékonyságáról, a négy ló együttes munkájáról, a jármódok szabályosságáról és a feladatok pontos végrehajtásáról számot adó díjhajtásban. A 31,06 hibapontjával alaposan feladta a leckét a sorozatban hatszor aranyérmes Boyd Exellnek, aki a díjhajtás koronázatlan királya. Az ausztrál hajtó bár most is remek teljesítményt nyújtott, de az öt pontozóból csupán egy látta jobbnak a címvédőt, így tíz év után először - közel 2,5 ponttal - kikapott a nyitószámban a világbajnokságon. Egy évtizede a franciaországi Caenben szintén Weber tudta megelőzni. A harmadik helyen a csütörtöki nap után vezető német Anna Sandmann végzett, az ő lemaradása majdnem kilenc hibapont.

Magyar részről a legfontosabb a harmadik csapattag, Lázár Zoltán bemutatkozása volt, aki bár a legjobb hazai versenyző lett, de korántsem volt maradéktalanul elégedett a produkciójával és az érte kapott 47,51 hibapontos eredménnyel, amely a 12. helyre volt elég az első számban.

„Azt sajnálom, hogy nem sikerült kihozni a maximumot a fogatból, mert ennél sokkal több van benne. Ha a két nappal ezelőtti teljesítményt sikerül produkálni díjhajtásban, akkor akár összejöhetett volna a titkon remélt negyven hibapont körüli eredmény” – értékelt az MTI-nek a kilencszeres világbajnok

magyar hajtó, aki a hibák között említette, hogy a jobb első lóva kétszer beügetett a lépésben és a megállás sem volt tökéletes. „Két bíró nagyon lepontozott, de nem szeretnék ezzel foglalkozni, mert ennek a versenynek minden pillanatát élvezni akarom”. Az 51 éves sportember elárulta, az sem kedvezett neki, hogy a megélnékül szél miatt a fogatának fiatal lóva emiatt gyakran tekintgetett ki a közönségre, ezért nagyon oda kellett rá figyelnie. A másik két csapattag, a díjhajtó négyszögben egyaránt csütörtökön bemutatkozott Dobrovitz József és fia, ifj. Dobrovitz József a harmadik és nyolcadik pozícióból a 15. és 24. helyre esett vissza a mezőny második felének pénteki szereplése nyomán.

A csapatversenyben, melyben minden számban a három hajtóból a két jobbik eredményt számítják bele, az ausztrálok vezetnek a címvédő hollandok, valamint a németek előtt, a magyarok hatodik pozícióból várják a folytatást.

A csak egyéniben érdekelt magyarok közül Papp János 26., a szilvászváradai ménest képviselő ifj. Galbács Ferenc 28., apja, Galbács Ferenc 30., az ugyancsak teljesen hazai közönség előtt szereplő Váczi István 36., a mezőny legfiatalabbjaként Juhász Péter 39., míg Tóth-Simon Sándor 41. a díjhajtás után.

Lázár Zoltán

Boyd Exell

Lázár Zoltán

HUNGARICUM LOVAS GÁLA

Pénteken a díjhajtással nem ért véget a program a Lipicai Lovasközpontban, ugyanis 19 órától rendezték a Hungaricum lovas gálát, melyen ugyanúgy szerepet kaptak a negyven évvel ezelőtti, ugyancsak Szilvászváradon rendezett vb magyar hősei, akik nemcsak csapatban diadalmaskodtak, hanem egyéniben is megszerezték az első öt helyet.

Az ingyenes műsor a quadrigák versenyével kezdődött, ami megidézte a fogathajtás kezdetét. Ezt követően kilenc négyesfogathajtó a küzdőterre, majd a múlt, a jelen és a jövő folytonosságát jelképezte, ahogy a hajtók átadták a hajtószarakat a svédországi utánpótlás Európa-bajnokságon három érmet nyert versenyzőknek.

A közönség ezután ünnepelhette a négy évtizeddel ezelőtti hősokeket, élükön Juhász Lászlóval, Bárdos Györggyel, Fülöp Sándorral, akiket méltó utódjuk, a százéves Magyar Lovassport Szövetség elnöke, a kettesfogathajtóként 12-szeres világbajnok Lázár Vilmos méltatott és díjazott.

Az igazi show pedig csak ezután kezdődött: a publikum három pusztát ötöst és egy pusztát tízest is megcsodálhatott, majd a Nemzeti Lovas Díszegység 28 lóval szórakoztatta a nagyérdeműt. A műsor zárásaként lovaspólok, a gróf Nádasdy Ferenc Huszárosztály nyolc lipicai lóval tartott díjlovas bemutatót, a végén pedig a magyar kocsizás története került terítékre.

EXELL A MARATONHAJTÁS MEGNYERÉSÉVEL ÁTVETTE A VEZETÉST

A sorozatban hatszor aranyérmes Boyd Exell nyerte a szombati maratonhajtást, részsikerével pedig átvette a vezetést összetettben a szilvásváradai négyesfogathajtó-világbajnokságon, amelyen legjobb magyarként Dobrovitz József a 14. helyről várja a vasárnapi zárószámot.

A másfél évtizede szinte verhetetlen ausztrál hajtó ugyan meglepetésre tíz év után alulmaradt díjhajtásban, csakhogy a második számban kétséget sem hagyott afelől, hogy a vasárnapi akadályhajtást mégis ő várja majd toronymagas esélyesként. Exell elképesztő lendülettel hajtotta gyönyörű fogatát az akadályok labirintusában, szemre is feltűnő volt, mennyivel gyorsabban teljesíti a kihívásokat, alig volt olyan rész, amikor lépést engedett volna a lovainak. A nyolc akadályból, amelyeket Szőke Gábor Miklós szobrászművész alkotásai díszítettek, négyben is a leggyorsabbnak bizonyult.

A másik négyben a maratonhajtás német specialistája, Michael Brauchle érte el a legjobb időt, de neki az utolsó kettőben volt verőhibája, így harmadik lett maratonhajtásban, amivel összetettben a nyolcadik helyre kapaszkodott fel.

Exell legnagyobb riválisa, a díjhajtást megnyerő Chester Weber 11. lett, így az amerikai hajtó jelentős, több mint kilencpontos hátrányba került. Annak is örülhetett, hogy csupán egy pozíciót rontott, de a hollandok kiválósága, Bram Chardon a második legjobb maratonhajtással 4,5 pontra megközelítette.

A magyar hajtók közül hetedik helyével a kettesfogathajtásban csapatvilágbajnok ifj. Dobrovitz József szerepelt a legjobban a

Boyd Exell

lovat és embert próbáló második számban, de mivel díjhajtásban jelentős hátrányt szedett össze, így csupán a 17. helyre jött fel. Édesapjának, Dobrovitz Józsefnek, valamint a kilencszeres világbajnok Lázár Zoltánnak akár jobb is lehetett volna a maratonhajtása, csakhogy mindketten „beragadtak” a négyes akadályba, utóbbinak még verőhibája is volt, így egyikük sem tudott a közvetlen élmezőnyhöz csatlakozni: a legutóbb, 2004-ben vb-aranyérmes magyar csapat két tagja közül Dobrovitz 14., Lázár Zoltán pedig 15. összetettben.

Csapatban a magyarok így is egy pozíciót javítva feljöttek az ötödik helyre, de mivel 17 pontos hátrányban vannak a dobogós helyektől, így éremszerzésre csekély az esély. Amennyire egyéniben egyértelműen vezet Exell, annyira kiélezett a csapatverseny, ugyanis a címvédő Hollandia három ponttal sem előzi meg Ausztráliát, azaz az akadályhajtásra átszámolva egyetlen verőhiba sincs a két együttes között, ráadásul a németek hátránya is alig több mint három hibapont.

Dobrovitz József

ifj. Galbács Ferenc

ifj. Dobrovitz József

Lázár Zoltán

Papp János

EXELL SOROZATBAN HETEDSZER NYERT, CSAPATBAN HOLLAND CÍMVÉDÉS

Sorozatban hetedik diadalát aratva Boyd Exell nyerte a Szilvásváradon rendezett négyesfogathajtó világbajnokságot, csapatban pedig a holland hármas védte meg a címét. A magyar trió ötödik lett, legjobbjá, Dobrovitz József pedig a 13. helyen végzett.

Az akadályhajtás során bóják között kellett szalomozniuk a fogatoknak a közel telt házas Lipicai Lovasközpontban, minden verőhibáért három hibapont járt, a 187 másodperces limitidő túllépéséért pedig másodpercenként további fél pont.

A vasárnapi zárószám előtt harmadik helyen álló Bram Chardon hibátlan hajtással próbált nyomást gyakorolni a két előtte álló riválisára. Az amerikai Chester Weber ezt nem is bírta el, ugyanis két labdát is levert, így holland ellenfele megelőzte őt.

A másfél évtizede szinte verhetetlen Boyd Exell viszont nem lehetett kiközökenteni. Az ausztrál hajtónak ugyan négy verőhiba is belefért volna, de csak egy labda esett le a bójákról, így fölényesen nyerte meg sorozatban hetedik vb-címét.

A csapatversenyben Bram Chardon és Koos de Ronde verőhiba nélküli hajtásával a hollandok az élen maradtak, az elmúlt nyolc vb-ből hetedszer győztek. Az aranyérmes trió harmadik tagja, a sportág történetének legeredményesebb alakja, Ijsbrand Chardon 16. vb-címét ünnepelhette. Az ezüstérem a németeké, a bronz az ausztráloké lett.

Magyar szempontból Dobrovitz József nyújtotta a legjobb teljesítményt, ugyanis egyetlen verőhibája sem volt, így csupán a limitidő túllépése miatt kapott 5,39 hibapontot. Ezzel a teljesítményével egy pozíciót javítva legjobb magyarként 13. lett.

A másik két csapattagnak, ifj. Dobrovitz Józsefnek és a kilencszeres világbajnok Lázár Zoltánnak a 17-es, összetett akadályllyal gyűlt meg a baja, előbbi végül egy, utóbbi két labdát is levert. Ez azt eredményezte, hogy csapatban maradtak ötödik helyen a magyarok, míg egyéniben ifj. Dobrovitz a 17., Lázár pedig a 18. lett. A csak egyéniben érdekelt magyar indulók közül Papp János a 25., a szilvásváradai ménest képviselő Vácz István a 27., az ugyan csak teljesen hazai közönség előtt szereplő ifj. Galbács Ferenc a 28., a mezőny legfiatalabbjaként Juhász Péter a 30., Galbács Ferenc a 34., míg Tóth-Simon Sándor a 35. helyen fejezte be a vb-t.

ifj. Galbács Ferenc

Juhász Péter

Vácz István

Tóth-Simon Sándor

ifj. Dobrovitz József

LEZÁRULT A JUBILEUMOK VILÁGBAJNOKSÁGA

Az eredményhirdetéssel egybekötött záróünnepséggel vasárnap délután befejeződött a jubileumok négyesfogathajtó-világbajnoksága, mellyel az ötven évvel ezelőtti első magyar vb-aranyat, a negyven évvel ezelőtti teljes magyar sikerrel zárult, ugyancsak szilvásváradai vb-t és a húsz évvel ezelőtti legutóbbi magyar vb-aranyat ünnepelte meg a százéves Magyar Lovassport Szövetség.

Lázár Zoltán, Farkas Sándor, Joaquin Medina Garcia és Cseri Dávid

„Lovakról beszélni nemes dolog, hiszen a lovaink hoztak bennünket ide, a Kárpát-medencébe, ahol otthonra találtunk, és hazát teremtettünk magunknak. Amikor több mint 1100 éve idejöttünk, már egy évezredes állattartó kultúra volt mögöttünk” – kezdte beszédét Farkas Sándor, az Agrárminisztérium miniszterhelyettese, aki szerint a lovak mellett a sport is évezredek óta elválaszthatatlanul hozzátartozik az emberhez.

A győztesek: 2. Bram Chardon (NL), 1. Boyd Exell (AUS), 3. Chester Weber (USA)

A magyar szövetség korábbi elnöke kifejtette, a Kincsem Nemzeti Lovas Program keretében 2018-ban átadott és a világbajnokságnak is otthonául szolgáló komplexum Európa-szerte ismertté vált. Úgy vélte, a világ azon versenypályáinak egyike, amely minden lovas szakágat egy helyen tud kiszolgálni. Farkas a Lipicai Lovasközpont névadó lófajtajával kapcsolatban kijelentette, intelligenciájával, kitartásával és mindenekelőtt nagyszerű teljesítményével kitűnik társai közül.

„Az elmúlt napok eseményeit látva nem túlzás azt állítani, hogy a világbajnoksággal a négyesfogathajtás újra hazatért. Kevés olyan sportág van ugyanis a világban, amely ennyire szorosan kötődik a magyar lovas hagyományokhoz, a lovas innovációhoz, a lovas kultúrához” – mondta a parlamenti államtitkár.

Csapatgyőztesek: 2. Németország, 1. Hollandia, 3. Ausztrália

Herendi Porcelán díjak

Farkas Sándor méltatta a negyven évvel ezelőtti, ugyancsak szilvásváradai magyar vb-t és annak magyar hőseit, majd azzal zárta szavait, hogy „a lovassport, a lótenyésztés nemzeti kincsünk és büszkeségünk, a mögöttünk hagyott napok pedig ezt az örökséget mutatták be méltó módon országnak és világnak”. „Nagy büszkeséggel tölt el minket, hogy közel egy hétig ismét Szilvásváradra figyelt a fogatvilág. Kijelenthetem, hogy a nemzetközi fogathajtó társadalom mindig számíthat a magyar lovasbarátok támogatására, hiszen a fogathajtás Magyarországon itthon van” – mondta záróbeszédében a százéves fennállását ünneplő Magyar Lovassport Szövetség elnöke, a kettesfogathajtásban 12-szeres világbajnok Lázár Vilmos, aki megköszönte a magyar kormány és a Nemzetközi Lovasszövetségnek (FEI) a bizalmat és a támogatást.

Joaquin Medina Garcia, a FEI fogathajtó bizottságának elnöke azt hangsúlyozta, nagyfokú sportszerűséget, tiszta sportot és a lovak iránti tiszteletet látott, melyek meghatározzák ezt a sportágat. „Nagy öröm volt látni, hogy a negyven évvel ezelőtti vb történelme hogyan járult hozzá, hogy évtizedekkel később Szilvásvárad újra otthon adjon egy világbajnokságnak” – jelentette ki a spanyol sportvezető, aki méltatta a magyarok elkötelezettségét és vendégszeretetét.

Cseri Dávid, a szilvásváradai Állami Ménesgazdaság igazgatója, versenyigazgatója ünnepi záróbeszédében a múlt felidézése mellett egyben köszönetnyilvánítás is volt:

Négy évtized elteltével ismét eljött az idő, mikor világbajnokságot ünnepelhet Szilvásvárad és a magyar lovassport. Az elmúlt napokban láthattuk, átérezhettük miért van az emberiség oldalán a ló évezredek óta, és miért szól számos ember élete máig a lovakról. Ismét megérezhettük a Bükk hegység és a lipicai fajta varázslatát, miért ragaszkodunk hozzá több mint 4 évszázada, és egykor miért változtatta meg és kötötte össze nemzetek sorsát.

Büszkén jelenthetem ki, hogy a lovak szeretete miatt évtizedek óta nem látott tömegek utaztak a Lipicai Lovasközpontba, az elmúlt napok során közel 50 ezer ember. A maratonhajtás hangulata a régi idők varázsát idézte példaképeink szerint.

A világ minden részéről sokan visszatértek azok közül, akik már 1984-ben is itt ünnepelték a fogathajtást hajtóként, segédhajtóként, nézőként vagy épp sajtóként. Sokan visszatértek azok közül is, akik itt döntöttek el, hogy életüket a lovaknak szeretnék szentelni. Külön szeretettel köszöntöm Öket. Ha itt, Önök között, csak egyetlen gyermek ül, aki hasonlóan cselekszik a világbajnokság hatására, megérte a rendezést.

A rendezés joga az elmondhatatlan megtiszteltetés mellett elmondhatatlan felelősséggel is járt. Felelősséggel elődeink munkájára gondolva. 1984-ben a magyar fogathajtás „holdra szállt”, minden idők legjobb magyar eredménye született. 2024-ben, talán már mondhatom, hogy egy sikeres világbajnokság után az érmek helyett pedig lehetőséget kaptunk. Lehetőséget, erőt, hogy a magyar fogathajtást elkezdjük visszavezetni az őt megillető helyre. A lehetőség a mi kezünkben van. Hagyományainkkal, lovaskultúránkkal, szakembereinkkel és ami lovaink szeretete mellett a legfontosabb, az itt ülő közönség támogatásával és szeretetével minden lehetőségünk megvan, élnünk kell vele.

Példaképeink emlékének és munkásságának is tartozunk ezzel. A 2024-es világbajnokság rendezésének sikere a héten sokszor emlegetett Pettkó-Szandter Tibortól indult, a háború utáni sikerek gyepőjét pedig Várady Jenő, Váczi Ernő, Szilvásváradra gondolva pedig elődeim, Egri Zoltán és Dallos Andor vették át. Mellettük büszkén emlékeztünk meg a magyar fogathajtás nagy barátjára, Fülöp Edinburgh-i hercegre is.

Történelmi dolog, hogy a hetet 1984 hőseivel élhettük át, melyet külön köszönök és jó egészséget kívánok nekik.

A csodálatos közönségünk mellett szeretném megköszönni minden fogathajtónak, segédhajtónak, lovasnak, kollégának a szervezőbizottságból és a ménesgazdaságból, hogy lehetővé tették e hetet, melynek számos csodája egész életünket végig fogja kísérni. Köszönöm azoknak, akik hittek e világbajnokságban, azoknak pedig még inkább, akik nem.

Kérek mindenkit, hogy e hétből erőt merítve dolgozzunk együtt tovább lovainkért, szeretett sportunkért és Szilvásváradért.

◀ A másfél órás program során a Magyar Honvédség Budapest Helyőrség zenekara és a gróf Nádasdy Ferenc Huszárosztály is szórakoztatta a majdnem telt házas Lipicai Lovasközpont közönségét, amely hatalmas tapsal jutalmazta a Herendi porcellával gazdagodott egyéni és csapatverseny dobogósainak tiszteletkörét.

Forrás: Gergelics József, MTI, Prof. Dr. Fehér Károly, Magyar Lovas Szövetség

INEOS FEI NÉGYESFOGATHAJTÓ VILÁGBAJNOKSÁG SZILVÁSVÁRAD TÖRTÉNELMI FOGAT – ELEGANCIA ÉS PROFIZMUS

A 2024 szeptember 4-8. között Szilvásváradon megrendezett INEOS FEI Négyesfogathajtó Világbajnokság a magyar fogathajtás és lovassport számára kiemelkedő jelentőségű verseny, hiszen a negyven évvel ezelőtt ugyanitt megrendezett Négyesfogathajtó Világbajnokság még ma is fogalom a sport szakág számára. Akkor a Ménesbirtok jogelődjének nóniusz négyesfogata is részt vett ezen a megmérettetésen Krizsán Sándor hajtásában. 1984-ben a magyarok egyéniben és csapatban is világbajnokok lettek. Ez meghatározta Papp János felkészülési stratégiáját is.

Ez az eddigi 17. négyesfogathajtó világbajnokság, melyre 14 nemzet 43 hajtója érkezett a Bükk-hegység lábához.

A mezőhegyesi nóniusz fogat egy egyedi és kiemelkedő résztvevője volt a világbajnokságnak és a nemzetközi négyesfogathajtó mezőnynek, ugyanis minden ló Mezőhegyesen, a Nemzeti Ménesbirtok és Tangazdaság Zrt. ménesében született. Ez ritka ebben a sportágban, nemcsak a lovak magyar származása miatt, hanem mert a fogat összes lóva egy tenyészetből származik. Szintén különleges, hogy csak kancák szerepeltek a fogatban. A nemzetközi mezőnyben dominálnak a modern sportló fajták és kevés a hagyományos fajta, mint a nóniusz. A fogat minden lóva több éve kiképzés alatt áll, illetve nemzetközi versenyeken vettek részt már fiatal fogatlóként is rendszeresen.

A Világbajnokság első versenyszámában, a díjhajtásban Papp János segédhajtói Kovács Kármén és Németh Judit voltak. Történelmi fogatot láthattunk, mely megjelenésében az egykori magyar arisztokrácia eleganciáját hozta elegyítve a modern versenyhez szükséges profizmussal. – hallhattuk a verseny kommentárjában. Négy kanca volt a fogatban: Nonius-16 Zsindely, Nonius-20 Zemplén, Nonius XIV-20 Cérna, Nonius XIII-11 Babóca. Nonius-20 Zemplén nagyanyja 266 Nonius XXXII-128 Aranyos szerepelt Szegedi Gábor versenyfogatában az 1999-ben Kecskeméten megrendezett Kettesfogathajtó Világbajnokságon. De ugyanennek a Nonius-20 Zemplénnek volt az ükanyja 138 Mezőhegyes-29 Dorisz, mely kanca a Krizsán Sándor fogatában 1984-ben tartalékos ló volt.

A maratonhajtásban Nonius XIV-20 Cérna helyett Nonius XIII-9 Adél versenyzett, a segédhajtók ezúttal Makoviczki Martin és Ifj. Papp János voltak. A pálya, melyet Alexander Flocke épített, nyolc izgalmas akadályból állt – kettőben vizes elem is volt – történelmi vonatkozású dekorelemekkel tematizálva. Makoviczki Martin nagy ló egyesfogattal versenyez nemzeti és nemzetközi környezetben, lóva Nonius XIV-15 Dante szintén a Nemzeti Ménesbirtok és Tangazdaság Zrt. lóva. A zárónapon az akadályhajtás versenyszámában pedig újra a díjhajtás összeállítására szerepelt.

A felkészülést a többszörös Világ- és Európa bajnok, a holland Koos de Ronde segítette Papp János edzőjeként. Élve a holland edző kapcsolatrendszerével sok időt töltött fogatunk Hollandiában, ahol a világ legjobb négyesfogathajtóival tudott együtt készülni és versenyezni. Nyugat-Európának ez az a része, ahol istállókat üzemeltet és versenyez a jelenlegi világbajnok az ausztrál színeken versenyző Exell Boyd is. Az edző iránymutatása szerint a csapat igyekezett több versenyen összemérni felkészültségét a szintén élvonalbeli holland Isbrand és Bram Chardonnal illetve a német válogatott tagjaival is azért, hogy a lovakat a nagy igénybevételhez hozzászoktassák.

„Az első jelentős versenynek a tavalyi szilvásváradai tesztversenyt tekintem, ahol a nemzetközi mezőny legjobbjai is rajthoz álltak. Sajnos a maratonhajtás versenyszámában felborultam, szerencsére sérülés nem történt, de a díjhajtás nagyon jól sikerült és azt gondolom, hogy ezzel a díjhajtás versenyszámában

egy szintet sikerült lépni, amit az elmúlt egy évben meg is tudtam tartani. Ezzel a magyar fogatok között a legjobb díjhajtásokat sikerült elérni több versenyen. A tavalyi tesztverseny legnagyobb eredménye az akadályhajtás volt, ahol csak a (az akkori) világbajnok Exell Boyd tudott megverni. Célunk a nemzetközi versenykörnyezetben való edzés mellett a részvétel volt minél több olyan rangos megmérettetésen, ahol a világ élvonalában versenyzők közt gyakorolhattunk. Az előkészületek további szakaszában több versenyen észlelhető volt, hogy az akadályhajtás pontosságával meg tudunk birkózni, viszont a hibátlan, kevés verőhiba mellett nagyobb tempót kell tudni hajtani. A maratonhajtás versenyszám tekintetében az tapasztaltuk, hogy a lovak pszichés állapota, küzdeni akarása és kondíciója kiváló. Sok versenyen a hatodik és a hetedik akadályban tudtuk a legjobb időt hajtani. A maratonhajtás tekintetében jól haladtunk, ugyanis a lovak igen gyorsak, erősek és kitaróak. Koncentrálni kell a nagy sebesség mellett és pontosságra is tö-

rekedni kell, ami igen nehéz az akadályok teljesítése közben. Ebben az időszakban, a tavalyi szilvásváradai tesztverseny után többször voltunk Hollandiában edzőtáborban. Részt vettünk a kijelölt válogató versenyeken, Exlooban, Fugyivásárhelyen (Oşorhei), Mélykúton, Pisečnémében Csehországban. Majd ismét egy hónapos edzőtáborban tartózkodtunk Koosnál. Rövid pihenő után pedig itt vagyunk a világbajnokság kapujában. Nagyon büszke vagyok a lovaimra, köszönöm a csapatomnak, a jelenlegi és korábbi edzőimnek és mindenkinek, aki támogatott a felkészülés alatt és nagyon hálás vagyok a fogat fenntartójának és tulajdonosának a Nemzeti Ménesbirtok és Tangazdaság Zrt.-nek, hogy biztosította a feltételeket” – foglalta össze Papp János a szezon tapasztalatait a verseny előtt, aki fogatával Szilvásváradon a 2024-es Négyesfogathajtó Világbajnokságon egyéni 25. helyezést érte el. Ezzel a Nemzeti Ménesbirtok és Tangazdaság Zrt. fogata lett a 4. legjobb magyar fogat.

Nemzeti Ménesbirtok és Tangazdaság Zrt.

Lovak a gyógyításban

Megjelent „A pszichológiai lovasterápia” című kötet

Hiánypótló tanulmánykötet jelent meg „A pszichológiai lovasterápia” címmel a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat kiadásában és a Magyar Lovasterápia Szövetség Alapítvány gondozásában.

Napjainkban az állatasszisztált terápiaik egyre nagyobb teret hódítanak, ezért érdemes megvizsgálni, hogy mi az a többlet, amit az állatok – jelen esetben a lovak – akár pusztán jelenlétükkel, akár a velük való kapcsolat révén nyújtanak az emberek számára.

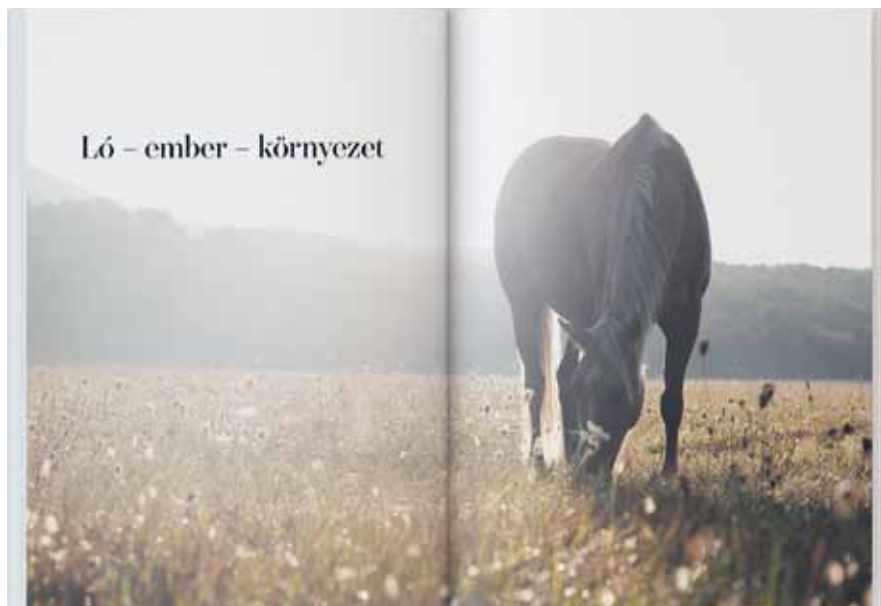
Az utolsó jégkorszak óta az emberiség történelme szorosan összefonódott a lovak tartásának, tenyésztésének történetével. A lovak négyezer éven át, háborúban és békében az ember legfőbb segítő-társai voltak, mindig fontos szerepet töltek be elődeink mindennapi életében. Nélkülözhetetlenek voltak a mezőgazdasági munkában, a közlekedésben, a szállításban és a hadviselésben. Bár a lovaglás és a lóval való foglalkozás terápiai értékét a múlt században fedezték fel, gyökerei jóval korábbi időkre nyúlnak vissza, hiszen már az ókorban felismerték a lovaglás pozitív hatásait.

A lovasterápia az 1900-as évektől kezdve egyre népszerűbbé vált, számos ország-

ban megalakultak a lovasterápia ügyét felkaroló szakmai szervezetek. Bár országoként eltérő módon, de megindult a területen dolgozó szakemberek képzése, körvonalazódtak a lovasterápia egyes ágai, specifikus területei, sőt, a 2000-es évektől kezdve néhány országban – köz-

tük hazánkban is – hivatalosan elismert terápiai formává nőtte ki magát. A Magyar Lovasterápia Szövetség Alapítvány 1997-ben alakult meg azzal a céllal, hogy országos szinten összefogja a lovasterápiával foglalkozó intézményeket és szakembereket, képviselje érdekeiket, és megteremtse a tevékenység szakmai és jogi kereteit. Ezen célok megvalósításában az egyik első lépés a hazai lovasterapeuta-képzés beindítása volt. Nemzetközi szinten egyre több tanulmány és szakkönyv olvasható a lovasterápia különböző területeiről, azonban magyar nyelven nagyon kevés férhető hozzá, sőt még kevesebb a magyar szerzők tollából megjelent írás. A Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálat kiadásában nemrég megjelent „A pszichológiai lovasterápia” című tanulmánykötet az első olyan átfogó szakmai kiadvány, amely a pszichológiai lovasterápia hazai szakembereinek tudását komplex módon tárja az olvasók elé.

A tanulmánykötet fontos mérföldkő a hazai lovasterápia, és azon belül a pszichológiai lovasterápia történetében, válogatott szerzői között szerepelnek lovasterapeuták, környezetpszichológusok és lovas szakemberek. A könyv lovasterapeuta szerzői mind a Magyar Lovasterápia Szövetség Alapítvány képzéseinek elvégzése után kezdték meg lovasterápiás tevékenységüket, majd

szerteágazó tapasztalatokkal gazdagodtak szakmai útjuk során. A pszichológia különböző irányzataiban és módszereiben elmélyedve pszichológusi tudásukat ötvözték a lovasterápiás tevékenységgel. Így a jelen kötet nemcsak összefoglalja az elmúlt több mint 30 év eredményeit, hanem bemutatja a pszichológiai lovasterápia sokszínűségét is. A Kövesi Eszter lovasfotóival illusztrált, több mint

háromszáz oldalas könyvben tizennégy szerző tizennyolc tanulmánya olvasható, melyek a ló, ember és környezet kapcsolatának vizsgálatától a különböző terápia- és megközelítéseken keresztül egészen a gyakorlati alkalmazásig nyújtanak betekintést a lovasterápia különleges világába. Szeretettel ajánljuk a könyvet minden szakembernek és a lovak világának szerelmeseinek is.

Bozori Gabriella okleveles gyógypedagógus, lovasterapeuta, ügyvezető alelnök, Magyar Lovasterápia Szövetség Alapítvány **Dr. Düll Andrea** környezetpszichológus, ember-környezet tranzakció szaktanácsadó szakpszichológus, környezetvédelmi szakpszichológus ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Ember-Környezet Tranzakció Intézet, BME GTK Szociológia és Kommunikáció Tanszék

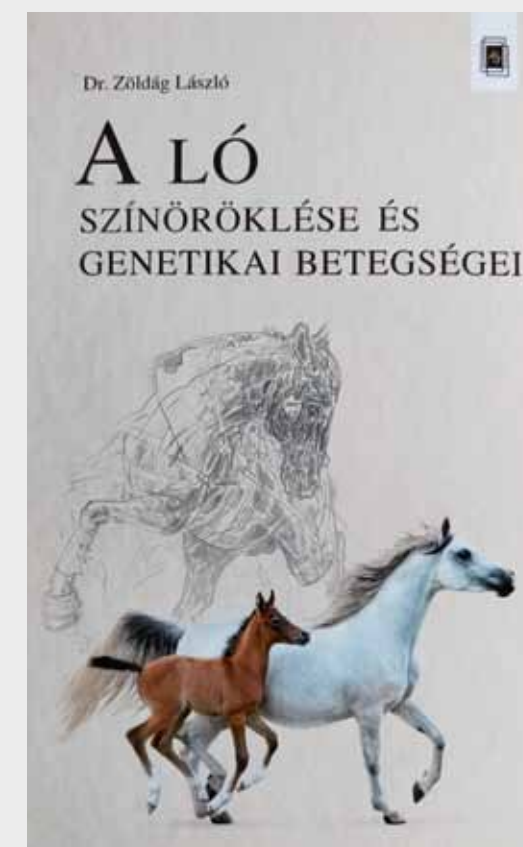
Megvásárolható személyes átvétellel vagy postai rendeléssel a Nemzetközi Gyermekmentő Szolgálatnál.
További információ:
 ngsz@gyermekmento.hu,
 06-1-475-7000, 1066 Budapest,
 Teréz krt. 24. I/1.

Dr. Zöldág László: A ló színöröklése és genetikai betegségei

A ló színeinek a gyakorlati tenyésztésben, de talán még a hobbi lótarthatásban sincs túl nagy jelentősége. Mégis sokan kedvelnek bizonyos színeket, különlegesen tartják a tarka lovat és a fekete lovak elegáns színét. Vannak fajták, amelyeket csak néhány színben, vagy csak egy színben tenyésztnek. A legtöbb lófajtát azonban több színben tenyésztik. A kültakaró színe a lovak legnagyobb változatosságát és esztétikai értékmerője. Ma már a legtöbb lószín molekuláris genetikai alapja és öröklésmódja is ismert. DNS-tesztekkel kimutathatók a rejtett színek, és adott esetben eldönthető, hogy a fekete, vagy pej ló hozhat-e sárga színű csikót, illetve a sárga vagy a krémszínű ló milyen háttérszíneket rejt. A könyv a ló színöröklésének ma már szinte teljesen megismert genetikai és molekuláris alapjairól csak az utóbbi két évtizedben feltárt genetikai hátterű rendellenességeiről ad áttekintést. A ló tenyésztésének és gyógyászatának szempontjait is szem előtt tartó munka ajánlható a ló barátainak, a ló iránt érdeklődőknek, a lovat hobbiból taróknak, és céltudatosan tenyésztőknek is.

A genetikai betegségekkel foglalkozó fejezetállatorvosok és állatorvostan hallgatók számára nyújthat segítséget a genetikai terheltségek megismerése és megelőzése terén.

A könyv az Állatorvostudományi Egyetem „A3 shop” nevű könyvesboltjában (1078 Budapest, István u. 2.), és a www.a3shop.hu címen vásárolható meg.

PSZICHOLÓGIA Antropomorfizmus avagy szabad-e emberiesítenünk a lovakat?

A tudomány egyre többet foglalkozik az antropomorfizmus fogalmával, jelenségével az állatok és ezen belül a lovak tekintetében is. Egy tanulmány szavait idézve „az állatokról való beszédünkkel kapcsolatban különös tény, hogy gyakran van sajátos kifejezésünk a lábukra, de a boldogságukra vagy a haragjukra nem.” Sokat vitatott kérdés, hogy hol húzódik annak a határa, ahol az állatok javát szolgálja az állatok emberi tulajdonsággal való felruházása. Ez a kérdés egyszerre az emberközpontúság (antropocentrizmus) problematikájának és az állatetikának a kérdése is, ezért egyik terület és fogalom vizsgálata sem elkerülhető ahhoz, hogy pszichológiai értelemben egészségesnek vett antropomorfizmusról beszélhessünk.

Mindenekelőtt mi is maga az antropomorfizmus?

Az antropomorfizmus emberi tulajdonságok, érzelmek vagy szándékok nem emberi entitásokról való tulajdonítása. A megismerés révén emberi formákkal, tulajdonságokkal való felruházása állatoknak, természeti jelenségeknek, tárgyakkal. Az antropomorfizmus analógiák egyszerre váltak megvetetté és hasznossá az állatetika számára, mert ambivalens módon a teoretikusok egyrészt megpróbálják az állatokat az embertől nagyon különbözőnek ábrázolni, másrészt nem tudják elkerülni, hogy

emberi vonásokat tulajdonítsanak ezeknek az állatoknak. Még ha az ember egyedi fajt alkot is, minden egyes sajátos tulajdonsága közös lehet néhány vagy az összes többi állattal. Bár egyes emberi tulajdonságok más állatoknak való tulajdonítása nem feltétlenül kell, hogy helytelen legyen, több kutatásra van szükség azzal kapcsolatban, hogy az antropomorfizmus alaptézisei helytállóak lehessenek. Az antropomorfizmus érvényesítése ellentmondásosnak tűnhet. Az antropomorfizmust, vagyis azt a szokást, hogy emberi tulajdonságokat tulajdonítunk nem emberi entitásoknak, régóta úgy tartják, hogy félreértésekhez vezet és hiba. Ez a nézet gyakran implicit módon azzal a nézettel társul, hogy túlságosan emberközpontúvá teszi az állati működés értelmezését. Annak érdekében, hogy az antropomorfizmus jelenlegi felfogását értelmezhetővé tegyük, az antropocentrizmussal való kapcsolatát fontos látni, amely lehetővé teszi, hogy humanizálást ne feltétlenül hibaként értelmezzük.

Az antropomorfizmus vagy humanizálás az ember természetes működésének a része. Alapvetően arról van szó, hogy hogyan érzékeljük a dolgokat, hogyan értelmezzük őket, és ez hogyan jelenik meg a viselkedésünkben, a másokkal való verbális interakcióinkban. Ez a kogníció. A humanizálás és az emberi kogníció szervesen összekapcsolódnak, hiszen ahogy

észleljük a világot magunk körül, úgy értelmezzük benne az állatokat is. Ahhoz, hogy megértsük a lovakat, két terület ismerete szükséges. A lovaké és önmagunkké. Önmagunk megismerése nélkül a lovakról szerzett tudásunk legfeljebb a konvenciók betartásáról, a szerzett, tanult dolgokról szólhat, viszont nélkülözi a ló egyediségének megismerését. Ahhoz, hogy a ló lényé érthetővé váljon, szükség van arra, hogy az én (ember) és a másik(ló) különváljon, a kapcsolatban mindkét fél önálló szubjektumként jelenjen meg. A ló és az ember esetében ez a kapcsolódás két eltérő faj kapcsolódását is jelenti, akik számos közös vonással rendelkeznek, de a kapcsolat nonverbális jellege révén a megismeréshez és az illeszkedéshez önmagunk megismerésétől vezet az út, mert csakis így van készségünk arra, hogy megértsük azt, hogy miért éppen olyanok látjuk a lovakat, amilyenek. Tehát a humanizálás az önsimeret tükrében válhat hasznossá, az állat egyediségének ismerete az önmagunk minél jobb megismerése után kezdődik.

Az antropomorfizmus és antropocentrizmus

Ha egy kontinuum mentén helyeznénk el ezt a két fogalmat és a két végpontjára tennénk őket, jól érthetővé válna, hogy a szélsőséges értelmezések helyett nem egyik vagy másik helyességét kell keresnünk és vitatnunk, hanem a két fogalom közötti terület egy állati és emberi nézőpontot is ötvöző közös rész. Az antropomorfizmust egyrészt régóta kardinális hibának tartják az állatok leírásakor, emiatt az etikusok félnek az állatok téves ábrázolásának következményeitől érveléseikben. Az antropomorfizmus hatékony kommunikációs eszköz lehet az állatok viselkedésének megértéséhez, ehhez viszont mind pszichológiai értelemben mind kulturálisan fontos megérteni, milyen tényezők befolyásolhatják az állatok leírásait.

Mit is jelent ez a két kifejezés tehát? Ennek a két kifejezésnek a hasonlósága és különbözősége jól jelzi az antropomorfizmus körüli dilemmákat. Az antropocentrizmus emberközpontúságot, elsősorban az emberi szemszögből mért perspektívát jelent. Másrészt ezt a kifejezést annak a leírására is használják, amelyben az embereknek felsőbbrendűséget, értékeinek, képességeinek elsőbbséget tulajdonítanak.

Az antropomorfizmus alkalmazása és megnyilvánulása viszont attól függ, hogy az emberek észlelése milyen mértékben képes a saját fajunkon kívülre nyúlni. A túlzott antropomorfizálás félreértésekhez vezethet. Ha például azt feltételezzük, hogy egy ló rosszindulatból cselekszik, az helytelen kezelési vagy kiképzési módszereket eredményezhet. A lovaknak megvannak a maguk fajspecifikus reakciói a világgal való interakcióra, és ezeket nem szabad figyelmen kívül hagyni.

A lovak valódi megértéséhez elengedhetetlen, hogy az antropomorfizmust ötvözzük a lovak viselkedésének és pszichológiájának alapos ismeretével. Így emberi szinten tudunk viszonyulni a lovakhoz anélkül, hogy szem elől téveszténénk egyedi, nem emberi természetüket.

Az emberek általában mind a képzelőerő, mind a számos állatról való tudás megbízható készségének birtokában vannak ahhoz, hogy ezeknek az állatoknak számos, de nem minden aspektusát leírják anélkül, hogy analógiákat tennének saját fajspecifikus tulajdonságaikkal. Az antropomorfizmus sok esetben inkább az igazságtartalom bizonytalanságát tükrözi, mintsem ténybeli vagy kategorikus hibát.

Az antropocentrizmus a lovak szemléletével összefüggésben a lovak értelmezését és értékelését elsősorban az emberek számára való hasznosságuk, hasznuk vagy fontosságuk szempontjából jelenti. Ez a szemlélet az emberi szükségleteket és érdekeket helyezi a középpontba, ami gyakran ahhoz vezet, hogy a lovakkal az alapján bánnak, hogy azok hogyan szolgálják az emberi célokat.

Az antropocentrizmus és az antropomorfizmus közötti kapcsolat nézete alapján az antropomorfizmus definícióját némileg módosítani kell. Az antropomorfizmus az a szokás, hogy nem emberi entitásokról, például istenségekről, gépekről vagy állatoknak olyan tulajdonságokat tulajdonítunk, amelyekről úgy gondoljuk, hogy egyedileg vagy tipikusan emberi tulajdonságok. Viszont az emberre jellemző tulajdonság korántsem feltétlenül csak az emberi fajunkra korlátozódik. Egy olyan tulajdonság, amelyről csupán azt hisszük, hogy csak az emberi fajra jellemző, valójában állatoknál is elterjedt lehet.

Folytatása következik.

Jánosi Annamária (Fotó: Karay Zoltán)

MAGYAR LOVASTERÁPIA SZÖVETSÉG ALAPÍTVÁNY

LOVASTERAPEUTA KÉPZÉSEK Kezdés 2024 OKTÓBER

- LOVASTERAPEUTA képzés **gyógy pedagógiai lovaglás és lovastorna** szakágon
- LOVASTERAPEUTA képzés **hippoterápia** szakágon
- LOVASTERAPEUTA képzés **pszichológiai lovasterápia** szakágon

TOVÁBBI KÉPZÉSEK:

- Fogyatékos személyek szabadidős- és lovassport oktatójának vagy edzőjének képzése
- Lovasterápiás segítő képzés

Részletes információk: www.lovasterapia.hu/tevekenysegek/Kepzesek

MIÉRT MINKET VÁLASSZ?

- képzéseink megfelelnek a hazai jogszabályi előírásoknak
- az elvégzett képzésnek megfelelő lovas szolgáltató tevékenység folytatására jogosít (kivéve segítő képzés)
- nemzetközi és hazai szinten elismert oktatókkal dolgozunk egy kiemelkedő színvonalú Oktató Központban

Instagram: [magyarlovasterapiaszovetseg](https://www.instagram.com/magyarlovasterapiaszovetseg) Facebook: [Lovasterapia](https://www.facebook.com/Lovasterapia) Web: www.lovasterapia.hu

Megküzdés a háziasítással

Végére értünk a „Megküzdés a háziasítással” című sorozatnak, amelyben Machteld C. VanDierendonck és Berry M. Spruijt, háziasított körülmények között, csoportosan tartott lovak megküzdési mechanizmusait áttekintő tanulmányát vettük elő. Az eredményeik hozzá-

járulhatnak azon stratégiák meghatározásához, amelyek a háziasított lovak csoportjainak nem önkéntes alapú (tehát nem a lovak választják ki társaikat) társas összetétele mellett is a legoptimálisabb tartás kialakítását teszik lehetővé.

A beavatkozásokat vajon érzelmek váltják ki?

Két ló affliatív viselkedésbe való beavatkozásnak egy harmadik ló által korrekciós vagy megelőző funkciója lehet. Egy-egy ilyen beavatkozás akkor fordul elő, amikor egy egyed észreveszi, hogy a preferált partnere egy másik lóval végez kölcsönös testápolást vagy játszik, hiszen ez az interakciójuk befolyásolhatja a megfigyelő egyed és a preferált partner közötti kapcsolatot. A megfigyelő ló tehát beavatkozással korrigálhatja a másik két ló interakcióját, ezzel igyekező akadályozni az előnyben részesített partnerrel fennálló kapcsolatának esetleges gyengülését.

Felmerülhet a kérdés, hogy a beavatkozónak van-e konkrét szándéka a beavatkozással, illetve, hogy létezik-e egy egyszerűbb magyarázat is mindehhez. Főemlősöknél megfigyeltek hasonló működéseket: a kölcsönös testápolás (esetükben a kurkászás) jutalom értékkel bír, vagyis a testápoló egyedek tevékenységébe beavatkozó harmadik fél közeledése egyszerűen a jutalomkereső magatartással is megmagyarázható. Ha egy előnyben részesített partner érintett, a beavatkozó már korábban megtapasztalta azt az „örömet”, hogy az adott állat ápolta őt. A lovaknál azonban azt figyelték meg, hogy bár a beavatkozó megszakíthatja a folyamatban lévő diádikus interakciót,

az esetek 70%-ban mégsem kezdeményezte a kölcsönös testápolást a kezdeti állatpárok egyikével sem. Így az interakció leállítása nem magyarázható a jutalomszerzés ezen mechanizmusával, különösen akkor, ha egy preferált partner érintett.

Alternatív magyarázat lehet még az, hogy a preferált partner észrevétele sajátos érzelmi állapotot indukál a beavatkozóban: ha egy másik állattal való kapcsolat fenyegetését avertívnek érzékelik, akkor érdemes megvédeni a kapcsolatot. Ez az érzelm hasonlóságot mutathat az emberi féltékenységgel – és zeb-ráknál is megfigyelték már.

Egy ilyen állapot nagyobb valószínűséggel előidézhető azokban a lovakban, amelyek újonnan betelepített (csoportba illesztett) kisebb csoportok tagjai voltak, mivel ezeknek a lovaknak valószínűleg nagyobb az igénye, hogy az ismeretlen lovak, az új terület és erőforrások felfedezésének folyamata közben is jó kapcsolatokat tartsanak fenn az általuk már jól ismert egyedekkel. Az ilyen típusú alcsoportok tagjai által történő beavatkozások száma szignifikánsan magasabb volt, mint amint az az egyébként is ismerős állatoknál várható.

A fenti eredmények általános alkalmazásának valószínűsége a háziasított tenyésztési rendszerekben

Az előzőekben leírt mechanizmusok és neurológiai jutalmazási

lenne meghatározni, hogy a lovaknak milyen minimális szociális tapasztalattal kell rendelkezniük a fejlődésük során ahhoz, hogy csoportos elhelyezés esetén képesek legyenek a megfelelő szociálisan viselkedésre a társaikkal.

Következtetés

Következtetésként kijelenthetjük, hogy az affliatív kapcsolatok kulcsfontosságúak a lófélék társadalmi kohéziójában, főként a nem önkéntes alapon szerveződő, ember által mesterségesen összeállított állományokban. Az affliatív viselkedés mechanikusan megmagyarázható a ténnyel, hogy a kölcsönös testápolás vagy a játék önjutalmazó tevékenységek, hisz végrehajtásuk során endogén opioidok termelődnek a szervezetben. Ráadásul mindkettő az alapvető „etológiai szükségletek” közé sorolható (a testápolás nagyobb, a játék kisebb mértékben). Ez arra a legvalószínűbb következtetésre vezet, hogy az affliatív szociális viselkedés lehetősége elengedhetetlen a háziasított lovak számára. A komplex társadalmi rendszerben élő házilovak az egymás viselkedésébe/kapcsolataiba való beavatkozásokkal - különösen az affliatív interakciókba - őrzik meg társadalmi helyzetüket, egyéni kapcsolataikat. Vagyis ezek, az endogén opioidok által (is) indukált társas kapcsolatok és beavatkozások a lovak fő megküzdési mechanizmusának mondhatók a háziasított, csoportosan elhelyezett állományokban.

rendszer szerepe az agyban magyarázatot ad arra, hogy a házilovak számára miért is annyira szükséges a társaikkal való szociális interakció. Mi több, az „etológiai szükségletekhez” és a sztereotíp viselkedésekhez kapcsolódó jutalmazási rendszerek működését ma már széles körben kimutatták egyéb gerinces állatfajoknál is. Emellett számos, lovakon végzett vizsgálat eredménye támasztja alá a tényt, hogy a sztereotípiák végrehajtása az endogén opioidok növekedésével jár együtt. Másrészt tanulmányok azt is mutatják, hogy azok az istálló elrendezések, amelyekben a ló egyéni affliatív szükségletei figyelembe vannak véve, vagy megelőzik, vagy segítenek „kezelni” a társas elszigeteltséggel kapcsolatos viselkedési zavarokat.

Sajnos, azoknál a lovaknál, amelyek nem rendelkeznek megfelelő szociális (tanulási) tapasztalatokkal a korai és fiatal koruk fejlődésük során, minden bizonnyal problémákra lehet számítani a későbbi életszakaszukban történő társas elhelyezésnél. Bár ezeknek a lovaknak is nélkülözhetetlen igényük lenne a társas érintkezésre, gyakran hiányoznak belőlük a szükséges szociális készségek ahhoz, hogy megfelelően reagáljanak például az alárendelt viselkedésre, illetve egyéb jelzésekre a társaiktól. Ezek a lovak gyakran nem megfelelően alkalmazzák az agresszív viselkedést bizonyos helyzetekben, ami dominancia-problémákhoz és további stresszhez vezethet. Ezért fontos

Fordította és szerkesztette: Tóth Bettina

Forrás: Machteld C. VanDierendonck, Berry M. Spruijt: Coping in groups of domestic horses – Review from a social and neurobiological perspective. Applied Animal Behaviour Science. Volume 138, Issues 3–4, May 2012, Pages 194–202. <https://doi.org/10.1016/j.applanim.2012.02.007> Get rights and content

Tóth Bettina: A ló az ló
Lólesben a természetben és házunk táján
(2., bővített kiadás)

A könyv nem a lovaglás technikájáról szól, hanem annak esszenciális alapjairól: magáról a Lóról. A könyv közhírhely és rendkívül élvezetes módon enged betekintést a ló viselkedésébe; bemutatva az evolúció által formált alapvető tulajdonságait, ösztöneit és szokásait, valamint azok emberi környezetben megnyilvánuló formáit és konfliktusait. Szerzője minden lehetséges szempontból megvilágítja ember és ló kapcsolatát, ezáltal saját magunk tükrében is megpillanthatjuk szeretett hátsunat – az övében pedig magunkat.

HOBBY • GYEREK • SPORT • NAGYPÁLYÁS
GARANCIÁLIS
www.facebook.com/bognarboris
MINŐSÉG = BOGNÁRLÓ
☎ 0630/631-4883

www.prolak.hu

A mai LOVAS

Legyen az, akit érdemes követni!

Az élet maga a „rendező”. Többször jártam úgy, hogy amint egy téma szép szándékú „sajátos” értelmezését „bedobtam az Univerzumba”, utána beszélgetések, eszmecsere alakultak ki róla. Érdekes módon még akkor is, ha a későbbi beszélgető partnerek az eszme-futtatást nem is olvasták, mondjuk úgy „nem is tudtak róla”. Mivel a tudósok is érdekesnek tartották azt, hogy egy „téma megjelenése” mit is gerjeszt maga körül, elkezdtek ezt vizsgálni. Kiderült, hogy

ha „valami újdonság megjelenik valahol” akkor, akár a világ másik táján is, megjelenik ugyanaz, vagy nagyon hasonló. A cikkeim utáni ajánlóban Rupert Sheldrake: Tudomány és spiritualitás című könyve erről (is) szól, de beszélt már erről C.G. Jung is. Tehát, egy eszmecsere indított arra, hogy tovább tisztázzam azt, amit cikksorozatom 50-ik, A mai lovas váljon közösségi vezetővé! című részében boncolgattam, azaz miként tudunk partnerként vezetni.

Induljunk innen

Az 50-ik részben ezt írtam a vezetésről: „Elsősorban saját életünket „vezetjük”! Az életvezetés annyit jelent, hogy egy számunkra (is) magasabb rendű Idea, irányvonal mentén egyensúlyban haladunk.

A mások vezetése ugyanez. A helyes vezetés szolgálat. A vezetőt a külső-belső tulajdonságai predesztinálják arra, hogy az adott helyzet összes körülményében a legmegfelelőbb, legérzékenyebb legyen,

amit a „vezetettek” örömmel elfogadnak. Vannak, akik olyan (belső) egyensúlyal rendelkeznek, ami alapján sokszor, illetve kiemelt helyzetekben vezetőkké válhatnak. Őket szoktuk nagy kvalitású, karizmatikus embereknek, bölcseneknek hívni. Szolgálatot tesznek nekünk... és nem utolsó sorban azonnal felismerik, amikor a közösségiség megköveteli, hogy átadják a vezetést, tehát vezethetőek.” Majd ezt írtam az egyén és a közösségiség kapcsolatáról: „A lóval való mélykapcsolat

és bánásmód legnagyobb és alapvető tanítása számunkra a Közösségiség.

A Közösségiség fogalma annyit jelent, hogy lényem és létezésem középpontsítása helyett arra törekszem, hogy az összes ponttal egyé válljak. Bármely egyéniség csodája és értéke, csakis közösségben – a Mindenben – ragyoghat igazán. Úgy vagyok „egyén” hogy elfogadom, miszerint a „lény” az egész Univerzum, amellyel egyénként együtt lüktetek. Úgy vagyok a Mindenség része, hogy

magam is a Mindenség vagyok. Úgy felel a Minden az egyért, ahogy az egy a Mindenért. A ló a természet része. A lónak a lény a ménés. A ménesnek a lény a környezet, a természet. A természetnek a lény a Bolygó és a Bolygónak a lény az Univerzum. A ló „követő” viselkedésformája veleszületett ösztön. A közösségben élő fajok mindegyike vezethető és adott egyedek képesek a vezetésre. Fogadjuk el tényként, hogy a közösségiséghez – valamint a boldog élethez - elengedhetetlen a vezethetőség (azaz az alázatos, elfogadó követés) és a vezetésre való képesség bennünk megnyugvó békés egyensúlya. Amennyiben a lovas megtanulja lovát partnerként vezetni és ebben tudatossá válik, akkor ő bármely közösségnek építő elemévé válhat.

Demokrácia vita

Amikor egy érdeklődő, de nem lovas érintettségű baráti társaságban a lóval való bánásmódra vonatkozó kérdésekre a partnerként vezetéssel válaszoltam, azonnal kijelentették, hogy akkor ez a „demokrácia” és nézzem meg azt, hogy mennyire nem működik. És itt lehet szelíden – azaz a „igazságot egosan kiharcoló” harcot mellőzve – „belecsapni a lecsóba”! Korunk kevésbé lenne zavarodott, ha végre minden emberi lény elfogadná azt a tudományos tény, hogy több mint 8 milliárd (főnyi) szubjektív „valóságnak hitt valami” próbál e Földön dúlőre, közös nevezőre jutni! Ez, sem a lélekszám, sem a közösségek száma miatt, sem a világ „bonyolult” és fejlődésében fejvesztve rohanó mivolta miatt nem egyszerű. Mind1. A lényeg, hogy a zavarodottság első tézise a következő: ha azt mondom; „savanyú” akkor az mindenkinek „ugyanolyan savanyú” kell hogy legyen! Miért tévedés ez? Az egyén tudása a következőkből áll: a legősibb szinttől, kollektív evolúció útján, sejszinten hozott információ, genetikusan, származástörténetileg hozott információ, élő ősköztől másolás útján bemintázódott információ és a közösség által elvárt – tanulással elsajátított információk. Tehát ha egy kicsiny emberi lény, aki elsőként

beleharap egy „savanyú” almába és az érzését azonnal befolyásolják a kollektíván és a genetikusan hozottak, valamint kérdő tekintetere bármely jelen levő emberi lény azt mondja, hogy „fűj, de savanyú lehet ez”. Annak ugyanazt jelenti a „savanyú”, mint akinek épp azt mondják - maguk is boldogan majszolva a „savanyú” almát – hogy „ez de finom savanyú”? Ezek után maradhatunk abban, hogy minden érzésről alkotott gondolatunk, majd ennek nevesítése az szubjektív, egyéni, nekünk triviális módon IGAZ. Csak semmi szükség ezt az un. igazságot a másikkal bántó módon ütköztetni, védeni, harcolni érte, rátküldeni, meggyőzni...stb. Akkor hogyan tud mégis működni egy közösség – ha mindenkinek „saját igazsága van”? A faj viselkedéstani ismeretével, a tiszta vággyal hogy lelkünket úgy ismerjük meg, ahogy van, elfogadással és alázattal önmagunk és a közösség felé. Az érzelmeink kifejezésére szolgáló „szavak – mondatok – megnyilvánulási formák” kizárólag támpontok lehetnek és nem igazságok. Dr. David R. Hawkins kiváló példája erre: azért jó megtanulnunk, hogy mi a cipős szekrény, hogy egy helységben ne kelljen mindent átkutatnunk egy cipőért. Korunk eszeveszett változásai valószínűleg új fogalomalkotásokat hoznak magukkal, ha meg akarjuk érteni egymást.

Demokrácia máshogy

Tehát a partnerként vezetés nem egyenlő azzal, amit ma „demokráciának” mondanak. A lovak ménési harmóniája, melyben természetszerűleg jelennek meg az egyedi „erőviszonyok”, mégpedig saját egyedi tulajdonságaikból álló egyéniségük miatt, az sem nem demokratikus, sem nem rangsor alapú. Sokkal inkább: harmóniára, békére, nyugalomra, egyensúlyra, biztonságra törekvő, partneri viszony. Ha ma még nincs erre „1 szavunk”; alkossunk egyet. De nyitott vagyok arra is, hogy máshonnan nézzük! Demokrácia: az egyén (a nép, a demosz) beleszó-lási lehetősége a közösség működésébe, a Szabadság, Testvériség, Egyenlőség Ideáját alapul véve. Nyilván itt is a har-

monikus életvezetést célul tűzve. Nos, a lovaknál mindez megvan. A szabadság adott, de a közösséget bármely szinten romboló „szabadosság” kizárt. Amennyiben a testvériséget értelmezhetjük valami közös, békés, megnyugtató, egymással törődő harmóniának, akkor ez is adott. Ugyanitt kizárt egymás piszkálása, vagy bármilyen erőfölénnyel való visszaélés. És amennyiben az egyenlőségre úgy asszociálunk, hogy minden egyedre ugyanannyira szükség van, „mindenki egy”, abban a szépséges feladatban, amit a testvériségben megfogalmaztam, akkor van egyenlőség is. Levonhatjuk azt a kedves tanulságot, hogy ha szeretnénk a „demokrácia” Ideáját tettekben látni, akkor fejlődünk arra a tudatállapotra, amiben lovaink élnek. És itt a lényeg: ehhez vezető út lehet az, ha megtanuljuk lovunkat partnerként vezetni.

A partnerként való vezetés képességének elsajátításához pedig a követhetőségünkön keresztül visz az út. Viszont akkor tanácsolom, hogy semmiképp ne asszociáljunk a korunkban akár kapitalista, akár kommunista alapokon „megvalósult demokráciákra”, ahol a szabadság helyett az egyént és a közösséget romboló szabadosság van, a testvériség helyett a legkülönbözőbb „elit kasztok” szintén romboló hatású uralkodása, és végül az egyenlőség helyett a profit, a pénz, az egyéni vagyon, a hatalom direkt vagy burkolt, de sajnos mégis magától értetődő istenítése. Sokak szerint az emberi faj alapvetően ilyen. Az életigenlő gondolkodásuk szerint, ez csak egy lépcsőfok a tudatemelkedésünk útján. Legyen ez utóbbiban segítségünkre odaadó társunk: a LÓ

A barlang felé

Most egy fajunkról szóló „tanmesével” érzékeltetem, miként működik a lovak közössége és ezen belül milyen a partnerként vezetés. Lássuk: Egy embercsoportnak muszáj eljutni egy, az életüket védő barlangba. Aki tudja hol a barlang, ő nagyon fél. Nem mer elől menni, mutatni az utat. Van egy „vagány vitéz” ►

Lukács-Fülöp Orsolya - Az élet szép (Lovas Nemzet Fotópályázat 2024)

aki elől menne, és elég energikus a feladathoz. Van, aki gondoskodik ételről, kedvességéről, vidámságról. Van, aki az elesetteket, lemaradókat tudja kézben tartani hátul... sőt elég éber, hogy figyelemmel kísérje hátsó veszélyforrásokat. Mindenki „kell” mindenki „fontos”... amúgy is mindenki „van” hisz nem mondhatjuk senkinek – aki minden rosszasság nélkül „csak ott van” hogy te nem kellesz... menj el. Aztán bizony előfordulhat, hogy pont egy látszólag „feladat nélküli valaki” vesz észre egy életmentő dolgot! És... igen... minden közösségben van egy olyan kvalitás, aki ezt az egészet összefogja. Ha ezt jól csinálja, akkor a csoport békében eljut a barlanghoz. Ha nem, akkor békétlenül, vagy sehogy. Ki itt a vezető? Amikor a félős megmondja, hogy arra van a barlang akkor ő. Ha nem mondja meg, vége mindennek. Amikor az erős elindul előre és mindenén át utat tör, akkor ő vezet. Ha nem teszi, vége mindennek. ...azt hiszem nem kell végigszorolnom az összes szereplőt. Ez esetben van cél (barlangba jutás) van Idea (amit a csoporton szétnézve az „összekoordináló, főnöknek tűnő” eldönt: ez a „hogyan érhetjük el békében a barlangot”) van megfontolás, megbeszélés, konszenzus, elfogadás, alázat és végrehajtás.

Ahogy már írtam: mindenki a feladatának megfelelően „reagáljon” az adott helyzetre. Ezt teszik lovaink is. Egy biológiai vagy életosztón készítésre reagálnak. A lovaknál tehát a körülmények befolyásolják, hogy épp ki a „partnerként vezető”. Most még ezt a szóösszetételt is „keménynek” érzem. Ugyanis nem ő „vezet”. Hanem az ő, a környezeti hatásra tett reakcióját követik helyesen a többiek. Tehát a hangsúly inkább a „követésen” van, nem pedig a vezetésen. Amúgy ez sem áll távol tőlünk... a barlang felé menő csoport megáll és leguggol, ha az előlmenő „bátor” ezt teszi, vagy erre inti őket. Tehát követő magatartásuk van. És nem kell hozzá az, hogy az épp közepén gyalogló „koordinátor, főnökszerű” erre utasítsa őket. Mi több, amikor az kell – követő módon – ő is leguggol.

A vezetés ott válik partnerivé - és ezáltal közösségivé - ha útmutatás és nem dominancia. A vezetés tapasztalatátadás, még jobb esetben tapasztalatcsere. A vezetőnek (a lovasnak) van tapasztalata arról mit szeretne és arról is, hogy miképp lehet ehhez eljutni. Megvan a „mit és a hogyan”. Ezt helyes szándékkal, megfelelő gyakorlatokkal kifejezi. Megtapasztaltatja lovával (vagy azokkal, akiket vezet) hogy miként lehet eljutni az általa kiválasztott „célig”. A vezetés lényegileg a követhetőségen alapszik. Aki soha nem követett senkit, az nem tudja mit jelent ez. Tanulja meg, szerezzen tapasztalati tudást, először arról milyen alázattal, önzetlennel, bizalommal követni valakit,

majd arról, hogy miként válhat maga is követhetővé. Ezután nem a vezetéssel kell törődnie, hanem azzal, hogy ő legyen az, akit követni érdemes! **Kormos Ferenc** *Források és olvasni valók:*

- *Dr. David R. Hawkins: ERŐ kontra erő*
- *Dr. David R. Hawkins további összes műve és megnyilvánulása*
- *Echart Tolle: Új föld*
- *Echart Tolle további összes műve és megnyilvánulása*
- *Thaddeus Golas: A lusta ember útikalauza a megvilágosodáshoz*
- *Sadhguru: A belső átalakulás, A csodák tanítása*
- *Weöres Sándor: A teljesség felé*
- *Rupert Sheldrake: Tudomány és spiritualitás*

Tóth Mónika - Szeszély (Lovas Nemzet Fotópályázat 2024)

Párizs 2024

Lovassportban 28 év után szerepelt ismét magyar versenyző

Kaizinger Balázs tíz hibaponttal zárta a lovastusa a július 29. hétfői zárószámát, a díjugratást, így 71,80 hibaponttal fejezte be a párizsi olimpián a Versailles-i kastély kertjében rendezett viadalt, melyen 41. lett.

A 45 esztendő Kaizinger, aki a szombati díjlovaglós és a vasárnapi terepverseny után a 45. helyről várta a folytatást, hatodikként lovagolt a pályára. Lovának, a 12 éves herélt pejnek, Herr Cooles Classicónak erőssége ez a szám, ennek megfelelően a párosunk remekül kezdett, az első kilenc akadályt gond nélkül vitte át. A 10-es és 11-es erő kifejtésnél viszont egymás után négy hibapontos verőhiba következett. Ez azonban nem bizonytalanította el sem a magyar lovas,

sem a lovat, a pálya hátralévő részét ismét hibátlanul teljesítették, viszont a 84.78 másodperces idő túl volt az előírt limiten, ezért további két hibapontot kaptak.

Kaizinger a remek teljesítményével hat lovas után átvette a vezetést, és valószínűleg előrébb tud majd lépni, már csak azért is, mert a díjugratás előtt az állatorvosi vizsgálaton négy olyan párost is kizártak, akik előrébb voltak nála. Végül 41. lett. Egyéniben a 15 órakor kezdődő éremcsatára a legjobb 25 lovas kvalifikálta magát.

„Fantasztikus érzés volt ide belovagolni. A ló jó formát mutatott, nem volt fáradt, kitett magáért attól függetlenül, hogy mi lesz a helyezés. Technikás pálya volt” – értékelt az M4 Sportnak Kaizinger, aki elárulta, hazaköltözik Németországból és otthonról készül tovább. **MTI**

Gulyás Michelle aranyérmes Guzi Blanka negyedik

Gulyás Michelle parádés teljesítményt nyújtva aranyérmet nyert, Guzi Blanka pedig a kombinált számban jelentősen előre lépve negyedik lett a párizsi olimpia öttusaversenyén. Gulyás Michelle Vörös Zsuzsanna 2004-es athéni győzelme után nyert Magyarországnak aranyat öttusában, egyben a sportág tizedik ötkarikás diadalát aratta.

A 36 fős mezőny két 18 fős csoportban küzdött az elődöntőben, mindegyikből az első kilenc hely ért továbbjutást. A magyarok a B csoportban együtt szerepeltek szombaton, amikor a verseny már a Versailles-i kastély parkjában, gyönyörű környezetben zajlott, és magabiztosan jutottak tovább. A versailles-i versenyközpontban – ahol korábban a lovasok szerepeltek – 16 ezer néző befogadására alkalmas lelátókat építettek, amelyek ezúttal is szinte teljesen megteltek.

A homokos talajú pályán tíz akadályt állítottak fel, a kétessel 12 erő kifejtést kellett végrehajtaniuk a versenyzőknek. A vívás eredménye alapján fordított sorrendben kerültek sorra a döntősök. Guzi másodikként lovagolt a pályára és a 63 másodperces szintidőn belül hibátlanul ment végig. Gulyás utolsó előttiként következett, és szintén koncentrált teljesítménnyel ő is hibátlanul ment végig. Boldogan lökte magasba a karját, nagyon megkönnyebbült az után, hogy a világbajnokságon nulla pontos lovaglason úszott el a jó szereplése. Lováról leszállva boldogan ölekezett össze Balaska Zsolt lovasedzővel.

Gulyás Michelle, az UTE 23 éves versenyzője, aki három éve 12. volt Tokióban, bónuszvívásban nem szerzett pontot, majd a 25 méteres mobilmedencében rendezett 200 méteres úszásban 2:12.44 perccel a negyedik időt érte el. A négy lövészetrel megszakított 5x600 méteres futást a második helyről kezdhetette.

Az élen álló francia Elodie Clouvellel szemben 13 másodperc volt a hátránya, a mögötte következő, idei világbajnok dél-koreai Szong Szungmin 18-ra volt tőle. A korábbi vb-ezüst- és -bronzérmes magyar versenyző elbírta a nagy nyomást és azt, hogy mintegy tizenötezen Clouvellenek szurkolnak. A francia bennragadt az első lövészetben, Gulyás az élre állt, és aztán már ott is maradt. Minden sorozata jó volt, végül nagy fölényrel futott a célba, miközben a közönség állva, vastappsal buzdította a versenyzőket. Gulyás emlékezetes versenyzéssel óriási győzelmet aratott. Az összetett számban 11:10.01 perccel a hetedik időt érte el.

Az 1461 pontos világrekorddal győztes Gulyás Michelle a magyar küldöttség 19. érmét szerezte a párizsi olimpián.

MTI

A mennyiség és a minőség kérdésköre lovazásban

Ebben az írásomban a lovakkal edzéssel töltött időbeosztásról szeretnék írni, mert szerintem ez igencsak fontos téma. Sokféle lovas van, mármint a személyiségre értve. Van, aki sosem nyugszik, és csakis a 100% felel meg neki, így éjt nappallá téve gyakorol a lovával. Van, aki nem bírja abbahagyni, és ezért tölt el sok időt az edzéssel. Van, aki laza, és azt vallja, elég a heti egyszeri is, és vannak, akik olyan életmóddal bírnak, hogy ha még meg is szakadnának, sem tudnak heti kettőnél többször lejutni a loviba. Szóval, amint látjátok, sokrétű a téma. Amiről viszont most szeretnék írni, az az időbeosztás „evolúciója”.

Sokan aggódunk, hogy tudunk-e megfelelő mennyiségű időt szánni lovunkra, mások pedig sokszor tudják is, hogy az adott héten nem igazán lesz idejük kijutni. És biztosan lesznek olyanok is, akik túl sok időt töltenek a lovakkal – mármint a családjuk szerint. Alapjában véve mindegy, mióta lovazol, én nem aggódnék az ott töltött idő miatt, hiszen az pont úgy fog alakulni, ahogyan kell!

Az idővel kapcsolatban két paramétert említenék: a mennyiséget, és a minőséget. Hogy megértsd, példával szemléltetem.

A mennyiségi fázis: Mindegy, milyen szakágban lovazol, egyszer Te is, vagy a lovad is volt kezdő. Ez az az időszak, amikor a legnagyobb a motiváció, amikor tele vagy álmokkal, amikor égsz a vágytól, hogy egy új feladaton dolgozz a lovaddal. És ugyanezen időszakra jellemző, hogy esetleg még nem szoktatok össze, a lovad túl zöldfülű, esetleg rehabon megy át és még nemigen terhelhető, vagy agyilag éretlen arra, amit kitaláltál, vagy épp fizikálisan nincs a helyzet csúcán. Ekkor elkezdesz keményebben dolgozni a projekteken, egyre inkább beleveselkedsz. Sok kudarc is ér, de Te még jobban beleveted Magad. És azt veszed észre, hogy már szinte csak a loviban vagy, ha nem is, akkor meg azon agyalsz, mit, hogyan fogsz kipróbálni, ha újra a loviba jutsz. Időben tehát irtatlan sokat investálsz, mert kell is, de Te mégsem érzed úgy, hogy minden úgy megy, mint ennyi befektetés után kellene mennie. Itt tehát nagy mennyiségű időt investálsz, és sokszor nemigen látod a fényt az alagút végén. Tehát, a mennyiségre szükség van.

A minőségi fázis: Telik-múlik az idő, és gyakorlottabb leszel a feladatok kérésében, belátod, mennyit hibáztál az első fázisban, azt is, hogy sokszor csoda volt, hogy lovad megtúrt egyáltalán. A sok munka közben viszont lovad is változott: jobban együtt gondolkodik, türelmesebb, ismeri a hülyeségeidet, és fizikálisan is összeszedette magát. Ekkor azt veszed észre, hogy minden, mintha könnyebben menne, és kevesebb időt kell a dolgokra szánni. Lazább vagy, mert van egy bizonyos sikerélményed, ami a gondolkodásodat is pozitív irányba viszi. Eljutottál a minőségi időtöltés fázisába. Ekkor tudod, hogy elég néha 40 perc is egy adott témára, céltudatosabban rakod össze az edzéseket, és kifejezetten élvezed Te is és a lovad is motivált. Nem aggódsz egy kicsit sem, ha „tök kevés” idő alatt végezték a foglalkozással.

A fentiekből adódik, hogy semmiképp sem érdemes aggódnod, ha úgy érzed, túl sok időd megy el egy szinten. Hidd el, ez nem ok nélkül történik, valószínűleg szükséged van erre. Ne keresd a kikapukat!

A fejlődés mindig hoz magával változásokat. A változások (amíg jót hoznak) szükségesek, és igazolják, hogy voltál már a komfortzónádon kívül is. Hogy ki, mennyi időt tölt el az elsővel, azt nem lehet megjósolni. Mindenki más, és a lovak is nagyon különbözőek tudnak lenni, de amíg megvan a szándék a fejlődésre, és beleteszed az idődet, tanulsz, akkor garantáltan eléritek a minőségi időtöltés szintjét!

Jó nyár végi lovas foglalkozásokat és fejlődést kívánok! **Dr. Rácz Zsuzsanna**

www.bohorsemanship.com

Fotó: Hajnal Viktória

9. Nemzetközi Díjlovas Fesztivál Máriakálnokon

Augusztos 15-től 18-ig egy olyan fantasztikus rendezvény zajlott le Máriakálnokon a Díjlovagló Központban, melynek pozitív visszhangját még sokáig hallhatjuk majd. A rendezvényre az idén a nagy hőség miatt kevesebb nevezés érkezett a megszokottnál. 13 nemzet több mint 100 lovasa érkezett közel 100 lóval a világ különböző pontjairól, köztük Chiléből, Spanyolországból és Hong Kong-ból is.

A Díjlovagló Központ neve eddig is jól csengett a díjlovas sportágban, több Magyar Bajnokság illetve Nemzetközi versenynek adott már otthont ez a gyönyörű létesítmény. A rendezvény Nyugat-európai színvonalon került lebonyolításra. A zökkenőmentes verseny lebonyolítását az Equivents német versenyiroda segítette. A versenyen elért eredményeket élőben lehetett követni a versenyiroda honlapján. A Clipmyhorse jóvoltából az otthonmaradtak is követhették az eseményeket, hisz a programokat élőben közvetítették. A nézők és szponzorok számára kényelmes vendéglátó sátor lett kialakítva. A rendezők nagyon családias

környezetben teljes szívvel és lélekkel várták a vendégeket.

A tizenhárom ország versenyzői gyermek, junior, póni, fiatal lovas, U25 felnőtt kiskör és felnőtt nagykör, illetve a Világkupa kategóriákban mérkőztek meg.

A nemzetközi verseny mellett helyet kapott egy CDNA/B nemzeti verseny is. Ezzel betekintést teremtve legfiatalabbjainknak a nemzetközi közegbe.

A verseny rendezői és az önkéntes dolgozók kiváló munkát végeztek, melyet a külföldi lovasok több internetes portálon, illetve interjúkban kiváló is elismertek. L.N.

Fotó: Lukasz Kowalski

Lovastorna EB és VB Bern 2024

A lovastornászok idei legnagyobb megmérettetése a svájci Bernben 2024. július 16. és 22. között megrendezett Junior és Young Európa-bajnokság, valamint Senior Világbajnokság volt.

A viadalon Magyarországot ezúttal 13 versenyző képviselte, közülük nyolcan az MPKSZ Sósikúti Manók (edzők: Ács Kornélia, Habsburg-Lothringen Eilika és Németh Blanka), négyen a Lovasakadémia SC lovastornászai (edző: Villanyi Krisztina), egy sportoló pedig a Tündérváros LSE versenyzője (edző: Csipkerek Olga).

Hantos Orsolya és Jakobos Panni

Final köszönés

A rendezvény helyszíne érdekes meglepetéseket tartogatott. Egy óriási arénában rendezték meg a versenyt, Bern kiállítási/vásári területén, azon belül a PostFinance office arénában. A helyszín jelenlegi elsődleges funkciója egyébként jégcsarnok, egy jégkorong csapat bázisa. Jég természetesen most nem volt, viszont jókora mennyiségű homokot hordtak ide a versenypálya és a bemelegítő terület számára, kiváló minőségű pályát biztosítva a versenyekhez. A csarnok teljes befogadóképessége 17.000 fő, a korábbi helyszínekhez képest tehát óriási ez az aréna. Az utolsó napon a megnyitott helyek szinte teljesen beteltek, ez a csarnok kb. harmadát jelentette és a sok szurkoló hihetetlen hangulatot teremtett.

A hátránya a helynek az volt, hogy az istállók egy külön füves területen helyezkedtek el.

A tér itt elegendő volt, de ahhoz hogy az arénába eljussanak, át kellett kelni egy kétsávos autópályán, végig aszfalton haladtak, és kb. 15 perc perc volt mire a lovak beértek a melegítőpályára.

Az MPKSZ Sósikúti Manók junior csapata 2024-ben nagyon jól kezdte a szezont, három CVI-n vett részt, ezekről a versenyekről két arany, valamint egy ezüst érmet hozott haza, pontszámuk is stabilan magas volt. Az Európa-bajnokságon saját lovukkal szerepeltek, futószerzőjük Habsburg-Lothringen Eilika volt.

Szász Janka és Farka Kamilla

Szloszjár Nora és Hantos Orsolya

Radák Luca Mira

Cornetto az állatorvosi vizsgálaton gond nélkül átment, majd kétnaponta került sor a junior csapat kategóriában a fordulókra. A csapat kötelező gyakorlatára - bár folyamatos fejlődést mutat, és nagyobb hibáktól mentes gyakorlatokat mutattak be -, az Eb-n a 8 fős bírói csapat 6,320 pontot adott. Furcsa módon épp a lóponyszámban szokatlanul nagy volt a szórás, de pontozásos sportág lévén ezt el kell fogadni. Az első forduló után 6. helyen állt a csapat. Két nappal később mutatták be a lányok először a kúrt, ami nagyon szépen sikerült, mind a bírók, mind a közönség tetszését elnyerte, és a kapott 7,516 ponttal összesítésben az ötödik helyről várták a folytatást. A zárónapon sajnos nem sikerült megőrizni ezt a helyet, bár itt is 7,537 pontot kaptak, de végül a 6. helyen zártak.

A csapat 7,228-as összpontszáma nagyon biztató, évek óta nem szerepelt junior csapat ilyen pontszámmal nemhogy kontinensversenyen, de CVI-ken sem. Ráadásul a már rutinos, de még mindig fiatal csapat mindegyik tagja szerepelhet jövőre is a junior kategóriában, a munkát mindenképpen folytatják.

A csapat tagjai: Szloszjár Nóra, Hantos Orsolya, Szász Janka, Gyombolai Szonja, Farkas Kamilla, Jakab Panna.

A Sósikúti Manók színeiben versenyzett Radák Mira Luca, aki a junior lányok egyéni mezőnyében kis szerencséjével ugyan (egy versenyző visszalépett), de a magyarok közül egyedüliként Cornetto hátán a döntőbe jutott! A kötelezőben 28. helyen állt, majd az első kúrral feltornászta magát a 21. helyre, és végül a 20. helyen végzett, 7,267-es összpontszámmal.

A junior lányok közül Csipkerek Brigitta, a Tündérváros LSE versenyzője a kötelezőben az előkelő 20. helyen kezdett kiváló lovával, a lengyel Nugáttal. Sajnos a folytatás már nem jött ilyen

szépen össze, így a 35. helyen végzett, 6,761-es pontszámmal.

A kaposvári Lovasakadémia SC junior egyéni versenyzője, Péter Ella a svájci Cordanon lovon indult, (futószerző: Trudi Kauer) sajnos az ő lovát nem pontozták túl magasra, a kötelezőben a 41. helyre került. A kúrt nem hibázott és végül a 40. helyen végzett, 6,272 ponttal.

A szintén kaposvári junior páros lovát sajnos az állatorvosi vizsgálaton kizárták, így végül ők is Cordanonon indultak. Rutinjukkal azonban jól megoldották a helyzetet. Mindkét kúrjuk stabil volt, végül a 9. helyen zártak. Porcsa Lenke és Lázár Noémi összpontszáma 6,623 lett. Az Európa-bajnokságon idén young kategóriában egyedül az MPKSZ Sósikúti Manók versenyzője, Hutton Florencia indult. Lova Clausi, futószerző Simone

Aebi. A kötelezőt szépen mutatta be, pontszáma 6,766 ponttal a 15. helyen kezdett. A technikai kúrtban sajnos kis hiba csúszott, ezzel több helyet visszaesett. Végül egy nagyon jól sikerült elegáns kúrral a 17. helyre tornászta fel magát. Összpontszáma pedig 7,089 lett.

A Világbajnokságon a magyarok közül egyedül Somogyi Eszter, a Lovasakadémia SC tornásza indult, senior egyéniben. Sajnos ő is lócsereére kényszerült és Cordanonon, Trudi Kauer futószerzőjével indult. A kötelezők után a 26. helyen állt, majd a következő körben a 20. legjobb technikai kúrt mutatta be. Végül a nagyon erős mezőnyben kúr-gyakorlatával a 25. helyen végzett az utolsó forduló után, 6,574 ponttal.

Látványos, és izgalmas verseny volt, erős mezőnyvel, sok kiemelkedő tudású lovastornászzal, ahol a magyar csapat is kiválóan helytállt.

Nyulasi Ditta (Fotók: Daniel Kaiser)

A legjobb kezdet az Egészséges Lovakért – Pavo Podo Termékek Tenyésztőknek

<p>Vemhes kancáknak</p> <p>Vemhesség utáni három hónapig</p> <p>PAVO PODO LAC</p> <p>A megfelelő tejtermelésért. Kiemelkedő ásványianyag és vitamin összetételű különösen tekintettel a réz-cink és mangán tartalomra</p>	<p>Soptató kancáknak ÉS ÚJRAVEMHESÍTÉSKÖR</p> <p>Csikónvelés és újravemhésítés időszakában</p> <p>PAVO PODO LAC & PAVO FERTILE</p> <p>A tejlévesítés maximalizálásáért. A könnyebb és gyorsabb újravemhésítésért és jobb embrió megapadástért</p>	<p>Kiscsikóknak 2 hetes kortól 8 hónapos korig</p> <p>Kiemerítő pellet fiatal csikóknak tejperemlő Áru csikóknak is!!!</p> <p>PAVO PODO START</p> <p>Podo Concept – Speciális vitamin és ásványianyag összetétel az erős és egészséges izületekért és csontozatért</p>	<p>Csikóknak 8 hónapos kortól 30 hónapos korig</p> <p>Pellet alapú az kiegyensúlyozott csikónvelésért</p> <p>PAVO PODO GROW</p> <p>Podo Concept – Speciális vitamin és ásványianyag összetétel az erős és egészséges izületekért és csontozatért</p>	<p>Csikóknak a felnevelés időszakában 2 hetes kortól 30 hónapos korig</p> <p>Folyékony vagy pelletált formában</p> <p>PAVO PODO CARE</p> <p>Könnyű adagolhatóság. Egészséges izület és csontozat rendszer fejlődés. Optimális vitamin és ásványianyag kiegészítés.</p>
---	---	--	--	--

A Ló-Tündér Kft. a Pavo minőségű holland lótapak műzli és kiegészítő KIZÁRÓLAGOS MAGYARORSZÁGI forgalmazója az alábbi elérhetőségeken áll szíves rendelkezésre lovai egyedi igényeinek kielégítésére, speciális takarmányozási adagok összeállítására, árva csikók takarmányozására illetve egyéb kérdések esetén. Látogasson el folyamatosan megújuló honlapunkra és iratkozzon fel hírlevelünkre, hogy mindig értesüljön a legfrissebb takarmányozási hírekről, aktualitásokról a www.lotunder.hu weboldalon.

Suta Éva 06/30-358-23-31 | e-mail: lotunder@gmail.com | WEBSHOP: www.lotunderwebshop.hu

Rendelj ma, kapd meg holnap!!! Kérj tanácsot, szakmai háttértámogatást a Ló-Tündértől ☺ Nevelj minőségű és piacképes csikókat!!! Keresd akcióinkat!!!

A Kassai Lovasíjász Iskola

A Ló és Művészet Kutatóműhely (HARP - Horse and Art Research Program) nemzetközi művésztelepének kiállítása

Kilencedik alkalommal adott otthont a Ló és Művészet Kutatóműhely nemzetközi művésztelepének a Kassai Lovasíjász Iskola Szmrecsányi Kánság lovardája és a hozzá kapcsolódó Lovarda Galéria Barnagon.

A művésztelepen az alkotó munka mellett hangsúlyt fektettek a lovakhoz kapcsolódó elméleti tudás elmélyítésére, a ló-ember kapcsolat különböző értelmezési lehetőségeire és a lovas portré megjelenésére a művészettörténetben.

Dr. Szmrecsányi-Veszely Beáta kortárs művészeti és művészettörténeti előadásokat tartott, melyeknek fókuszában a lovas portré művészettörténeti (kortárs és korábbi) értelmezési lehetőségei álltak. Tóth Betti, „A Ló az Ló” c. könyv szerzője szemináriumot tartott Bevezetés a ló-etológiába címen, Dr. Boór-Göblyös István, a Nemzeti Lovasakadémia alapítója és számos könyv szerzője pedig a lovas magaskola elméletébe és – az idomító lovasdemonstrálásával – gyakorlatába is bevezette az érdeklődőket.

A lovakkal történő mindennapos kapcsolat lehetőséget teremtett a különféle tanulmányok elkészítésére (rajzok, festmények, szövegek), valamint a program

betekintést nyújtott egy természetközeli életmódba. Olyan kérdések merültek fel, mint a mai ember kapcsolata a természettel, a tájkép megfogalmazásainak újragondolása vagy éppen a lovas tevékenységének köszönhetően az, hogy az ember hogyan kapcsolódik a ménes-

hez, hogyan kapcsolódik a többi emberhez vagy akár hogyan tud kapcsolódni önmagához és a saját testéhez. Az említett folyamatok lenyomatai voltak tetten érhetőek a kiállított művekben, melyeket 2024.07.27-én csoportos kiállítás keretében mutattak be az alkotók.

A Szmrecsányi Kánság Nyílt Napja

Ugyanezen a napon a Kassai Lovasíjász Iskola Szmrecsányi Kánság tagjai bemutatót, előadást tartottak. Többek között a 2023-as lovasíjász világbajnokság első és második helyezetteje Junior kategóriában és jelenleg a világ két legfiatalabb mesterfokozatú lovasíjásza, Szmrecsányi Benedek és Szmrecsányi Fülöp. A kánság bemutatójának kiemelkedő eseménye Szmrecsányi-Veszely Beáta festőművész és férje Szmrecsányi Márton performansa volt. A kánság lovasíjász pályáján versenyszerű bemutató edzést tartottak a lovasíjászok Szmrecsányi Márton vezetésével, aki beszédet mondott a lovasíjászat, mint magyar harci művészet újjaszületéséről, szabályrendszeréről és jelenleg a világban elfoglalt helyzetéről.

Dámalovas bemutató, majd kutyás és lovas idomító bemutató is színesítette a programot, A rendezvényen a közel kétszáz érdeklődő különleges népzenei koncert részese is lehetett.

Veszely Beáta és Szmrecsányi Márton

Fotó: Mráz Edina

Az eseményt támogatta a Magyar Művészeti Akadémia

Nemzetközi Iószállítás.
Gyűjtőfuvarozás hetente,
igen kedvező árakon.
Versenyekre, igény szerint.

**HORSE
TRANS
CARGO**

Telefon: (20) 9357-375
Fax: (52) 211-005
E-mail: info@horsetrans.hu

www.horsetrans.hu

INTERJÚ LŐRINC RÓMEÓ SZÉKELYFÖLDI NEMZETKÖZI BÍRÓVAL

2024 augusztusának közepén Kassai Lajos három új lovasíjász pályát adott át Székelyföldön, ezzel a Nemzetközi Bírók közössége negyven főre nőtt világszerte. A már öt éve működő csíkszeredai pálya mellett így négy hivatalos, az Eredeti Kassai Rendszernek megfelelő, a Lovasíjász Világszövetséghez (WFEA) tartozó pályát tudhat magáénak Erdély. Ezzel a világon Magyarország után, Kanada mellett a második legtöbb hivatalos pálya található Romániában. Az ide vezető útról beszélgettem Lőrincz Rómeó Nemzetközi Bíróval, a csíkszeredai pálya tulajdonosával.

Kassai Lajos úgy szokott Önre hivatkozni, hogy harminc év csend után Ön volt az, akinek hála elindult a lovasíjászat Erdélyben. Úgy tudom, bár nagyon sok székely fiatal tanult a Mesternél, senkinek nem sikerült igazán sem közösséget, sem pedig pályát építeni Ön előtt.

Ez így van.

Mesélne kérem arról, hogyan lett Önből lovasíjász majd pedig Nemzetközi Bíró?

Nekem a lovasíjászat egy ló megvásárlásával kezdődött. Lútz Levente segített kiválasztani a lovat majd pedig lovagolni tanított. Ő már korábban járt a Kassai-völgyben. Volt íja és voltak lovai. Megkérdezte, hogy nem szeretnék-e belekezdeni az íjazásba is. Engem egyből érdekelt ez is. Csináltunk egy kezdetleges pályát, egy körbálába löttünk. Ekkor már elkezdtem követni a Mester munkásságát is, olvastam a könyveit, hallgattam a vele készült beszélgetéseket és ez arra készítette, hogy felvételizzek a Kassai Lovasíjász Iskolába. 2018-ban felvételiztem a következő évben pedig már a Bodnár Törzs

tagjaként részt vettem a Lovasíjász Világ-bajnokságon, mint segítő. Akkor nekem látva, mennyien érkeztek a világ minden tájáról, rosszul esett, hogy Székelyföldet nem képviseli senki. Ezután kezdtem utánajárni, hogyan kerülhetnék én is oda a versenyzők közé és közben megismerkedtem a WFEA szabályaival, a nemzetközi rendszerrel. Az első feltétel az volt, hogy a Kassai szab-

ványnak megfelelő lovasíjász pályát kell építeni. Még abban az évben, amikor ismét ellátogattam a völgybe, már megvolt a tervem. Tudtam, hol lesz a pálya, mikor és hogyan lesz megépítve. Akkor egy kis küldöttséggel voltunk a völgyben, és egy meghívót vittünk, melyet átadtunk a Mesternek. Tavasszal szerettük volna, ha ellátogat hozzánk és felavatja a pályát. A Mester azt mondta, hogy ő harminc

éve vár egy ilyen meghívásra, úgyhogy még abban az évben, októberben át szeretné adni a pályát. Két hét múlva megtörtént a sikeres pályaavató. Ezután kezdődött az igazi munka, a közösségépítés. A kezdetektől tagja a csapatnak Juncanariu Anisia és Bodor Blanka, ők már az első versenyen is ott voltak, ahogyan a Recsenyédi testvérek is (Attila, Hunor, Hanna) de emberek jönnek és mennek. Akik ugyanazt látják a lovasíjászatban, mint én azok maradnak. Most 20 ló van a birtokon, melyek mind a közösség lovasíjászaikhoz tartoznak, de ennél jóval többen járnak edzésre.

Hogyan terjedt el a híre annak, hogy van Önnél egy lovasíjász közösség Székelyföldön?

Sehogy. Én soha nem reklámoztam. Évente rendezünk egy tavaszi és egy őszi nyílt napot és ennyi. Már a Mester első látogatása után volt érdeklődés, de a mai napig nem hirdetjük magunkat. Szájrol-szájra terjed a hír. A nyílt napokra és a versenyekre is jönnek érdeklődők.

Mi motiválja Székelyföldön az embereket arra, hogy lovasíjászni kezdjenek?

Úgy gondolom, hogy ez korosztályonként változhat. Más érdekli a gyerekeket – elég sok van belőlük – és más a felnőtteket. Egy felnőtt már látja benne a hagyományörzést, a kultúrát, az őseinek a harcművészetét, egy gyerek valószínűleg nem mélyül el ennyire ezekben a dolgokban. Ők inkább a sport oldalát látják. Gyakorolnak, fejlődnek, nagyon ügyesek a gyerekek a csapatban. (Többek között Lőrinc Rómeó csapatának a tagja a jelenlegi női világbajnok és rekorder, a tizenöt éves Csiszér Ivett is.) Én azt valom, hogy a gyerekeket korán el kell indítani

versenyezni. Ha már egyszer elindul, utána nem kell kérlelni, hogy gyere gyakorolni, edzésre. Akkor jönnek a fokozatvizsgák. Ez a pontrendszer, fokozatrendszer ami a remekül felépített Kassai-rendszer sajátja, nagyon motiválja a fiatalokat. Akiket érdekel a harcművészet oldala is, talán nem annyira motiváltak a versenyzésre, őket más mozgat meg, nem a sport oldala.

És akik eljönnek érdeklődők, nézők, őket mi vonzza a lovasíjászat kapcsán?

Úgy gondolom, hogy a nemmindennapi látvány. Illetve díjugrató verseny minden héten van valahol, viszont lovasíjászatot nem látnak akárhol élőben.

Idén augusztusban Kassai Lajos további három Original Kassai System lovasíjász pályát avatott fel Székelyföldön. Ön részt vett mind a három ünnepségen?

Igen.

És hogy látja, ott is hasonlóan nagy az érdeklődés?

Igen. Például a kézdizsentléleki verseny

hat órákor kezdődött és volt közönség is. Reggel hat órákor, az nem kis dolog. Ugyanígy a székelykálai versenyen is, az hét órákor kezdődött. Kíváncsi volt a sajtó is. A csíkmadarasi versenyt megelőzte egy toborzó, ott komoly közönség gyűlt össze.

A most felavatott pályák Nemzetközi Bíróit ismerte korábban?

Török Albert (Kézdizsentlélek) már jóval előttem ismerte Kassai Lajost és az Iskolát. Én azután találkoztam vele, hogy felvételt nyertem a Kassai Iskolába. Gáll Leventét (Csíkmadaras) régebről ismerem, de tavaly őszi óta vagyunk igazán kapcsolatban, amikor a csapattal átlova-goltunk hozzá. A panziójában szálltunk meg és másnap kerestünk egy helyet, ahol íjászodni tudnánk. Akkor bukkan-tunk rá nála egy hosszú földfalra, aki lovasíjászik, erről egy dolog jut eszébe. Mondtam neki, hogy itt van a lovasíjász pályája. Erre azt válaszolta, hogy ő már régen követi a Mester munkásságát, teljes mértékben azonosul a szellemiségével és gondolkozott már azon, hogy csatlakozzon a rendszerhez. Miután beszélgettünk ►

2024
FUVAROZÁS
RAKTÁROZÁS
KAMIONSZERVIZ
www.general-insped.hu
info@generalinsped.hu

belekezdett a pályába és idénre el is készült vele. Szaniszló Ferencet nem ismerem korábban, de mind a három pálya kiváló és gyönyörű helyen van. Például a kézdiszentléleki a háromszékiek emblematiszta hegyén, a Perkő dombján van, a csikmadarasi pályát körbeveszi az Olt folyó, a Nagyhagymás (Egyeskő) és a Madarashargita, rengeteg a szimbolika. Szaniszló Ferenc pályája Székelykálban egy régi gyümölcsösben egy szép völgyben terül el.

Az Önéhez hasonló csapat alakul az új pályák Nemzetközi Bírói körűl is?

Úgy látom, hogy szépen alakulnak a csapatok ezeken a helyeken, már megvannak a pályák és akkor körülötte az emberek elkezdnek mocorogni. Érdeklí őket, hogy milyen érzés lenne felülni egy lóra és lőni róla.

Mást jelent Ön szerint egy Székely ember számára a lovasíjuászat, mint az anyaországban? Hogyan fogadják a románok

ezt a tevékenységet?

A motiváció szerintem közös, ami arra készíten bennünket, hogy lovasíjuázzunk. Egy nemzet vagyunk. Elváltasz bennünket egy határ, emiatt a történelem során a székelyeknek mindig egy kicsivel többet kellett beletenniük mindenbe, hogy fennmaradjanak. Azonban a románok hozzáállása példaértékű, mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az, hogy a román lovasszövetség elfogadta a lovasíjuászatot, mint hivatalos szakágat. Erről kikérték a Nemzetközi Lovas Szövetség véleményét (FEI) és nekik sem volt semmi kifogásuk ellene. Anisia is román és a kezdetektől itt van velünk. Igaz, hogy rajta kívül csak egy román lányról tudok egy másik csapatból, aki rendszeresen lovasíjuázzik.

Ön mit „vitt haza” abból a három napból ami az új pályák felavatásával telt? Milyen érzésekkel távozott?

Mindhárom nap nagyon színvonalasan lett lebonyolítva, megvolt a saját jellegzetessége, de nekem különösképpen - és

szerintem a Mesternek is – emlékezetes volt a csikmadarasi pályaaavátás. Azt megelőzte egy toborzóünnepség, ott voltak a huszárok, sok lovas, székely viseletbe öltözött táncosok, zenészek, egy nagyon komoly rendezvény volt, ami betekintést engedett a székely kultúrába. Nagy lendületet vettünk. Az Isten tartsa ezt meg.

Mennyire érzi azt, hogy a székely kultúrát be tudják vonni a lovasíjuászatba?

Teljes mértékben és be is kell vinnünk. A bemutatónkban a lovasíjuászat mellett szerepelnek népdalaink, a táncok, a versek, a viselet, kultúránk fontos pillérei. Aki eljön hozzánk az nem csak azt látja, hogy célba lövöldözünk a ló hátáról, többet kell, hogy lásson ennél. Ennek csak így lehet megérteni a lényegét.

Köszönöm Önnek a beszélgetést, további sikereket kívánok Önöknek!

Köszönjük szépen.

Konkoly-Pamuk Anna

Fotók: Adám Gyula fotóművész

Katonatevék dicsérete Hérodotosztól az ENSZ-ig

2024-et az ENSZ a tevéfélék évének nyilvánította, hogy rávilágítson ezeknek az állatoknak a szerepére, amelyet ma is több, mint 90 országban, sok millió háztartás életében betöltenek. Ennek alkalmából megmutatjuk, hogy a tevék – és „lovasaik”, hajtóik – milyen kitüntetett harci feladatokban is helyt tudtak állni annak köszönhetően, hogy jobban bírják a lovagnál a sivatagi körülményeket.

Több mint 2500 évvel ezelőttről való a tevék harci használatának egyik első említése: Hérodotosz szerint különösen hasznosak voltak a Krózus király vezette lídiaiak és a perzsák között zajlott thimbrai csatában. A történetíró szerint a közel kétszáz ezer fős perzsa hadseregben 10 ezer lovas és 300 tevelovas szolgált. Az íjászokat emellett málhástevékkel vették körül, és az állatok szaga miatt az ellenség lovai menekülőre fogták – ez kulcsfontosságú volt a perzsa erők győzelmében, amellyel szemben hatszor akkora hadsereg állt.

A teve katonai alkalmazásáról azonban legelőször a karkari csatában esik szó, ahol i. e. 853-ban Gindibu szíriai arab király – eltulzott győzelmi jelentés szerint – ezer tevelovast vetett be az Új-Asszír Birodalom ellen. Az i. e. V. században a görög-perzsa háborúban I. Xerxész perzsa király nomád arab tevék íjász zsoldosokat fogadott fel, akik néha párt alkotva felváltva lovagolták a tevéket. A leírások szerint a muszlim hódításokban is szerepet játszott ez a haderőnem.

Római dromedárosoktól a tüzertevékig

Sivatagi rendészeti és felderítő feladatra a Római Birodalom is használt tevelovasokat az arab határ mentén, ők voltak a dromedarii. Nevük ellenére dromedárokat, azaz egypúpú tevéket ritkábban, míg a kétpúpúakat, a baktriai tevéket gyakrabban használták. Külön egységük volt a Szíriában Marcus Ulpius Traianus császár megbízásából megalakult ezerfős Ala I Ulpia Dromoedariorum Palmyrenorum, azaz az Első Ulpius-féle Palmüriai Dromedárosok.

Ottomán tevehadsereg az I világháborúban 1915-ben a mai Izrael területén, Beershebanál

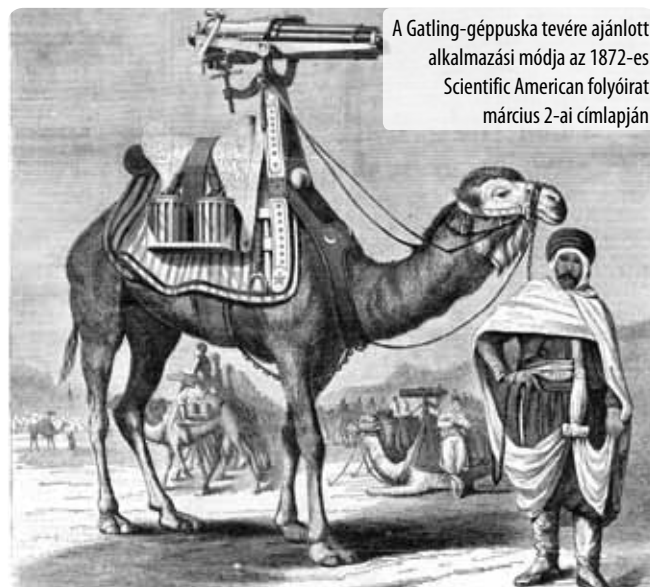
A tevék különleges katonai alkalmazására jó példa a forgatható állványra rögzített pisztollyal felszerelt dromedár, ez Indiában lett népszerű hadviselési forma a XVIII.-XIX. században. Éles helyzetben az állatot leültették, úgy lőttek róla, bár a szerkezet pontossága és a hatótávja sem volt túl jó. Egy tipikus perzsa zamburak ezredet óriási dobos tevék is kísérték, hogy a hangszerek hangjával megfélemlítsék az ellenséget. A név a perzsa darázs (zambur) szóból ered, valószínűleg a korábban készült tevére szerelt számszeríjak hangjára utalva. Hasonló mini forgóágyút a mongol dzsungáriai tevék katonái is használtak, és az 1861-ben feltalált Gatling-géppuskák könnyített változatát is elkészítették tevére optimalizálva.

A britek alatt harcoló egyiptomi tevehadtest jelentős szerepet játszott a Szudánért vívott, 1898-as omdurmani csatában. ►

Vahabita beduin katonák az Arab-félszigeten

**Panzió – lovastanya
KISKUNHALAS – környéki
üdülő – övezetben
KIADÓ – ELADÓ
Érd: 0630/631-4883**

A Gatling-géppuska tevére ajánlott alkalmazási módja az 1872-es Scientific American folyóirat március 2-ai címlapján

A 19. század végén és a 20. század nagy részében tevecsapatokat használtak sivatagi rendfenntartásra és járőrözésre a brit, francia, német, spanyol és olasz gyarmati hadseregben. Az olasz dubat („fehérturbános”) helyi tevelovasok Szomáliában határőrök voltak, de részt vettek az etióp Ogaden régió meghódításában is az 1930-as években. Ezzel párhuzamosan a spanyolok létrehozták a Tropas Nomadas del Sahara részeként a marokkói tevelovasok egységét, akik korlátozott helyi jelleggel bevonódtak a spanyol polgárháborúba. Franciaország a Szaharában méhariste-nek nevezte el a tevelovasságát, amely a sivatag határain járőrözött a XX. század első felében, és főként a helyi chaamba nomád törzsből toborozták a tagjait. A francia tisztek irányítása alatt 50-60 fős csapatokban tevékenykedtek, alkalmazták a helyi törvényeket, bizonyos alapvető orvosi segítséget nyújtottak, átvizsgálták a kutakat és beszámoltak a legelők állapotáról az oázisok területén. Mezítláb ültek a nyeregben, hogy ne sértsék fel a tevék érzékeny bőrét. 1962-ben oszlatták fel őket.

Híres különítmény volt az XX. század elején az észak-indiai Bikaner Tevehadtest, amely Bikaner államban alakult meg, és tagjai harcoltak a kínai boxerlázadásban, Szomáliaföldön és Egyiptomban is, később az I. és II. világháborúban is. Az indiai-pakisztáni háborúban nyeregből és málhás állatokként is használták a tevéket.

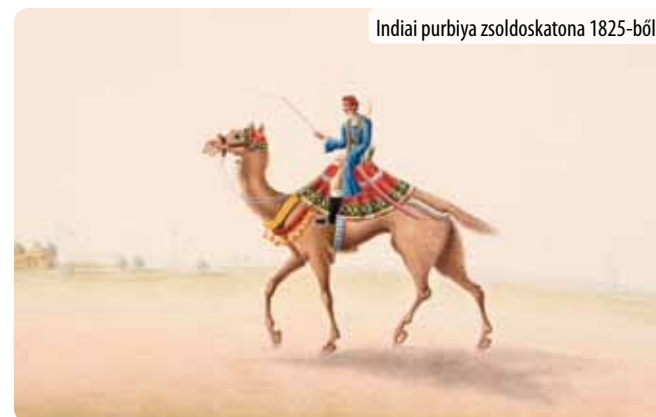

Olasz helyi „fehérturbános” katonák Szomáliában az 1930-as években

Ma is szolgálnak határőr tevék

Az említett tevék egységek utódszervezetei sokszor még mindig a modern hadsereg részét képezik például Marokkóban, Egyiptomban és az indiai határőrségben. A méhariste-ek mintájára Algériában 1980-ig működtek harci egységek, 1996-2012 között Maliban járőrözésre tartott fenn tevék egységeket. Mauritánia ceremoniális célokra tart fenn hasonló egységet.

Indiában 1967-ben egy különlegességet, egy tevé tüzezredet is létrehozta, a 185 Light Regimentet, vagyis a 185-ös Málhás könnyűezredet – a becenevük Cameleers, azaz „tevések” volt. Az ország hadereje végül 1975-ben hagyott fel a tevék bevetésben való használatával, a határőrség azonban máig alkalmaz tevelovasokat a pakisztáni határnál fekvő Thar-sivatag ellenőrzésére. Az állatokat 5-6 évesen veszik meg, Jodhpurban képzik ki őket a Tevéképző Központban, majd 21 éves korukban nyugdíjazza őket. Három fajta van szolgálatban: a Jaisalmeris, a Bikaneris és a Nachna, az első kettő járőrözik, a harmadik szertartásokon vesz részt. Az indiai tevelovas katonák 1976 óta évente részt vesznek a köztársaság napi, január végi felvonuláson is Delhiben, mintegy kilencvenen. Ezen nemcsak a határőrség tevék szolgálata jelenik meg, hanem a világon egyetlen, 36 tagú katonai tevezeneke is, az 1990-ben létrejött Indiai Határbiztonsági Erők Tevezeneke. Utóbbi számos más nemzeti fesztiválon is fellép.

Indiai purbiya zsoldoskatoná 1825-ből

A jordániai sivatagi őrzőszolgálat szintén még manapság is használ tevéket, fegyver- és drogcsempészek elleni küzdelemben, valamint az illegális határátlépők ellen, tevékenységük lefedi az ország 82%-át. Felszerelésük modern, éjjellátó kameráik, fegyvereik, GPS-rendszerük van. Feladataik közé tartozik az is, hogy a sivatagban megmaradt kevés nomád beduin törzsszel tartsanak a kapcsolatot, és turistalátványosságnak is számítanak.

Amerika: tevékísérlet, tevékísértet, kabalateve, kaributeve

Az Egyesült Államok is kísérletezett tevehadtesttel 1856-66 között az ország délnyugati részén, Új-Mexikó és Texas államban. A projektre 30 ezer dollárt szántak (mai áron kb. egymillió dollárt), 70 állatot vettek, két hullámban, a Földközi-tenger keleti medencéjének országaiból, főként dromedárokat, felszereléssel, tevehajtókkal. A tevék jól teljesítettek, az egyik tiszt így

összegzett: inkább egy tevé, mint négy öszvér. A hadsereg mégsem állította őket végül állományba, mert egyrészt a lovak, öszvérek nem voltak hozzászokva a nagytestű állatokhoz, riasztottak tőlük, másrészt közbeszólt a polgárháború, az állatokat eladták vagy szélnek eresztették – némelyiküket még évtizedekig látták a környéken. Úgy tartják, egy szabadon engedett tevé vagy annak leszármazottja ihlette az arizonai Vörös szellem legendáját: állítólag egy nagy vörös tevé volt, a hátára szíjazva egy kifejéredett emberi csontvázal. Egy helyi gazda aztán tényleg lelőtt egy vörös tevé 1893-ban, amire olyan szorosan volt egy csontváz rászíjazva, hogy kisebesedett tőle.

A polgárháborúban elhíresült egy „tevezred” is: a 43. Mississippi-gyalogság Old Douglas nevű tevéje a kormányzati katonai tevéprojekttől függetlenül került a csapathoz. A környéken ugyanis az ültetvényesek tevékkel kísérleteztek a mezőgazdasági munka megkönnyítésére, onnan ajándékozták kabalának és az ezredzenekarba málhásnak, bár az ezred lovai félték Old Douglastól. A tevével megpróbálták lóként banni, de nem hagyta magát kikötni, mindig elszakította magát, végül ráhagyta, szabadon járhatott-kelhetett, mégis az ezred közelében maradt.

Old Douglas és a 43. Mississippi Gyalogezred katonái

Több csatában is részt vett, végül 1862-ben Vicksburg ostromában egy lövész lelőtte. A halálát az ezredben megbosszulták, hat mesterlövész kutatta fel a tettest és megölte. Egy másik elmélet szerint viszont az ostrom alatti éhezésben levágták az állatot az ezredben. Az amerikai katonai tevék örökségét egy civil szervezet is ápolja, a tevék napján, június 22-én programokat szerveznek az érdeklődő nagyközönségnek.

Kanadában is legendás státuszt vívtak ki a baktriai tevék, karibu tevék néven. Őket az 1860-as években szállították Brit Columbiába teherhordásra. Az állatok korábban Arizonában a vasútépítésnél dolgoztak, később a kaliforniai aranyláz idején szolgáltak. Eleinte jól teljesítettek, kétszer annyit is elbírtak, mint az öszvérek, jó takarmányhasznosítók voltak, de érzékeny lábukat könnyen tönkretette a zord terep és vászon lábvédőt kellett kapniuk. Itt is erősen panaszkodtak – főleg a postakocsisok, akik az állataikból éltek – arra, hogy a helyi lovak és öszvérek megrémültek a láttukra, valamint arra, hogy ha nem vigyáznak, a tevék megeszik a ruhaneműt és a szappant is, és végül kivonták a tevéket a forgalomból. Ausztráliában is nagy szerepük volt a tevéknek (elsősorban a dromedároknak),

A világ egyetlen katonai tevezeneke Indióban

az afgán és más közép-ázsiai hajtok vezette karavánjaiknak a száraz területeken nem volt párja az áruszállításban a XIX.-XX. század fordulóján.

Az ENSZ-tevék

A tevék – a békefenntartók szállításától, járőrmunkájuk kiszolgálásától a gyermekbénulás elleni védőoltások célba juttatásáig – az 1940-es évek óta máig segítik az ENSZ-t. Az ENSZ egészségügyi szervezete, a WHO rutinszerűen használ tevéket az 1950-es években, hogy életmentő oltóanyagokat szállítson a világ országainak távoli területeire. 1998-ban, sivatagi terepen Dzsibutiban, Kelet-Afrikában szétszórta élő nomád közösségeket értek el velük. Mivel a vakcinákat hűvös hőmérsékleten kell tartani, az adagokat először a napelemekkel működő hűtőszekrényekbe töltötték, majd az egész szerelést tevék hátára erősítették. A XXI. században a tevék továbbra is segítenek. A szudáni nomád közösségekben a közelmúltban egy UNICEF-kezdményezés keretében tevéken mozgó iskolát hoztak létre, amely 4000 gyermeket ért el. Jemen távoli részein pedig mentőtevék segítik a terhes nőket hozzájutni képzett szülésznőhöz.

Vajda Boglárka

Képek forrása: <https://commons.wikimedia.org>

ENSZ békefenntartók Eritreában felderítés közben

Bemutatkoznak a négy lábú hungarikumok azaz a 9 magyar kutyafajta!

A rövidszőrű – és a drótszőrű magyar vizsla

A magyar kutyafajták szerves részei a hazai tájnak és életnek, a magyar tenyésztők évszázados munkájának büszkeségre méltán okot adó eredményei. A Hungarikum Bizottság 2017-ben jelentette be, hogy 9 magyar kutyafajtát a hungarikumok sorába emeli.

Drótszőrű

A magyar vizsla egyike ősi kutyafajtáinknak. Története szorosan összefonódik Magyarországnak múltjával. A fajta eredetét tekintve a középkorig nyúlik vissza, amikor is a magyar nomádok használták vadászat közben. Ezek a kutyák nem csupán a vadászatban jeleskedtek, hanem kiváló társak is voltak a mindennapokban. A vizsla kialakításában fontos szerepet játszottak a különböző vadász-kutyafajták, melyeket a történelem során kereszteztek.

Nemcsak itthon ismert és népszerű, a Déli-sark kivételével minden földrészen megtalálható, szeretik és tenyésztik Amerikától Ausztráliáig, Kanadától Norvégián át Dél-Afrikáig és Koreáig.

Az ember társa a vadászatban, a különféle kutyás sportokban, segítőtje vakvezetőként, rendőrségi- vadászati speciális keresőkutyaként, vagy „csak” elválaszthatatlan barátja, gyermekének pajtása. A magyar vizsla olyan ősi vadász-kutyafajta, amely a vadászat körülményeinek és követelményeinek változását követve, azokhoz alkalmazkodva csiszolódott a

Rövidszőrű

mai minden vadász-kutyává. A szelekció évtizedei, századai alatt azok az egyedek maradtak fenn a rostán, amelyek figyelmesek, jó szándékúak, engedelmesek voltak, mindketten kellő kombinatív készséggel, szenvedélyességgel és munkakedvvel a feladatok teljesítéséhez. Vizsláink a legkülönbözőbb éghajlati és egyéb körülmények között is megtalálják a számításukat, az egészséges életet élnek – természetesen akkor, ha a gazda meg-

felel a szükséges feltételeknek. Jól érzi magát városi lakásban vagy kertészházban, sok ember között vagy szűk családban: a lényeg az ember közelsége. Szereti magát hasznossá tenni, boldogan tesz meg bármit a gazda kívánságára. Kimondottan szeretetreméltó jelleméhez élénk temperamentum járul. Kifejezetten nagy a mozgásszükséglete és sok futást igényel. „Eb a vadász kutyá nélkül” – mondják az

öreg, és ez így is van. Aki ismeri a vadak viselkedését pontosan tudja, hogy képes úgy meglapulni rejtekhelyükön, hogy keresés közben akár rájuk is léphet az ember, a vizsla azonban tökéletesen rejtőzködő vadat is észreveszi és jelzi. Apró- és nagyvadászatnál és vízi vad vadászatában szinte nélkülözhetetlen segítő a jó vizsla.

A vizsla azonban nemcsak a vadászatokon lehet nélkülözhetetlen társa gazdájának.

A terápiás kutya szerepkör is tökéletes a magyar vizslának, hiszen szinte nincs még egy kutya, ami ennyire „odavan” azért, hogy foglalkozzon vele vagy egyszerűen csak simogassák. Emellett vakvezető, kábítószer kereső kutyának is kiváló. Sokan agility és más kutyasportokban is részt vesznek velük, ahol kiváló teljesítményt nyújtanak.

A magyar vizsla drótszőrű változata korántsem tekint vissza olyan hosszú

múlta, mint a rövidszőrű magyar vizsla. Az 1930-as évek táján merült fel a gondolat a legjobb vadászok köreiből, hogy a rövidszőrű magyar vizsla kiváló képességeit felhasználva és megőrizve, az időjárás viszontagságait és a téli nagy hideget még jobban elviselő fajtát hozzanak létre. A drótszőrű magyar vizsla kitenyésztői azt a célt tűzték ki, hogy az egyébként kiváló rövidszőrű magyar vizslától szinte csak a szőrzet legyen a különböző fajtabelyeg.

Megjelenése tükrözi minden vizsla voltát: kitartást, munkabírást, igénytelenséget. Szikár csontozatú, száraz izomzatú. Nyugodt vérmérsékletű, jó vadászadottságokkal rendelkező, ragaszkodó, könnyen tanítható, önértékes, a durva bánásmódot nem tűrő fajta. Vezetőjével, a keresővel tart, szenvedélyesen, kitartó, jó orrú, szilárdan álló. Vízben is kedvel dolgozik. Sokoldalú, a terep nehézségeit, az időjárás szélsőségeit jól tűrő vadász-kutya. Hűséges, könnyen tanítható, önértékes, a durva bánásmódot nem tűrő fajta.

A magyar vizsla nem csupán egy kutya; egy különleges lény, amely képes mély kapcsolatot kialakítani az emberekkel. Azok számára, akik készek időt, energiát és szeretetet fektetni a nevelésébe és gondozásába, a vizsla hűséges társ és családtag lehet éveken át. A fajta kiváló választás azok számára, akik aktív életmódot folytatnak és szeretnék egy intelligens, érzékeny és hűséges társat maguk mellett tudni.

Forrás: www.9magyarkutya.hu

Sorozatunkban a kutyák és lovak viszonyát mutatjuk be különböző helyszíneken, különböző élethelyzetekben. Vizsgáljuk egymással való viselkedésüket, az összezokottságukat, a közös munkát, barátságukat, konfliktusaikat, azaz mindent, ami a két emberhez szokott faj együttéléséből adódik.

Tomka Botond fotója éppen a három élőlény közötti legteljesebb harmónia pillanatát örökítette meg. A Lovas Nemzet Fotópályázat egyik legtöbb közönségsvazatot kapott képe csodálatos példája az érzelmek és érzések tökéletes kiteljesedésének. Köszönjük ezt a nagyszerű fotót. Szívvel gratulálunk!

Fotó: Tomka Botond: Mindent láss, miről álmodsz rég

A lelkiünk most is vágdat

a Lovas Nemzet magazin
nemzetközi fotópályázata, 2024.

Fotópályázatunk résztvevői egy különleges kiállítás részesei is lehettek. **Mihály Árpád szobrászművész Csodaszarvas c. alkotását** és a szobor keletkezéséhez vezető utat tekinthették meg a Hintómúzeum kiemelt enteriőrjében.

A kisméretű szobor, mely a Csodaszarvast és az őt üldöző Hunort és Magort ábrázolja rendkívül attraktív megfogalmazásban, méltán hívja fel magára a figyelmet, hiszen az eredet történet múltunkban gyökerező, de jövőnkbe átnyúló folyamatát idézi szuggesztív művészi eszközökkel.

A szobor és a Lovas Nemzet között szoros kapocs van, hiszen a szobrászművész a szobor alapján az ezredfordulón, kifejezetten fotópályázatunk nyertesei számára alkototta azt a bronzplakettet, amellyel első helyezettejünket jutalmazzuk.

Az alkotó sajnos már nem lehet közöttünk, felesége, **Forró Marianna** képviselte őt, aki híven őrzi a művész szellemiségét.

Ünnepélyes kiállítás megnyitóval és díjkiosztóval zárult a Lovas Nemzet magazin 2024-es fotópályázata Keszthelyen, a Festetics Kastély Hintómúzeumban. A Lovas Nemzet immár harmadik alkalommal rendezhetett kiállítást abban a patinás környezetben, amely 200 évvel ezelőttől a lótenyésztéséről is világhírű Festetics család otthona volt.

A nevezők PROFI, AMATŐR és JUNIOR kategóriákban pályázhattak, valamint képeket küldhettek be a „KUTYÁK ÉS LOVAK” témakörben. A pályamunkákat július 24-ig fogadtuk, ezt követte a zsűrizés és a közönségzavazásra javasolt Kutya és lovak kategória képeinek online megmértetése.

Idén 460 pályamunka érkezett, főleg Magyarországról, de kapunk fotókat Ausztriából, Belgiából, Írországból, Franciaországból, Németországból, Szerbiából, Szlovákiából és Romániából is. Ezek közül kellett kiválasztani a zsűrinek azt a 45-öt, melyek kiállításra kerültek, köztük a díjazottakat is.

Szerepel még a kiállításon a Kutya és lovak kategória közönségyerőse is.

Bármilyen témát is választott a fotós, a képekből sugárzik a velünk élő állatok szeretete, az alkotás öröme... csakúgy, mint az egyedi technikákkal dolgozó grafikus-festőművész, **Gyüker Zsófia** alkotásaiból.

Gyüker Zsófia önálló képzőművész, azon szerencsés emberek közül valónak tartja magát, akinek a hobbija egyben a munkája is. Rajong az állatokért, a lovak, kutyák és más kedvencek gyakori témái alkotásainak, melyek rendszeresen szerepelnek kiállításokon, több munkája külföldre is eljutott. Csodálatos, realista grafikái, pasztellrajzai, olajfestményei minikiállítás formájában szintén megtekinthetők a lovasfotók mellett.

A pályaművek elbírálását öttagú zsűri végezte két ütemben. **Tám László**, a Magyar Fotóművészek Szövetségének életműdíjasa, prímadijas fotóművész, felsorolhatatlan hazai és nemzetközi díj nyertese, a zsűri elnöke, a fotópályázat ötletgazdája, **Balázs József Bazsi**, a Lovas Nemzet főmunkatársa, aki neves díjlovasbíró, de művészeti területen, grafikusként és költőként is elismert, **Varga Zoltán**, a Hintómúzeum vezetője, vendéglátónk, aki maga is lovasember, a Nemzeti Vágta rendszeres indulója, **Mráz Edina** lovasfotós, a Lovas Nemzet munkatársa, lovasfotós workshopok oktatója, **Kövesi Eszter**, a Varázslatos Magyarország ügyvezetője, természetfotós magazinjának főszerkesztője szakmai és esztétikai alapon készítette el a végleges válogatást. Lelkiismeretes munkájukat ezúton is köszönjük.

Az első helyezettek azzal a bronz emléklappal térhettek haza, melyet néhai **Mihály Árpád** szobrászművész kifejezetten fotópályázatunk nyertesei számára alkotott. Minden díjazott és kiállító oklevele mellett kiállított képeinek egy nyomtatását is hazavihette. A díjazottak pedig értékes aján-

Péter József és Czagány Tünde

Király Éva és Varga Zoltán

dékokban is részesültek. A profi kategória nyertese a lajosmizsei **Geréby kúria és Lovasudvar** háromnapos vendéglátását élvezheti, a másik három kategória első helyezetteit pedig nemzeti méneseink – **Szilvásvár, Bábolna és Mezőhegyes** - várja egy-egy fotózási lehetőséggel egybekötött hétvégére. A második és harmadik helyezetteknek fotótechnikai eszközökkel köszöntük meg a részvételt.

A kiállított képek közül egyet **Tám László** fotóművész, hármat a Lovas Nemzet szerkesztősége, négyet pedig a **VM Magyarország** különdíjjal jutalmazott.

A Lovas Nemzet különdíjasai **Demjén Ferenc**, a pályázat címadó dalát is tartalmazó, a Lelkiünk most is vágdat c. lemezt vihették haza, melyet maga a neves és közszeretett örvendő művész küldött a díjazottaknak.

A díjakat **Király László**, a Lovas Nemzet alapítója és kiadója adta át. A díjak átadásában segédkezett Péter József lovaglótanár, akinek gazdag életútját következő számunkban mutatjuk be.

Köszönjük, a Festetics Kastélynak a csodálatos helyszínt, Demjén Ferencnek, hogy dalával megajándékozta pályázatunkat. Köszönjük minden fotózást, természetet és főleg lovakat szerető pályázónknak, hogy az ország legtávolabbi pontjairól, sőt, határainkon túlról is ellátogattak díjátadó ünnepségünkre.

A kiállítás folyamatosan megtekinthető a Helikon Kastélymúzeum nyitvatartási rendjében.

Király Éva

Tám László fotóművész, a zsűri elnöke

JUNIOR LOVAS

A négy őszi tájon különböző formákat látsz.
Mindegyik tárgy szerepel mind a négy háttérben,
kivéve egyet, mert az csak három helyen.
Melyik az?

Küldd el nekünk a megfejtést:
magazin@juniorlovas.hu címre
2024. október 31-ig és
GARANTÁLT egyedi matricát adunk ajándékba!

JUNIORLOVAS.HU

Virbac
ANIMAL HEALTH

EQUIMAX™

maximális védelem
a belső élősködők ellen

★ **AZ IVERMEKTIN ÉS
PRAZIKVANTEL HATÓANYAG-KOMBINÁCIÓJA**

- ivermektin 200 µg/ttkg
- prazikvantel 1,5 mg/ttkg

★ **MAGAS FOKÚ BIZTONSÁG**

- csikóknak 2 hetes kortól
- vemhes kancáknak
- szoptató kancáknak
- ménekeknek

★ **RENDKÍVÜL SZÉLES HATÁSSPEKTRUM,
BELEÉRTVE MINDHÁROM GALANDFÉREG-FAJT IS**

- fonál- és orsóféreg
- rozsféreg (*Gasterophilus* spp.)
- galandféreg

Az 1,5 mg/ttkg dóziszú prazikvantel 100%-os hatékonyságot
garantál a galandféreg ellen. ⁽¹⁾

★ **EGY ADAGOLÓFECSKENDŐ TARTALMA
700 KG ÉLŐSÜLY KEZELÉSÉRE ELEGENDŐ**

★ **HOSSZÚ HATÁSTARTAM**

A Nematoda peteszám 2 hónap elteltével is alacsony szinten
marad. (EPG<200) ⁽²⁾

★ **A GALANDFÉREGK FELELŐSEK A**

- a görcsös kólikás esetek 22%-áért
- a bél-betüremkedéses kólikás esetek (ileo-caecalis) 81%-áért

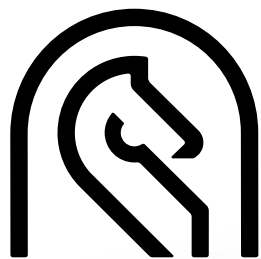
⁽¹⁾ L. GRISI et al. « Efficacy of an ivermectin + praziquantel oral paste against three Tapeworm species of horses. » In proceedings of WAAVP, STRESA, August 2001, 016p, 170.

⁽²⁾ P. MERCIER et al. « Comparative efficacy, persistent effect, and treatment intervals of anthelmintic pastes in naturally infected horses. » VET. PARASITOLOGY 99 (2001) 29-39.

⁽³⁾ 88 átfogó magyarországi minta alapján (University Liverpool Anoplocephala perfoliata Elisa 2006)

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ: 06 70/365-7548, 06 70/338-7177, -78, -79

Magyarországon 10-ből 9 ló galandféreggel fertőzött⁽³⁾.
Ön rendszeresen féregteleníti lovát?

FIERACAVALLI

• VERONA •

126

**PURE
BEAUTY**

7-10 NOVEMBER 2024

VERONA

fieracavalli.it